

Η Σύγχρονη Μουσική

μέσα στην

Εκκλησία του Θεού

Κώστας Παναγιωτίδης

Βιβλική Μελέτη για τη θέση της
Σύγχρονης Χριστιανικής Μουσικής
στη ζωή των Χριστιανών

Αθήνα 2010

Περιεχόμενα

	Σελίδα
Πρόλογος.....	4
Εισαγωγή.....	5
Είναι η μουσική ουδέτερη;	7
- Η επίδραση στον ανθρώπινο οργανισμό	8
- Η επίδραση σε ψυχικό και νοητικό επίπεδο	9
- Η πνευματική επίδραση	12
Τα δυο ψευτοδιλήμματα	
- Η χρήση της ΣΧΜ μέσα στην Εκκλησία του Θεού	21
○ Η μουσική μέσα στην Αγία Γραφή	21
○ Η ΣΧΜ είναι μια ανθρωποκεντρική μουσική	26
○ «Αλλά έθεσαν τα βδελύγματα αυτών εν τω οίκω...»....	29
○ «Και ο Λούθηρος χρησιμοποίησε κοσμική μουσική!»	31
○ Η ΣΧΜ διχάζει αντί να ενώνει	32
○ Κάποιοι αντιδρούν	33
- Η σύγχρονη μουσική σαν μέσο ευαγγελισμού	
○ Άγια μέσα για έναν άγιο σκοπό	34
○ Το δόλωμα της ΣΧΜ	35
○ Ο ευαγγελισμός: επικάλυμμα για τις επιθυμίες	36
Συμβουλές για μια σωστή χριστιανική μουσική	37
- Έλεγχος της μουσικής με βάση το είδος της	38
- Έλεγχος της μουσικής με βάση τη σύνθεσή της	38
- Έλεγχος της μουσικής με βάση τα όργανα	39
- Έλεγχος της μουσικής με βάση τους καρπούς της	40
Συμπέρασμα	42
Παράρτημα	43

Πρόλογος

Εάν κάνετε μια ανασκόπηση της ξένης ως επί το πλείστον βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το θέμα της σύγχρονης μουσικής μέσα στην Εκκλησία, θα εκπλαγείτε από τον μεγάλο αριθμό των συγγραμμάτων. Το ίδιο συμβαίνει με τις ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, τις ομιλίες σε συνέδρια, τα κηρύγματα σε εκκλησίες και άλλα. Η μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων που μπαίνουν στον κόπο να παρουσιάσουν τεκμηριωμένες αναλύσεις, ανήκει στην κατηγορία εκείνων που αντιστέκονται στην εισβολή της σύγχρονης μουσικής στους κόλπους της εκκλησίας. Άραγε γιατί;

Επειδή οι άνθρωποι αυτοί διακρίνουν (ή έχουν ήδη βιώσει) ότι η *Σύγχρονη Χριστιανική Μουσική* είναι ο **Δούρειος Ίππος** του διαβόλου στις καρδιές των νεότερων αδελφών μας και έπειτα στην Εκκλησία του Ιησού Χριστού. Γιατί διακρίνουν ότι ο εωσφόρος σατάν κινείται ανάμεσά μας ενώ σαν ωρυόμενο λιοντάρι ζητάει ποιον θα καταπιεί και για να πετύχει το σκοπό του δεν χρησιμοποιεί βαθυστόχαστα ζητήματα της συστηματικής θεολογίας, της Χριστολογίας ή της σωτηριολογίας, αλλά ηθικά ζητήματα της καθημερινής ζωής. Σκοπός του παραμένει η ακύρωση του σχεδίου του Θεού για τον καθένα από μας, δηλαδή την μεταμόρφωσή μας στην εικόνα του Ιησού Χριστού. Παρασύροντας τους χριστιανούς σε έναν σαρκικό τρόπο ζωής όπου το «τάδε λέγει Κύριος» απουσιάζει, ο διάβολος έχει επιφέρει την πνευματική πτώση των εκκλησιών, για την οποία δεν θα πρέπει να αναζητηθεί αλλού η αιτία.

Πριν γνωρίσω προσωπικά τον Ιησού Χριστό και γίνει Σωτήρας και Κύριος μου στην ηλικία των δεκαεπτά ετών, ήμουν φανατικός οπαδός της hard-rock και heavy metal μουσικής η οποία είχε γίνει το όπιό μου. Ο χαρακτήρας, η συμπεριφορά και οι σχολικές μου επιδόσεις ακόμα είχαν επηρεαστεί πολύ αρνητικά από το πάθος μου. Πολλές φορές οι γονείς μου βρέθηκαν σε πολύ δυσάρεστη θέση εξ' αιτίας της διαγωγής μου στο λύκειο. Στη Γαλλία, όπου γεννήθηκα και μεγάλωσα, και παρότι πήγαινα στην ευαγγελική εκκλησία από την ηλικία των έξι ετών, δεν είχα ακούσει ποτέ ομιλία για την δαιμονική επιρροή της μουσικής ροκ. Στις 16 Ιανουαρίου 1983, όταν δέχθηκα τον Ιησού Χριστό Σωτήρα μου, το πρώτο πράγμα που έκανα μόλις γύρισα στο σπίτι μου από την εκκλησία, ήταν να πετάξω όλους τους δίσκους μου και τα περιοδικά της ροκ μουσικής.

Παρά την εμπειρία μου, η μελέτη που θα διαβάσετε δεν βασίζεται στην «προσωπική μου άποψη» που ίσως για κάποιους να θεωρηθεί ατεκμηρίωτη και αυθαίρετη. Τα συμπεράσματα βγαίνουν αβίαστα απ' όλα τα στοιχεία που παραθέτονται. Είναι όμως και η προσωπική κραυγή αγωνίας μπροστά στην ολοένα και χαλαρότερη αντιμετώπιση εκ μέρους μεγάλου αριθμού πνευματικών ανθρώπων απέναντι στα κοσμικά φαινόμενα που εισβάλλουν στην εκκλησία.

Εύχομαι να μη συμβεί με τη μελέτη αυτή εκείνο που περιγράφει ο Προφήτης Ιερεμίας στο έκτο κεφάλαιο και εδάφιο δεκαεπτά: *«Και κατέστησα σκοπούς εφ' υμάς, λέγων, Ακούσατε τον ήχον της σάλπιγγος. Αλλ' είπον, δεν θέλομεν ακούσει»*. Μακάρι να είναι ένα εργαλείο αναχαίτισης του Δούρειου Ίππου για τη Δόξα του Θεού.

Περιστέρι Σεπτέμβριος 2010
Κώστας Παναγιωτίδης

Εισαγωγή

«Η μουσική είναι ουδέτερη...»

«Η ροκ μουσική και γενικότερα η σύγχρονη μουσική είναι όπως οι άλλες μουσικές, αρκεί να είναι τα λόγια σωστά, χριστιανικά»

«Η μουσική είναι ένα δώρο του Θεού και μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε όπως το θέλουμε»

«Πουθενά στη Γραφή δεν μας λέει για την καταλληλότητα ή όχι ενός συγκεκριμένου είδους μουσικής»

«Πώς να πλησιάσουμε τους ανθρώπους του κόσμου αν δεν τους μιλήσουμε στη γλώσσα που καταλαβαίνουν;... Η μουσική είναι ένα εργαλείο ευαγγελισμού...»

Τα επιχειρήματα αυτά σχετικά με τη μουσική, ακούγονται και φαίνονται εκ πρώτης όψεως ορθά. Είναι όμως τα πράγματα τόσο απλά;

Επειδή μερικοί πιστεύουν ότι η Αγία Γραφή δεν αποφαινεται για το θέμα αυτό, είναι επισφαλές να βγάζουμε το συμπέρασμα ότι ένα μουσικό είδος είναι ουδέτερο, και συγκεκριμένα εδώ ότι η ροκ μουσική δεν είναι κακή. Αγνοούνται – σκοπίμως μερικές φορές – οι έρευνες που έχουν γίνει και αποδεικνύουν την ακαταλληλότητα για τον χριστιανό της μουσικής αυτής, η οποία προκύπτει αβίαστα όπως θα το δούμε. Και για το κάπνισμα δεν διαβάζουμε ξεκάθαρα ότι είναι αμαρτία. Εντούτοις, από τα αποτελέσματα που επιφέρει στον οργανισμό όπως μας πληροφορούν οι επιστήμονες, συμπεραίνουμε ότι το κάπνισμα είναι αφενός φαρμακεία¹ (είναι μια από τις πιο εξαρτησιογόνες ουσίες, περισσότερο από την ηρωίνη) αφετέρου βλάπτει σοβαρά το σώμα μας που είναι ναός του Αγίου Πνεύματος² (το κάπνισμα ευθύνεται για πολλές σοβαρές ασθένειες – καρκίνος, στεφανιαία νόσος, κλπ).

Αντί να δείχνουμε μια παιδική αφέλεια απέναντι σε ότι προσφέρει ο κόσμος, θα πρέπει να είμαστε «υποψιασμένοι». Αυτό σημαίνει, αντίθετα με το τι συμβαίνει σε ένα δικαστήριο, να θεωρούμε ένοχο και κακό ότι προέρχεται από το σύστημα του κόσμου, και μόνον αφού αποδειχθεί η αθωότητά του, να το αποδεχόμαστε. Η Αγία Γραφή μας προειδοποιεί:

- (Α' Ιωάν. 5:19) Εξεύρομεν ότι εκ του Θεού είμεθα, και ο κόσμος όλος εν τω πονηρώ κείται
- (Α' Ιωάν. 2:15-16) Μη αγαπάτε τον κόσμον μηδέ τα εν τω κόσμω. Εάν τις αγαπά τον κόσμον, η αγάπη του Πατρός δεν είναι εν αυτώ· διότι παν το εν τω κόσμω, η επιθυμία της σαρκός και η επιθυμία των οφθαλμών και η αλαζονεία του βίου δεν είναι εκ του Πατρός, αλλ' είναι εκ του κόσμου.
- (Αποκ. 12:9) Και ερρίφθη ο δράκων ο μέγας, ο όφιος ο αρχαίος, ο καλούμενος Διάβολος και ο Σατανάς, ο πλανών την οικουμένην όλην, ερρίφθη εις την γην, και οι άγγελοι αυτού ερρίφθησαν μετ' αυτού.

¹ Φαρμακεία: χρήση ουσιών με σκοπό την αλλαγή του επιπέδου συνείδησης, την ευφορία, όπως π.χ. το αλκοόλ, τα ναρκωτικά κλπ: Γαλάτες 5:19-20 Φανερά δε είναι τα έργα της σαρκός, τα οποία είναι μοιχεία, πορνεία, ακαθαρσία, ασέλγεια, ειδωλολατρεία, φαρμακεία, έχθραι, έριδες, ζηλοτυπίαι, θυμοί, μάχαι, διχαστασίαι, αιρέσεις,

² Α' Κορινθίους 6:19 Η δεν εξεύρετε ότι το σώμα σας είναι ναός του Αγίου Πνεύματος του εν υμίν, το οποίον έχετε από Θεού, και δεν είσθε κύριοι εαυτών;

Α' Κορινθίους 3:16-17 Δεν εξεύρετε ότι είσθε ναός Θεού και το Πνεύμα του Θεού κατοικεί εν υμίν; Εάν τις φθείρη τον ναόν του Θεού, τούτον θέλει φθείρει ο Θεός· διότι ο ναός του Θεού είναι άγιος, όστις είσθε σεις.

- (Εφεσίους 6:11-12) *Ενδύθητε την πανοπλίαν του Θεού, διά να δυνηθήτε να σταθήτε εναντίον εις τας μεθοδείας του διαβόλου· διότι δεν είναι η πάλη ημών εναντίον εις αίμα και σάρκα, αλλ' εναντίον εις τας αρχάς, εναντίον εις τας εξουσίας, εναντίον εις τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου· εναντίον εις τα πνεύματα της πονηρίας εν τοις επουρανίοις.*
- *Ιάκωβος 4:4 Μοιχοί και μοιχαλίδες, δεν εξεύρετε ότι η φιλία του κόσμου είναι έχθρα του Θεού; όστις λοιπόν θελήση να ήναι φίλος του κόσμου, εχθρός του Θεού καθίσταται.*

Τι εννοούμε με Σύγχρονη Μουσική (ΣΜ): ο όρος αυτός περιλαμβάνει διάφορα είδη μουσικής που εμφανίστηκαν παράλληλα ή διαδοχικά αλλά που έχουν σαν κοινή ρίζα το «rock and roll». Αυτά τα είδη είναι η pop/rock, η jazz-rock, η hard rock, η acid rock, η punk rock, η heavy metal rock, η death metal rock, η thrash metal, η psychedelic rock, η disco, η funk, η rave, η reggae, η techno, η trance, η hip-hop, η rap και πολλά άλλα (για πληρέστερη λίστα δείτε το παράρτημα στο τέλος της μελέτης). Όλες περιέχουν **επαναληπτικό** και **έντονο παλμό** (beat). Όπως αναφέρει ο Bob Larson³, οι μουσικές αυτές γράφτηκαν περισσότερο για να τις «αισθάνονται παρά να τις ακούνε».

Για την ιστορία και πολύ επιγραμματικά⁴ να πούμε ότι η ροκ μουσική προέρχεται από το συνδυασμό των negro-spiritual, της blues, της country και της jazz. Η φράση «rock 'n' roll», με την οποία βαπτίστηκε η νεογέννητη αυτή μουσική από τον Alan Freed το 1954, «προέρχεται από τους στίχους μπλουζ τραγουδιών της δεκαετίας του 30 και υπονοούσε τη σεξουαλική πράξη.»⁵

Διευκρινιστικά να πούμε ότι:

- Για τα negro-spiritual «η πιο επικρατούσα θεωρία, είναι ίσως εκείνη που υποστηρίζει ότι οι μαύροι έφεραν μαζί τους από την Αφρική την δική τους μουσική παράδοση και η σύνδεση με τους λευκούς καθώς και η έκθεσή τους στα έθιμα και στην μουσική τους μετρίασε και διαμόρφωσε τις αφρικανικές ιδιαιτερότητες σε κάτι που εκπροσωπούσε το συνδυασμό των δύο»⁶. Οι ρίζες των negro-spiritual και αργότερα των gospels των μαύρων (υπήρχαν και gospels των λευκών), βρίσκονται στην παραδοσιακή παγανιστική μουσική των Αφρικανών των δυτικών ακτών της Αφρικής η οποία ήταν πλούσια σε συγκοπτόμενο ρυθμό από τύμπανα.⁷

³ Αμερικανός τηλε-ευαγγελιστής πρώην μουσικός της ροκ

⁴ Η ιστορία της προέλευσης της ροκ μουσικής δεν είναι τόσο απλή γιατί εμπλέκονται αρκετοί παράγοντες, εθνικά, κοινωνικά, πολιτικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά κ.α. τα οποία διαμόρφωσαν την κουλτούρα μέσα από την οποία βγήκε η ροκ. Όλα τα λεξικά και οι εγκυκλοπαίδειες συμφωνούν στο ότι είναι το αποτέλεσμα της επιρροής πολλών ομάδων μεταναστών, (με πρωταρχική των Αφρο-αμερικανών), με διαφορετικές κουλτούρες, διαφορετικές οικονομίες, και διαφορετικές αρχές που έσμιζαν στην εποχή της Αμερικάνικης αποικιοκρατίας. Στις νότιες πολιτείες των ΗΠΑ γεννήθηκαν τα negro-spiritual, τα blues (από το ποταμό Μισισίπι από το Σαν Λούις, το Μέμφις μέχρι το δέλτα της Νέας Ορλεάνης, το Τέξας και το Τεννεσί.) Οι φτωχοί μαύροι και λευκοί που μετανάστευσαν στις βόρειες πολιτείες των ΗΠΑ τη δεκαετία του 30 με την μεγάλη κρίση, κουβάλησαν την μουσική τους κουλτούρα. (Robynn Stilwell - Assistant Professor at Georgetown University, Washington: The Cambridge History of Twentieth-Century Music, Nicholas Cook - Professor of Music at Royal Holloway, University of London, and Director of the AHRB Research Centre for the History and Analysis of Recorded Music, Anthony Pople - Professor of Music at the University of Nottingham, Cambridge University Press 2004. Ch.16 p.418-421)

⁵ Pr. Robert Walser, *The New Grove Dictionary of Music & Musicians*, (Grove's Dictionaries of Music Inc. -January 2, 1995)

⁶ *Harvard Dictionary of Music*, The Belknap Press of Harvard University Press Cambridge, Massachusetts p.568

⁷ Monica Gordon Pershey, Cleveland State University, *African American spiritual music: A historical perspective* The Dragon Lode Vol. 18 • No. 2 • Spring, 2000

- Η blues: Είναι το ίδιο στυλ μουσικής όπως στα negro-spiritual με τη διαφορά ότι τα λόγια δεν έχουν χριστιανικό περιεχόμενο. Πολλά negro-spiritual τραγουδήθηκαν σε καμπαρέ με αλλαγμένα τα λόγια.

Είναι η μουσική ουδέτερη;

Η μουσική είναι μια από τις 6 τέχνες που διαθέτει ο άνθρωπος. Η τέχνη είναι μέσο έκφρασης του καλλιτέχνη. Είναι μια πνευματική δημιουργία: Ο ποιητής εκφράζει τα συναισθήματά του, τη σκέψη του μέσα στα ποιήματά του, ο ζωγράφος αποτυπώνει το πνεύμα του στη ζωγραφική, ο γλύπτης στο γλυπτό του, και ο μουσικός στη μουσική του.

Πίσω από κάθε ανθρώπινο πνευματικό έργο, υπάρχει το πνεύμα του ανθρώπου που έδωσε ζωή στο έργο αυτό. Είναι όμως ο άνθρωπος ηθικά ουδέτερος;

Ο Λόγος του Θεού λέει: Ματθαίος 12:35 «*Ο καλός άνθρωπος βγάζει τα καλά από τον καλό θησαυρό της καρδιάς· και ο πονηρός άνθρωπος βγάζει τα πονηρά από τον πονηρό θησαυρό.*»

Στο τομέα της μουσικής η διάκριση είναι πιο δύσκολη απ' ό,τι στη ζωγραφική, στη λογοτεχνία κλπ. Δεν παύει όμως να ισχύει.

Οι νότες είναι για τον μουσικό ότι είναι τα γράμματα στον συγγραφέα. Και τα μεν και τα δε είναι ουδέτερα. Η επιλογή όμως ορισμένων γραμμάτων και η τοποθέτησή τους σε μια συγκεκριμένη σειρά διαμορφώνουν μια λέξη. Παύει να είναι ουδέτερη η λέξη επειδή εκφράζει μια ιδέα. Το ίδιο γίνεται και με τις νότες. Ύστερα, το σύνολο των λέξεων διαμορφώνουν μια φράση, οι φράσεις παραγράφους κλπ και στο τέλος έχουμε ένα ολοκληρωμένο κείμενο.

Το ίδιο συμβαίνει με τη μουσική. Οι νότες διαμορφώνουν την μελωδία, συνδυάζονται και διαμορφώνεται η αρμονία, καθορίζεται ο χρόνος των μουσικών συμβόλων και παράγεται ο ρυθμός. Τέλος ο μουσικός επιλέγει τα όργανα. Όλες αυτές οι επιλογές είναι ο πνευματικός καρπός του συνθέτη που τον εκφράζει. Η μουσική δεν εκφράζει λύπη, χαρά, μελαγχολία, οργή ησυχία και τόσα άλλα;

Η μουσική όπως όλες οι μορφές τέχνης και γενικότερα όπως όλες οι ανθρώπινες εκδηλώσεις, διεκδικείται από τον πνευματικό υπερβατικό κόσμο με σκοπό την επιρροή επάνω στον άνθρωπο. Είναι αφέλεια και επικίνδυνο να πιστεύει κανείς ότι ο διάβολος θα άφηνε την μουσική έξω από την επιρροή του. Αντιθέτως, η μουσική κατέχει μια πρωταρχική θέση στο οπλοστάσιό του γιατί γνωρίζει την τρομακτική δύναμή της, όπως θα το δούμε⁸.

⁸ Και στα 2 παρακάτω χωρία που αναφέρεται ο εωσφόρος, το ένα για τη δημιουργία του το άλλο για την πτώση του, συνδέεται το όνομά του με μουσική και μουσικά όργανα:

- *Ιεζεκιήλ 28:13 Εστάθης εν Εδέμ τω παραδείσω του Θεού· ήσο περισκεπασμένος υπό παντός λίθου τιμίου, υπό σαρδίου, τοπαζίου και αδάμαντος, βηρυλλίου, όνυχος και ιάσπεως, σαπφείρου, σμαράγδου και άνθρακος και χρυσίου· η υπηρεσία των τυμπάνων σου και των αυλών σου ήτο ητοιμασμένη διά σε την ημέραν καθ' ην εκτίσθης. Είναι προφανές ότι ο Θεός είχε ετοιμάσει μια υπηρεσία οργάνων για τον εωσφόρο.*
- *Ησαΐας 14:11-12 Η μεγαλαυχία σου κατηνέχθη εις τον τάφον και ο θόρυβος των μουσικών σου οργάνων· ο σκώληξ είναι εστρωμένος υποκάτω σου και οι σκώληκες σε σκεπάζουσι· πως έπεσες εκ του ουρανού, Εωσφόρε, υιέ της αυγής· συνετριφθης κατά γης, συ ο καταπατών τα έθνη.*

Η επίδραση στον ανθρώπινο οργανισμό

Η μουσική επιδρά αρχικά επάνω στον **οργανισμό του ανθρώπου, στο σώμα του** όπως αποδεικνύουν πάρα πολλές μελέτες:

- Η αρτηριακή πίεση ανεβαίνει κατά τη διάρκεια ακρόασης μιας δυνατής μουσικής με πολλές διακυμάνσεις⁹
- Η αρτηριακή πίεση (συστολική και διαστολική) καθώς και ο καρδιακός ρυθμός μειώθηκαν σε ασθενείς που υποβλήθηκαν σε εγχείρηση καταρράκτη καθώς τους είχε τοποθετηθεί ακουστικά με την μουσική της επιλογής τους (απαλά τραγούδια, κλασική κιθάρα, μουσική δωματίου και λαϊκή μουσική) κατά τη διάρκεια της επέμβασης.^{10,11}
- Οι χειρουργοί που ακούν μουσική κατά τη διάρκεια της επέμβασης δείχνουν μειωμένο στρες (καρδιακός ρυθμός, αρτηριακή πίεση) ενώ παρουσιάζουν βελτιωμένη απόδοση στην χειρουργική πράξη.¹²
- Η χρήση μουσικής κατά τη διάρκεια χειρουργικής επέμβασης (ουρολογικές επεμβάσεις και λιθοτριψίας) είχε σαν αποτέλεσμα την αισθητή μείωση χορήγησης αναισθητικού (IV Propofol) και αναλγητικού (οπιοειδές) φαρμάκου στους αρρώστους.¹³
- Στο Γενικό Νοσοκομείο της Μασαχουσέτης, βαριά ασθενείς που νοσηλεύονταν σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, υποβλήθηκαν σε μια ώρα ημερησίως ακρόασης ήρεμης σονάτας για πιάνο, του Μότσαρτ. Όλοι οι δείκτες του στρες (η αρτηριακή πίεση, ο καρδιακός ρυθμός, η συχνότητα της αναπνοής, η έκκριση ιντερλευκίνης-6) σημείωσαν πτώση.^{14,15}
- Μια έρευνα που διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο της Παβίας της Ιταλίας έδειξε ότι το καρδιο-αναπνευστικό σύστημα συγχρονιζόταν με τις διακυμάνσεις της μουσικής σε τέμπο και σε ένταση: με την επιτάχυνσή της παρατηρήθηκε αύξηση και των καρδιο-αναπνευστικών δεικτών.¹⁶
- Βρέθηκαν αυξημένα επίπεδα κορτιζόλης, αδρεναλίνης, νοραδρεναλίνης και ντοπαμίνης (ουσίες που εκκρίνει ο οργανισμός σε κατάσταση στρες από τα επινεφρίδια) στα ούρα 34 νέων που είχαν περάσει 5 ώρες σε μια ντισκοτέκ.¹⁷

⁹ Sakamoto, H., *Psycho-circulatory Responses caused by Listening to Music, and Exposure to Fluctuation Noise or Steady Noise*, The Journal of Sound and Vibration, 5 September, 2002. V 250(1), p 23-29

¹⁰ Allen K, Golden LH, Izzo JL Jr, et al. *Normalization of hypertensive responses during ambulatory surgical stress by perioperative music*. Psychosom Med 2001 May-Jun;63:487-92. Evid. Based Nurs., January 1, 2002; 5(1): 16 - 16

¹¹ Jorge G. Camara, MD; Joseph M. Ruzskowski, PhD; Sandra R. Worak, MD *The Effect of Live Classical Piano Music on the Vital Signs of Patients Undergoing Ophthalmic Surgery*

¹² K. Allen and J. Blascovich *Effects of music on cardiovascular reactivity among surgeons* Department of Psychology, State University of New York at Buffalo 14260. JAMA vol.272 No. 11, September 21, 1994

¹³ Koch ME, Kain ZN, Ayoub C, Rosenbaum SH. *The sedative and analgesic sparing effect of music*. Anesthesiology. 1998;89:300-306. Abstract

¹⁴ Conrad C, Niess H, Jauch KW, Bruns CJ, Hartl W, Welker L. *Overture for growth hormone: requiem for interleukin-6?* Crit Care Med. 2007;35:2709-2713

¹⁵ Paugam-Burtz C, Mantz J. *Sedative effects of Mozart's music in the critically ill: enjoy the hormonal symphony*. Crit Care Med. 2007;35:2858-2859. Abstract

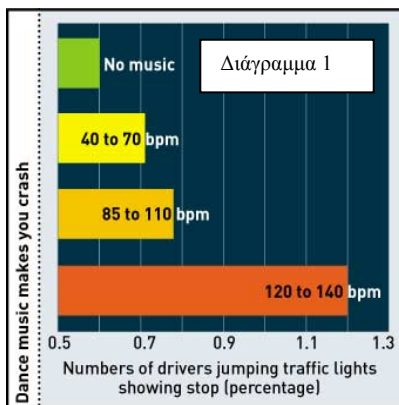
¹⁶ Luciano Bernardi MD*, Cesare Porta MD, Gaia Casucci MD, Rossella Balsamo MD, Nicolò F. Bernardi MSc, Roberto Fogari MD, and Peter Sleight MD, *Dynamic Interactions Between Musical, Cardiovascular, and Cerebral Rhythms in Humans* American Heart Association - Circulation June 22, 2009

¹⁷ Bergomi M, Rovesti S, Vivoli G. *Biological response to noise and other physical stressors in places of entertainment*. Public Health Rev. 1991-1992;19(1-4):263-75.

Ακόμα πιο άμεσες και σοβαρές επιπτώσεις μπορεί να έχει η μουσική επάνω στον οργανισμό όπως αποκαλύπτουν έρευνες του Πανεπιστημίου της Λισαβόνας. Η μακροχρόνια έκθεση σε ήχους χαμηλών συχνοτήτων (infrasound – υπόηχοι) και μεγάλης έντασης (π.χ. η απογείωση των αεροσκαφών, μουσική σε χώρους διασκέδασης) ευθύνεται για την ονομαζόμενη παλμοακουστική πάθηση ή vibroacoustic disease^{18,19}. Χαρακτηρίζεται δε από κυτταρική καταστροφή, εμφάνιση καρκινωμάτων, ίνωση πνευμόνων, πάχυνση των τοιχωμάτων των αγγείων κ.α. Κρούσματα αυτής της ασθένειας παρατηρήθηκαν σε disc-jockey. Τέτοιους ήχους συναντούμε επίσης σε περίπτωση σεισμού, εκρήξεις βομβών, ηφαιστειών, αλλά και σε αυτοκίνητα εξοπλισμένα με πολύ δυνατά ηχοσυστήματα (subwoofer - boom car²⁰).

Πειράματα έχουν διεξαχθεί στο τομέα των υποήχων και ανέδειξαν την νοσηρότατη επίδραση που έχουν επάνω στον ανθρώπινο οργανισμό. Οι υπόηχοι είναι ήχοι των οποίων η συχνότητα βρίσκεται κάτω από το όριο αντίληψης του ανθρώπινου αυτιού (20Hz) εκτός αν η ένταση είναι μεγάλη. Τότε ο ήχος δεν γίνεται μόνο αντιληπτός ακουστικά αλλά και σωματικά, σαν οστικό κύμα. Στις 31 Μαΐου 2003 μια ομάδα Βρετανών ερευνητών έκανε ένα πείραμα κατά το οποίο 700 άτομα εκτέθηκαν στην ακρόαση τεσσάρων μουσικών κομματιών δυο εκ των οποίων περιείχαν υπόηχους συχνότητας 17Hz. Οι ακροατές δεν γνώριζαν σε ποια κομμάτια υπήρχαν οι υπόηχοι. Στο τέλος της συναυλίας το 22% των ατόμων ανέφερε ότι στα συγκεκριμένα κομμάτια ένιωσαν άγχος, ανησυχία, έντονη θλίψη, αισθήματα αποστροφής ή φόβου, ανατριχίλες και βάρος στο στήθος.²¹

Μια έμμεση επικίνδυνη επιρροή της ακρόασης σύγχρονης μουσικής (έντονα χορευτικής) με αυξημένη ένταση είναι η παραβίαση φωτεινών σηματοδοτών : όσο αυξάνει η ένταση και η συχνότητα (bpm), τόσο αυξάνουν οι παραβάσεις (βλέπε διάγραμμα 1). Αρκετές έρευνες έχουν αποδείξει ότι οι οδηγοί που ακούν δυνατή μουσική (τα λεγόμενα boom-car) προκαλούν περισσότερα τροχαία ατυχήματα. Για μια ένταση μουσικής των 95 ντεσιμπέλ, ο χρόνος απόκρισης για την εκτέλεση μιας εργασίας που απαιτούσε συγκέντρωση αυξήθηκε κατά 20%, έδειξε μια έρευνα στο Καναδά²².

Η μουσική λοιπόν όχι μόνο δεν είναι ουδέτερη, αλλά μπορεί να έχει πολύ βλαβερές επιπτώσεις επάνω στην υγεία του ανθρώπου.

Η επίδραση σε ψυχικό και νοητικό επίπεδο

Εκτός από το σώμα μας, η μουσική επιδρά επίσης επάνω στις **νοητικές και ψυχικές λειτουργίες του ανθρώπου** όπως το αποδεικνύουν πολλές μελέτες.

¹⁸ "FEELING THE MUSIC CAN BE DANGEROUS TO YOUR HEALTH"© A Comprehensive Review by Bart P. Billings, Ph.D.

¹⁹ N. A. A. Castelo Branco (Center for Human Performance, Alverca, Portugal). and, M. Alves-Pereira (New University of Lisbon, Caparica, Portugal.) *Vibroacoustic Disease*, Noise & Health 2004, 6;23, 3-20

²⁰ Η βιομηχανία οπτικοακουστικής τεχνολογίας προμηθεύει την αγορά με ισχυρότατα ηχοσυστήματα που μπορούν να αναπαράγουν υπόηχους. Υπάρχουν επίσης ειδικά μουσικά CD που περιέχουν τέτοιους ήχους.

²¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Infrasound>

²² Rajeev Syal *Booming car stereos aren't just infuriating - they're dangerous* Telegraph.co.uk 28 Mar 2004

Πριν όμως αναφερθούμε σε μερικές απ' αυτές, αξίζει να παραθέσουμε ένα πείραμα. Τον Απρίλιο του 1988, ο ιατρός Dr. Harvey Bird, και ο νευροβιολόγος Dr. Gervasia Schreckenberg, θέλοντας να ερευνήσουν την επίδραση της μουσικής επάνω στα ζώα, πήραν τρεις ομάδες ποντικιών. Στην πρώτη ομάδα έβαλαν να ακουστεί μουσική από τελετές βουντού, στην δεύτερη έβαλαν ένα βαλς του Στράους και στην τρίτη τίποτα. Η μουσική παιζόταν σε χαμηλή ένταση. Τα ποντίκια έπρεπε να διασχίσουν έναν λαβύρινθο για να φτάσουν στη τροφή τους. Στην πρώτη ομάδα, τα ποντίκια δυσκολεύτηκαν πολύ να βρουν τη τροφή τους σε σημείο που στο τέλος χάθηκαν χωρίς ελπίδα. Τα ποντίκια των άλλων ομάδων δεν συνάντησαν καμιά δυσκολία. Τα ποντίκια ηρέμησαν για τρεις εβδομάδες μετά τις οποίες επαναλήφθηκε το πείραμα. Εξακολούθησαν τα ποντίκια της πρώτης ομάδας να χάνονται ενώ τα άλλα πήγαιναν πολύ καλά. Στο τέλος του πειράματος, αναλύθηκαν οι εγκεφάλοι των ποντικιών. Οι νευρώνες (τα νευρικά κύτταρα του εγκεφάλου) των ποντικιών που άκουγαν μουσική βουντού έδειξαν έναν χαώδες πολλαπλασιασμό των δενδριτών (των προεκτάσεων των κυττάρων) και μια σημαντική αύξηση του RNA^{23,24}. Σε ένα παρόμοιο πείραμα, ποντίκια που άκουσαν μουσική βουντού και ροκ μουσική έδειξαν βίαιη και κανιβαλική συμπεριφορά το ένα ποντίκι προς το άλλο²⁵.

Αναφέρουμε παρακάτω μερικές έρευνες που αφορούν τους ανθρώπους:

- Σ' ένα σχολείο της Καλιφόρνιας, 240 παιδιά εξετάστηκαν ως προς την συναισθηματική τους σταθερότητα ενώ άκουγαν μουσική ροκ. Τα αποτελέσματα της εξέτασης δόθηκαν σ' έναν ψυχολόγο προς μελέτη, ο οποίος αγνοούσε τις λεπτομέρειες του πειράματος. Το συμπέρασμά του ήταν ότι το πείραμα έλαβε χώρα σε ψυχιατρείο²⁶.
- Σε μια ομάδα 36 φοιτητών, δόθηκε τρεις φορές ένα τεστ για την μέτρηση του αφηρημένου συλλογισμού (το Stanford-Binet intelligence test designed for abstract reasoning). Την πρώτη φορά, οι φοιτητές έλυσαν το τεστ σε ησυχία, τη δεύτερη αφού είχαν ακούσει για 10 λεπτά μια μουσική χαλάρωσης, και την τρίτη φορά το έλυσαν αφού είχαν ακούσει για 10 λεπτά μια σονάτα του Μότσαρτ. Στις 2 πρώτες περιπτώσεις τα αποτελέσματα ήταν τα ίδια. Στην τρίτη όμως τα αποτελέσματα έδειξαν αύξηση κατά 8 με 10 μονάδες²⁷. Αυτό το πείραμα είχε μεγάλη απήχηση στην επιστημονική κοινότητα και ονομάστηκε «Η επίδραση Μότσαρτ» (Mozart effect). Δέχθηκε κριτική και αμφισβήτηση γιατί δεν ήταν εφικτό να εξηγηθεί πλήρως. Περαιτέρω μελέτες έδωσαν όμως μερικές εξηγήσεις. Πάντως στις παρατηρήσεις που έγιναν και σε άλλα πειράματα διαπιστώθηκαν παρεμφερή αποτελέσματα.
- Υπήρχε βελτίωση της συμπεριφοράς άτακτων μαθητών με μαθησιακά προβλήματα και άλλα στο μάθημα φυσικής ιστορίας όταν κατά τη διάρκεια του μαθήματος ακουγόταν μουσική του Μότσαρτ.²⁸

²³ RNA = ριβονουκλεϊνικό οξύ το οποίο κατευθύνει τα ενδιάμεσα στάδια της παραγωγής πρωτεϊνών στους ζωντανούς οργανισμούς, παίρνοντας εντολή από το DNA

²⁴ Dr. Harvey Bird (Fairleigh Dickinson University) and neurobiologist Dr. Gervasia Schreckenberg (Georgian Court College) στο περιοδικό Insight Magazine, 4 April 1988.

²⁵ David Merrell, (Nexus Magazine 12\97; Washington Times 7\2\97).

²⁶ Lowell Hart, *Satan's Music Exposed* (Huntington Valley, PA: Salem Kirban, Inc., 1980), pp.101, 102

²⁷ Rauscher, Frances H., Gordon L. Shaw, and Katherine N. Ky. "Music and spatial task performance." *The Effects of Music on the Mind Nature*. 365 (24 Oct. 1993): 611.

²⁸ Anne Savan, *A study of the effect of background music on the behaviour and physiological responses of children with special educational needs* The Psychology of Education Review, 22 (1), (March 1998), p32-35

- Η μουσική εκπαίδευση μπορεί να αυξήσει την απόδοση των εγκεφαλικών λειτουργιών. Αυτό έδειξε ένα πείραμα που έγινε επάνω σε πιανίστες από τη μία και άτομα χωρίς μουσική εκπαίδευση από την άλλη. Ζητήθηκε απ' όλους να εκτελέσουν σειρές πολύπλοκων ασκήσεων με τα δάκτυλά τους. Παράλληλα γινόταν καταγραφή της εγκεφαλικής λειτουργίας μέσω λειτουργικής απεικόνισης μαγνητικού συντονισμού (functional magnetic resource imaging). Τα άτομα χωρίς μουσική εκπαίδευση μπόρεσαν να κάνουν εξίσου καλά τις ασκήσεις με τους πιανίστες αλλά οι πιανίστες έδειχναν μειωμένη εγκεφαλική δραστηριότητα.²⁹
- Μια επιστημονική ομάδα ερεύνησε τη σχέση μεταξύ μουσικής και νοημοσύνης και έδειξε ότι η μουσική εκπαίδευση είναι πολύ ανώτερη από την εκμάθηση χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή στην βελτίωση των δεξιοτήτων αφηρημένου συλλογισμού, δεξιότητες απαραίτητες για την εκμάθηση των μαθηματικών και των θετικών επιστημών.³⁰

Η μουσική έχει άμεση επίδραση επάνω στην ψυχική διάθεση του ανθρώπου ακόμα και στην αγοραστική συμπεριφορά του. Ήδη από το 1940, ο Max Schoen (καθηγητής μουσικής και ψυχολόγος ειδικευμένος στο συναισθηματικό αντίκτυπο της μουσικής) εξήγησε την μεγάλη επιρροή που μπορεί να έχει η μουσική στη ψυχολογία του ανθρώπου³¹. Ακολούθησαν πολλές και ποικίλες έρευνες από τότε. Αναφέρουμε μερικές απ' αυτές.

- Μια έρευνα (μικρής εμβέλειας σε 36 άτομα) έδειξε ότι όσοι συμμετέχοντες επιλέγουν να ακούν μουσική όταν είναι στενοχωρημένοι ή έχουν στρες, αυτή τους βοηθάει να αλλάξει η διάθεσή τους³².
- Μετά τη σωματική άσκηση, η μουσική επιλέγεται από τον κόσμο ως ο καλύτερος τρόπος βελτίωσης της διάθεσης, αύξησης της ενεργητικότητας και μείωσης της έντασης, όπως έδειξε μια έρευνα του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας.³³
- Η ακρόαση μουσικών κομματιών επέφερε αλλαγή στις 3 κατηγορίες ψυχικής διάθεσης (ένταση, κατάθλιψη, θυμός). Ιδιαίτερα μεγάλη αλλαγή έφερε ένα χορευτικό κομμάτι.³⁴
- Μια ευχάριστη μουσική, σε αντίθεση με μια δυσάρεστη, συνδέεται με την αύξηση της επιθυμίας των πελατών να έχουν εμπορικές συναλλαγές.³⁵
- Οι πελάτες εμπορικών καταστημάτων αισθάνονται λιγότερο συνωστισμένοι όταν υπάρχει μουσική υπόκρουση.³⁶
- Η χρήση ήρεμης μουσικής σε αλυσίδα σουπερ μάρκετ αύξησε κατά 39,2% τις πωλήσεις ενώ αυξήθηκε ο χρόνος παραμονής των πελατών στο κατάστημα.³⁷ Σε μια

²⁹ Weinberger, Norm. "The Impact of Arts on Learning." *MuSICa Research Notes* 7, no. 2 (Spring 2000). Reporting on Krings, Timo et al. "Cortical Activation Patterns during Complex Motor Tasks in Piano Players and Control Subjects. A Functional Magnetic Resonance Imaging Study." *Neuroscience Letters* 278, no. 3 (2000): 189-93.

³⁰ Shaw, Rauscher, Levine, Wright, Dennis and Newcomb, "Music training causes long-term enhancement of preschool children's spatial-temporal reasoning," *Neurological Research*, Vol. 19, February 1997

³¹ Schoen, Max. *The Psychology of Music: A Survey for Teacher and Musician*. New York: The Ronald Press Company, 1940.

³² Andrea K. McCullough, *When is Music Used to Change Mood*, Missouri Western State College, April 30, 1997

³³ Thayer, R. E., Newman, J. R., & McClain, T. M. (1994). *Self-regulation of mood: Strategies for changing a bad mood, raising energy, and reducing tension*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(5), 910-925.

³⁴ Smith JL, Noon J., *Objective measurement of mood change induced by contemporary music*, Maudsley Hospital, London, UK. *J Psychiatr Ment Health Nurs*. 1998 Oct;5(5):403-8.

³⁵ Dube, L., Chebat, J.C., Morin, S., "The Effects of Background Music on Consumers' Desire to Affiliate in Buyer-Seller Interactions" *Psychology and Marketing*, 12 (1995), 305-319

³⁶ Timmerman, J.E. "The Effects of Temperature, Music, and Density on the Perception of Crowding and Shopping Behavior in a Retail Environment", *DAI*, 42-03A (1981): 11293

³⁷ Milliman, R.E. "Using Background Music to Affect the Behavior of Supermarket Shoppers", *Journal of Marketing*, 46 (1982): 86-92.

άλλη έρευνα, καταγράφηκε μια αύξηση των πωλήσεων κατά 51% σε καταναλωτές μικρότερους των 25 ετών, κατά 11% σε καταναλωτές 26-50 ετών και κατά 26% σε καταναλωτές μεγαλύτεροι των 50 ετών, όταν υπήρχε μουσική υπόκρουση.³⁸

- Η εταιρεία Muzak Corporation έκανε μια έρευνα σε πολλά επιχειρηματικά γραφεία όπου γινόταν χρήση μουσικής υπόκρουσης για τους εργαζομένους. Ενώ μόνο το 1,6% των εργαζομένων είπε ότι η μουσική παρεμβάλλεται στην εργασία τους, απεναντίας το 60% δήλωσε λιγότερη κούραση, και το 83% βρήκαν την εργασία τους πιο ευχάριστη.³⁹
- Τέλος, οι άνθρωποι στον εργασιακό χώρο, θεώρησαν τις συζητήσεις τους πιο ικανοποιητικές όταν υπήρχε μουσική υπόκρουση ενώ υπήρχε αύξηση της παραγόμενης εργασίας και μείωση του άγχους.⁴⁰

Εκτός από το marketing, η δύναμη της επιρροής της μουσικής χρησιμοποιήθηκε από τους Αμερικανούς στο πόλεμο κατά του Ιράκ το 2003 σαν μέσο βασανιστηρίου για να λυγίσουν τη θέληση των φυλακισμένων. Τους υποχρέωναν να ακούσουν Heavy Metal (Metallica) και άλλα τραγούδια για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η οργάνωση «Διεθνής Αμνηστία» εναντιώθηκε σε μια τέτοια πρακτική⁴¹.

Η πνευματική επίδραση

Όταν μιλάμε για το πνευματικό μέρος του ανθρώπου, εννοούμε αρχικά όλη εκείνη την υπόσταση και τη δραστηριότητα του ανθρώπου που τον κάνει να ξεχωρίζει από το ζωικό βασίλειο επειδή ο Θεός τον δημιούργησε *κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση αυτού*.⁴² Πνευματική ζωή είναι κατ' επέκταση η εκδήλωση του ανθρώπου σαν ελεύθερο όν και η στάση του απέναντι στο Θεό. Λέμε «στάση» γιατί η πνευματική ζωή ξεκινάει από την καρδιά (η οποία παίρνει θέση απέναντι στο Θεό⁴³), εδρεύει στο πνεύμα⁴⁴ και εκδηλώνεται με το σώμα⁴⁵. Γι αυτό ο Κύριος Ιησούς λέει: «*Θέλεις αγαπά Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδιάς σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της δυνάμεώς σου και εξ όλης της διανοίας σου*»⁴⁶ και ο Απ. Παύλος προτρέπει: «*Διότι ηγοράσθητε διά τιμής· δοξάσατε λοιπόν τον Θεόν διά του σώματός σας και διά του πνεύματός σας, τα οποία είναι του Θεού.*»⁴⁷ και αλλού λέει «*Είτε λοιπόν τρώγετε είτε πίνετε είτε πράττετε τι, πάντα πράττετε εις δόξαν Θεού.*»⁴⁸ Και το

³⁸ "Business Music: a merchandising tool for the retail industry" Muzak LLC (1991)

³⁹ Antrim, Doron K. "Have You Tried Working to Music?" *Readers Digest* (1946)

⁴⁰ Blood, D.J. and Ferriss, S.J. "Effects of Background Music on Anxiety, Satisfaction with Communication, and Productivity", *Psychological Reports*, 72/1 (1993), 171-77

⁴¹ BBC News, http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/middle_east/3042907.stm, Published: 2003/05/20 12:23:10 GMT

⁴² Γένεση 1:26 Και είπεν ο θεός, Ας κάμωμεν άνθρωπον κατ' εικόνα ημών, καθ' ομοίωσιν ημών· και ας εξουσιάξω επί των ιχθύων της θαλάσσης και επί των πετεινών του ουρανού και επί των κτηνών και επί πάσης της γης και επί παντός ερπετού, έρποντος επί της γης.

⁴³ Εβραίους 3:12 προσέχετε, αδελφοί, να μη υπάρχη εις μήδενα από σας πονηρά καρδιά απιστίας, ώστε να αποστατήση από Θεού ζώντος,

⁴⁴ Ρωμαίους 1:9 Επειδή μάρτυς μου είναι ο Θεός, τον οποίον λατρεύω διά του πνεύματός μου εν τω ευαγγελίω του Υιού αυτού, ότι αδιαλείπτως σας ενθυμούμαι,

⁴⁵ Ρωμαίους 12:1 ΣΑΣ παρακαλώ, λοιπόν, αδελφοί, χάρη των οικτιρμών τού Θεού, να παραστήσετε τα σώματά σας ως θυσία ζωντανή, άγια, ευάρεστη στον Θεό, η οποία είναι η λογική σας λατρεία.

⁴⁶ Λουκάς 10:27

⁴⁷ Α' Κορινθίους 6:20

⁴⁸ Α' Κορινθίους 10:31

φαγητό είναι μια «πνευματική δραστηριότητα» γιατί μ' αυτή εκδηλώνω την στάση μου απέναντι στο Θεό. Όλες οι δραστηριότητες του πιστού είτε νοητικές είτε σωματικές είναι πνευματικές, γιατί φανερώνουν την στάση του πιστού απέναντι στο Θεό.

Συνεπώς, όποια ενέργεια μπορεί να επηρεάσει τον άνθρωπο στους τομείς που αναφέραμε παραπάνω παύει να είναι ουδέτερη πνευματικά. Όπως θα το δούμε, η ροκ μουσική οτιδήποτε άλλο παρά ουδέτερη είναι.

Το παράδειγμα του Σαούλ

Υπάρχει ένα πολύ αποκαλυπτικό για το θέμα που μας απασχολεί περιστατικό στην Παλαιά Διαθήκη, στο πρώτο βιβλίο του Σαμουήλ κεφάλαιο 16 εδάφια 14 με 17 και 23.

«ΚΑΙ το Πνεύμα τού Κυρίου αποσύρθηκε από τον Σαούλ, και ένα πονηρό πνεύμα από τον Κύριο τον τάραξε.15 Και οι δούλοι τού Σαούλ είπαν σ' αυτόν: Δες, τώρα, ένα πονηρό πνεύμα από τον Θεό σε ταραίζει.16 ας προστάξει τώρα ο κύριός μας τους δούλους σου, που είναι μπροστά σου, να αναζητήσουμε έναν άνθρωπο ειδήμονα στο να παίζει κιθάρα· και όταν το πονηρό πνεύμα από τον Θεό είναι επάνω σου, να παίζει με το χέρι του, και θα σου κάνει καλό.17 Και ο Σαούλ είπε στους δούλους του: Προβλέψτε σε μένα, λοιπόν, έναν άνθρωπο, που να παίζει καλά, και φέρτε τον σε μένα.»⁴⁹ Πιο πέρα διαβάζουμε: «Και όταν το πνεύμα από τον Θεό ήταν επάνω στον Σαούλ, ο Δαβίδ έπαιρνε την κιθάρα, και έπαιζε με το χέρι του· τότε, ο Σαούλ ανακουφιζόταν, και αναπαυόταν, και το πονηρό πνεύμα αποσυρόταν απ' αυτόν.»⁵⁰ Η επίδραση της μουσικής επάνω στον άνθρωπο ήταν γνωστή ήδη στην εποχή του Δαβίδ (εδώ και 3000 χρόνια) γι αυτό και οι σύμβουλοι του Σαούλ τον προτρέπουν να βρει κάποιον ειδήμονα και εκείνος το δέχεται. Είναι αξιοσημείωτο ότι το συγκεκριμένο παίξιμο από τα χέρια του ειδήμονα Δαβίδ με τη χρήση συγκεκριμένου οργάνου ήταν ένα συγκεκριμένο είδος μουσικής που είχε επάνω στο βασιλιά Σαούλ τρεις ξεχωριστές επιδράσεις:

- ανακουφιζόταν : είχε η μουσική σωματικά ευεργετική επίδραση
- αναπαυόταν : είχε η μουσική ψυχικά ευεργετική επίδραση
- το πονηρό πνεύμα αποσυρόταν απ' αυτόν : είχε η μουσική ευεργετική πνευματική επίδραση

Μόνο και μόνο από αυτό το χαρακτηριστικό παράδειγμα, ο καλόπιστος ερευνητής συμπεραίνει ότι η μουσική δεν είναι ουδέτερη.

Από τους καρπούς θα γνωρίσετε το δέντρο

Για να διαπιστώσουμε ποια πνευματική επίδραση έχει η σύγχρονη μουσική επάνω στον άνθρωπο – θετική ή αρνητική – θα εξετάσουμε τους καρπούς της. Μας προτρέπει ο Κύριος Ιησούς να εξετάζουμε τους καρπούς όταν εκ πρώτης όψεως δεν μπορούμε να καταλάβουμε αν το δέντρο είναι καλό ή κακό : «Δεν μπορεί ένα καλό δέντρο να κάνει κακούς καρπούς ούτε ένα σαπρό δέντρο να κάνει καλούς καρπούς. Κάθε δέντρο που δεν κάνει καλό καρπό κόβεται και ρίχνεται στη φωτιά. Επομένως, από τους καρπούς τους θα τους γνωρίσετε.»⁵¹

Όλοι οι ιστορικοί, λίγο πολύ, αναγνωρίζουν ότι η ροκ μουσική που γεννήθηκε στις ΗΠΑ την δεκαετία του '50 έγινε φορέας μιας κοινωνικής και πολιτιστικής επανάστασης άνευ

⁴⁹ Α' Σαμουήλ 16:14-17

⁵⁰ Α' Σαμουήλ 16:23

⁵¹ Ματθαίος 7:18

προηγούμενου. Στο πρόσωπο του Έλβις Πρίσλεϋ η νέα γενιά είχε βρει το νέο ίνδαλμα. Γράφει χαρακτηριστικά ο Arnold Shaw συγγραφέας του Αμερικάνικου λεξικού της ροκ/ποπ : «Ο Πρίσλεϋ δεν εκπροσωπούσε μόνο ένα νέο ήχο, αλλά και μια νέα εικόνα (φαβορίτες και μακριά μαλλιά) νέο ντύσιμο (μπλε σουέτ) νέα αισθητικότητα (το σαρκασμό) νέα ήθη (μια αισθησιακότερη προσέγγιση στον έρωτα) νέα ομιλία και νέους χορούς. Η υστερική αποδοχή του ήταν η έκφραση μιας νέας γενιάς, που συγκρουόταν και εξεγειρόταν ενάντια στην παλαιά γενιά»⁵².

Η πρώτη επίσκεψη των Rolling Stones στην δυτική ακτή των ΗΠΑ χαιρετίστηκε με τα ακόλουθα ριζοσπαστικά λόγια:

«Χαιρετίζουμε και καλωσορίζουμε τους Rolling Stones, συντρόφους μας στον απελπισμένο αγώνα εναντίον των μανιακών που κρατούν την εξουσία. Η επαναστατική νεολαία όλου του κόσμου ακούει τη μουσική σας και εμπνέεται για ακόμα πιο θανατηφόρες ενέργειες...»

Επειδή η μουσική ροκ συνδέθηκε άμεσα με το θέαμα, τα μηνύματα που προώθησε δεν περιορίστηκαν στους στίχους αλλά διοχετεύτηκαν και μέσα από το ίδιο το στυλ της μουσικής, την εμφάνιση και τη ζωή των τραγουδιστών. Το κύριο μήνυμα της ροκ μουσικής ήταν και είναι η απειθεία και η ασέβεια. Απειθεία σε κάθε ηθικό φραγμό: εξ' ου και η αχαλίνωτη σεξουαλικότητα και διαστροφή με τις οποίες ταυτίστηκε η μουσική αυτή. Εξ' ου η συμπόρευση της ροκ και όλων των σύγχρονων μουσικών με τη χρήση ναρκωτικών. Το υποσυνείδητο σύνθημα για πολλά χρόνια ήταν: "Sex, drugs and rock and roll", μέχρι που βγήκε και σε τραγούδι.⁵³ Η απειθεία απέναντι σε όλες τις αξίες της Βίβλου είναι διάχυτη στο στυλ της μουσικής που είναι βίαιο, επιθετικό, ανήσυχο και η ασέβεια προς τον Θεό είναι έκδηλη μέσα από τη ζωή και το παρουσιαστικό των τραγουδιστών και των οπαδών της.

Όπως το αναφέρει ο Charles B. Fowler στο άρθρο του⁵⁴, καθηγητές μουσικής στις ΗΠΑ, την δεκαετία του '70, θεωρούσαν την ροκ μουσική αταίριαστη (να διδαχθεί) για ένα καθώς πρέπει σχολείο για τους εξής τρεις λόγους. Χωρίς εδώ να το τεκμηριώνουν, γράφουν : «(1) Η ροκ μουσική, αν είναι μουσική, είναι αισθητικά κατώτερη. (2) Η ροκ μουσική είναι βλαβερή για τη νεολαία, σε φυσικό και σε ηθικό επίπεδο. (3) Ο σχολικός χρόνος δεν πρέπει να ξοδευτεί για να διδάξουμε αυτό που μπορεί εύκολα να το μάθει ο καθένας στο δρόμο.»

Ο Richard Middleton, επίτιμος καθηγητής μουσικής στο Πανεπιστήμιο του Newcastle και ιδρυτής- συντονιστής εκδότης του περιοδικού *Popular Music*, γράφει στο *The New Grove Dictionary of Music & Musicians* : «Από μουσικής πλευράς, [η ροκ] τείνει να είναι πολύ δυνατά ενισχυμένη, με έναν ισχυρό παλμό (beat) και ρυθμικές φιγούρες που κοινώς θεωρούνται ερωτικές...»⁵⁵

Ο γνωστός αμερικανός ακαδημαϊκός και φιλόσοφος Alan David Bloom, έγραψε στο best seller βιβλίο του, *The Closing of the American Mind*, τα εξής: «Η ροκ ασκεί μόνον μια έλξη, μια θάρβαρη έλξη, προς τη σεξουαλική επιθυμία - όχι προς την αγάπη ή τον έρωτα, αλλά προς τη σεξουαλική επιθυμία, υπανάπτυκτη και αυθόρμητη»⁵⁶

Ο Robert Pattison, καθηγητής των ανθρωπιστικών επιστημών στο Long Island University της Νέας Υόρκης, γράφει στο βιβλίο του *The Triumph of Vulgarly: Rock Music in the Mirror of Romanticism*: «Οι θαυμαστές του θέλουν να κάνουν το ροκ ελκυστικό, κάνοντάς το να είναι

⁵² Arnold Shaw, *Dictionary of American Pop/Rock* (New York: Macmillan, 1982)

⁵³ "Sex & Drugs & Rock & Roll" Ian Dury 1977

⁵⁴ Charles B. Fowler, "The Case Against Rock: A Reply" *Music Educators Journal* 57 (September 1970):30.

⁵⁵ *The New Grove Dictionary of Music & Musicians*, (Grove's Dictionaries of Music Inc. -January 2, 1995)

⁵⁶ Alan David Bloom *The Closing of the American Mind*, Simon & Schuster, 1987 σελ. 73

καθώς πρέπει. Αυτό το πράγμα δεν μπορεί να γίνει. Το ροκ είναι ελκυστικό επειδή είναι πρόστυχο,... Το ροκ είναι το ουσιαστικότερο συστατικό της προστυχιάς. Είναι χυδαίο, βαρύ και κακόγουστο».⁵⁷

Ο καθηγητής ψυχολογίας στο Wayne State University του Μίσιγκαν, Δρ Bernard Nickole είπε: «Η ροκ μουσική έχει να κάνει με το σεξ ... Ο χορός από μόνος του συμβολίζει τη σεξουαλικότητα».

Τις διαπιστώσεις των ακαδημαϊκών, έρχονται να επιβεβαιώσουν οι ίδιοι οι ροκ τραγουδιστές:

Η Lita Rosanna Ford, ροκ τραγουδίστρια και κιθαρίστρια, δήλωσε στο "Los Angeles Times", το 1988: «Το ροκ εν ρολ δεν είναι εκκλησία. Είναι μια βρόμικη δουλειά. Πρέπει να είσαι κι εσύ βρόμικος. Αν είσαι «καλούλης, καλούλης» δεν μπορείς να το τραγουδήσεις ούτε να το παίζεις».

«Όλοι θεωρούν δεδομένο ότι το ροκ εντ ρολ είναι συνώνυμο με σεξ» (Chris Stein, κιθαρίστας της τραγουδίστριας Blondie)

«Το μυστικό είναι να διεγείρεις τις γυναίκες. Τα κορίτσια περιμένουν από μένα να τους ανάψω. Το σεξ είναι η μεγαλύτερη δύναμη μέσα στο κόσμο» (Tom Jones, ροκ/ποπ τραγουδιστής, με παράδοση στην δημόσια απιστία προς τη γυναίκα του)

«Το ροκ εντ ρολ είναι 99% σεξ» (John Oates, ροκ κιθαρίστας, τραγουδιστής, συνθέτης)

«Το κύριο συστατικό του ροκ είναι το σεξ» (Debbie Harry γνωστή με το όνομα Blondie, τραγουδίστρια)

«Μπορείς να αισθανθείς την αδρεναλίνη να κυλάει στις φλέβες σου. Δελεάζω το ακροατήριό μου. Αυτό που κάνω μοιάζει πολύ με το χορό μιας γυναίκας που κάνει στριπτίζ.» (Mick Jagger⁵⁸)

Μια απλή ματιά στη ζωή των αστέρων της ροκ μουσικής μάς δείχνει πόσο καταστροφική ήταν η επιρροή της επάνω τους. (βλέπε το βιβλίο του Gary Herman Ροκ Βαβυλώνα, Νέα Σύννορα-Λιβάνη). Είναι φανερό ότι, ο απ' αρχής ανθρωποκτόνος διάβολος είναι εκείνος ο οποίος έσπρωξε τους αστέρες της ροκ (α) στον αλκοολισμό (Eric Burdon, Bon Scott, Janis Joplin, Jerry Lee Lewis, Jim Morrison, Alice Cooper, Jimi Hendrix και πολλούς άλλους), (β) στα ναρκωτικά (Mick Jagger, Keith Richard, Jimi Hendrix, Brian Jones, Bob Marley Lou Reed, Sid Vicious και πολλούς άλλους), (γ) στη σεξουαλική διαστροφή (Mick Jagger, David Bowie, Klaus Nomi, Simons και πολλούς άλλους) (δ) στην αυτοκαταστροφή και την αυτοκτονία (Kurt Cobain, Pete Ham, Danny Rapp, Rory Storm, Sid Vicious...). Ο μέσος όρος ηλικίας των ατόμων αυτής της κατηγορίας που πέθαναν είναι περίπου 30 ετών.

Υπήρχαν βέβαια και παλαιότεροι κλασικοί μουσικοί, οι οποίοι είχαν μια άσπρη ζωή (Μότσαρτ, Βάγκνερ, Τσαϊκόφσκι και άλλοι⁵⁹). Όμως, δεν χρησιμοποίησαν τη μουσική τους για να προβάλουν την έκφυλη ζωή τους. Δεν έγιναν πρότυπα ζωής όπως οι ροκ τραγουδιστές που παρέσυραν πολλούς «εις την αυτήν εκχείλιση της ασωτίας»⁶⁰.

⁵⁷ Robert Pattison, *The Triumph of Vulgarity: Rock Music in the Mirror of Romanticism*, Oxford University Press, 1987, preface, σελ. 4

⁵⁸ Τραγουδιστής των Rolling Stone, Interview in *Newsweek* (January 4, 1971), p. 25.

⁵⁹ Maëli Dupont, *Musique, que choisir? Essai sur la relation entre la musique, la magie et le surnaturel à travers le monde*, (L'écho fraternel- 1985)

⁶⁰ Α' Πέτρου 4:4

Τελικά, η μουσική ροκ γέννησε την επανάσταση, την χυδαιότητα, την σεξουαλική απελευθέρωση ή αντιστροφή; Και τα δυο ισχύουν. Το ένα τροφοδοτούσε το άλλο. Όλες αυτές οι αμαρτίες και οι ανθρωπίνες μορφές διαστροφής βρήκαν στη μουσική αυτή την καταλληλότερη μορφή έκφρασης αλλά και πηγή έμπνευσης.

Γιατί αυτό το είδος της μουσικής συνδέεται με όσα αναφέραμε;

Ένα μέρος της απάντησης μας δίνεται από τους ίδιους τους ροκ τραγουδιστές:

Ο Little Richard, ένας από τους πατέρες της ροκ μουσικής, σε μια περίοδο 7 ετών, κατά την οποία είχε απομακρυνθεί από τη σκηνή για να παρακολουθήσει μια θεολογική σχολή, αλλά χωρίς να ξεκόψει από «τις σαρκικές απολαύσεις της κοσμικής μουσικής»⁶¹, είπε χαρακτηριστικά: «Αυτό που πιστεύω ειλικρινά για το ροκ είναι το εξής: πιστεύω ότι αυτό το είδος της μουσικής είναι δαιμονικό... Οι περισσότεροι ρυθμοί σήμερα πάρθηκαν από το βουντού, από τα ντραμς των βουντού. Αν μελετήσετε τη μουσική από τη σκοπιά του ρυθμού της, όπως το έκανα εγώ, θα δείτε ότι αυτό είναι αλήθεια... πιστεύω ότι αυτό το είδος της μουσικής απομακρύνει τους ανθρώπους από τον Χριστό.»⁶²

Αλλού ο Little Richard θα πει: «Το ροκ εν ρολ δεν δοξάζει τον Θεό. Δεν μπορείς να πιεις το ποτήριο του Κυρίου και το ποτήριο των δαιμονίων. Ήμουν ένας από τους πρωτοπόρους αυτής της μουσικής, ένας από τους πρωτεργάτες. Γνωρίζω από ποιους λίθους αποτελείται, επειδή εγώ την έφτιαξα.»⁶³

Ο Jerry Lee Lewis, πρωτεργάτης της ροκ μουσικής καθυστέρωσε την ηχογράφηση του μουσικού κομματιού *Great Balls of Fire*, γιατί το θεωρούσε διαβολικό. Τελικά, έγινε η ηχογράφηση μετά από πιέσεις και ο Lewis ομολόγησε: «Έχω τον διάβολο μέσα μου!» Πολλές φορές έλεγε: «Το ροκ εν ρολ θα με στείλει στη κόλαση».

Ο ομοφυλόφιλος ροκ τραγουδιστής David Bowie διακήρυξε: «Το ροκ ήταν ανέκαθεν η μουσική του διαβόλου... Πιστεύω ότι το ροκ εν ρολ είναι επικίνδυνο... Αισθάνομαι ότι είμαστε απλώς αγγελιοφόροι ενός πράγματος πιο σκοτεινού από τους εαυτούς μας.»⁶⁴

Σαπρές ρίζες

Το κοινό χαρακτηριστικό σε όλες τις σύγχρονες μουσικές, αρχής γενομένης της ροκ, είναι ο έντονος συγκοπτόμενος και επαναλαμβανόμενος ρυθμός των ντραμς (disco, trance, ραπ, hip-hop, techno, κ.α.).

Όπως το είχε πει ο Little Richard, τα ντραμς και οι ρυθμοί της ροκ έχουν μια αφρικάνικη προέλευση. Το γεγονός αυτό καθ' αυτό δεν προσδίδει τίποτα το μεμπτό στην μουσική. Ωστόσο, επειδή ένα μεγάλο μέρος της αφρικανικής μουσικής κουλτούρας είναι αναπόσπαστο συστατικό των θρησκευτικών παραδόσεων, ήταν αναπόφευκτο η ίδια η μουσική να είναι φορέας της αφρικανικής πνευματικότητας. Εκτός από τις δυο μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες, Χριστιανισμός και Ισλάμ, υπάρχουν στην Αφρική, πάρα πολλές παραδοσιακές θρησκείες. Το χαρακτηριστικό είναι ότι, παράλληλα με την μονοθεϊστική θρησκεία στην οποία δηλώνουν ότι ανήκουν, οι Αφρικανοί, στην πλειοψηφία τους, συνεχίζουν να ακολουθούν την παραδοσιακή θρησκεία της φυλής τους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να δημιουργούνται θρησκευτικές παραδόσεις που είναι ένα συνονθύλευμα

⁶¹ Gary Herman *Ροκ Βαθυλώνα*, Νέα Σύνορα – Εκδ. Λιβάνη, σελ. 31

⁶² Charles White *The Life and Times of Little Richard: The Quasar of Rock*, Harmony, 1984 σελ. 197

⁶³ The Dallas Morning news, Oct. 29, 1978, σελ. 14A

⁶⁴ *Rolling Stones Magazine*, Feb. 12, 1976.

διαφόρων θρησκειών (όπως π.χ. το βουντού). Οι παραδοσιακές θρησκείες είναι κυρίως ανιμιστικές: πιστεύουν και λατρεύουν τα πνεύματα (είτε των προγόνων, είτε στοιχείων της φύσης κλπ) τα οποία μεσολαβούν ανάμεσα στους ανθρώπους και του ανώτερου όντος. Κοινά συστατικά των λειτουργιών αυτών είναι τα ντραμς, οι ρυθμοί και οι χοροί. Όταν οι αφρικανοί ξεριζώθηκαν λοιπόν από τις χώρες τους και βρέθηκαν στις ΗΠΑ σαν σκλάβοι, μετέφεραν μαζί τους τη κουλτούρα τους. Ακόμα και στις πρώτες εκκλησίες μαύρων στις νότιες πολιτείες της Αμερικής, κατά τη διάρκεια της υμνωδίας παρουσιάζονταν φαινόμενα παρόμοια με εκείνα των ανιμιστικών τελετουργιών. (Παραθέτουμε, στις υποσημειώσεις για να μην κουράζουμε τον αναγνώστη, ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα του βιβλίου *Drums and Shadows*, το οποίο καταγράφει την μαρτυρία των πρώτων γενεών μαύρων της πολιτείας της Γεωργίας).⁶⁵ Όπως το είπαμε στην αρχή, εκεί γεννήθηκαν τα λεγόμενα negro-spirituals. Όπως πολλοί ερευνητές παρατηρούν, κοινός παρονομαστής σχεδόν όλων των εκστατικών τελετών ήταν τα ντραμς. Τα ονόμασε δαιμονικά, ο Little Richard, χωρίς να ξέρει ακριβώς γιατί. Δεν είχε άδικο όπως θα το δούμε.

Ο Leonard Seidel, ένας διακεκριμένος πιανίστας και λέκτορας για θέματα μουσικής κάνει τις εξής διαπιστώσεις: «Οι αδιάκοποι ρυθμοί που σφυροκοπούνται επάνω σε στρογγυλά κρουστά (από αφρικανικές φυλές) είναι καταλυτικά στοιχεία του blues, του rock' n roll και του heavy metal σήμερα. Είναι εκπληκτικό ότι οι αντιδράσεις που βλέπουμε σε σύγχρονες συναυλίες ροκ είναι η ακριβής αντιγραφή των φαινομένων που συνέβαιναν στους εορτασμούς του Pinkster (γιορτή των μαύρων στη Ν. Υόρκη) ή στο Place Congo (χορός των μαύρων σκλάβων στη Νέα Ορλεάνη) στην προπολεμική περίοδο»⁶⁶.

Η Maya Deren, η οποία κινηματογράφησε στην Αϊτή χορούς και τελετές βουντού, έγραψε αργότερα ένα βιβλίο στο οποίο σημειώνει: «Μεταξύ των ατόμων που σχετίζονται με τελετουργικές δραστηριότητες, ο ρόλος τού ατόμου που παίζει τα ντραμς φαίνεται τουλάχιστον ανάλογος με αυτό ενός βιρτουόζου... Το παίξιμο των τελετουργικών ντραμς στην Αϊτή απαιτεί

---

⁶⁵ «Brownville [...] Στην οδό Bismark βρίσκεται ο Οίκος της Προσευχής, μια από τις πολλές εκκλησίες που ιδρύθηκαν ανά τη χώρα από τον επίσκοπο Grace (Σημ. Καθολικός μετανάστης στις ΗΠΑ από το Πράσινο Ακρωτήριο, ο οποίος, επηρεασμένος από τους Πεντηκοστιανούς, έγινε περιοδευών ευαγγελιστής και ίδρυσε δική του εκκλησία σε 110 πόλεις). Εδώ, αρκετές φορές το χρόνο ο ηγέτης επισκέπτεται τη συνάθροισή του και η ημέρα όπου ο «Daddy Grace» επιστρέφει στο ποίμνιό του, γίνεται ευκαιρία για γιορτή.[...] Η ατμόσφαιρα είναι τεταμένη. Πάνω από τη σύγχυση, διακρίνεται ο διαπεραστικός αλλά ρυθμικός χτύπος των ντραμς.[...] Στην αρχή η πομπή γίνεται με τάξη και είναι σχετικά ήσυχη, αλλά καθώς περνάει η ώρα, η μουσική ολοένα και δυναμώνει. Πάνω από τον ήχο των κρουστών ξεχωρίζει ο σταθερός παλμός των ντραμς. Η μουσική συνοδεύεται από φωνές που υψώνονται, πόδια που κτυπούν, ώμους που λικνίζονται και χέρια που χτυπούν. Γύρω - γύρω η πομπή κινείται ελικοειδώς. Το τραγούδι και ο χορός γίνονται όλο και πιο άγρια και αχαλίνωτα. Τώρα πολλοί κλίνουν τα μάτια τους χορεύοντας στα τυφλά. Σκοντάφτουν σ' εκείνους που βρίσκονται δίπλα τους, στους πάγκους και στους στύλους. Τώρα, η μουσική είναι σχεδόν εκκωφαντική και ο θόρυβος που δημιουργείται από τους λατρευτές είναι εξ ίσου δυνατός. Οι μύες των σωμάτων τους συσπώνται σπασμωδικά και εκείνοι συνεχίζουν με το χορό τους. Περιστασιακά, ένας από τους συμμετέχοντες σταματά και αδιαφορώντας για την ενόχληση που θα προκαλέσει στους υπόλοιπους, χοροπηδά πάνω κάτω, άγρια, ουρλιάζοντας με μια τσιριχτή και υστερική φωνή. Στη συνέχεια, εξαντλημένος, σωριάζεται στο έδαφος και οι φίλοι του τον τραβάνε κάτω από τα πόδια των άλλων που στροβιλίζονται. Μια γυναίκα, καταλαμβάνεται από ένα τέτοιο παροξυσμό που πέφτει στα γόνατα ουρλιάζοντας ακατάληπτα. Εξουθενωμένη από τα βίαια συναισθήματά της, κείται στις σανίδες της σκηνής με τη κάτω γνάθο να κρέμεται ορθάνοικτη και τα μάτια κλειστά. Σιγά-σιγά υψώνει τα χέρια της και χτυπώντας τα ψελλίζει: «Δοξάστε τον Daddy. Δοξάστε τον Daddy Grace.» Ο παλμικός ρυθμός των οργάνων αυξάνει σε τέμπο. Ένας άνδρας πηδά ψηλά στον αέρα χειρονομώντας και φλυαρώντας. Στροβιλίζεται ολοένα και πιο γρήγορα μέχρι που πέφτει εξαιτίας της υπέρτατης εξουθένωσης. Η άγρια παράσταση συνεχίζει ακόμη. Η τρομερή νευρική διέγερση τώρα καταλαιάζει και όλοι εκτός από λίγους χορευτές σκοντάφτουν κουρασμένοι. Ο σταθερός και επίμονος ήχος των ντραμς τους πιέζει να συνεχίσουν: τα πόδια ακόμα σέρνονται, τα χέρια χτυπούν το ρυθμό και οι φωνές ψάλλουν μια ακατάληπτη επίκληση.» Georgia Writer's Project, *Drums and Shadows*, 1940, University of Georgia Press, (πηγή sacred-texts.com) σελ. 43-45

⁶⁶ (<http://www.whidbey.net/dcloud/fbns/isthere.htm>).

μια πολύ μεγαλύτερη εξάσκηση και εκμάθηση της δεξιότητάς από οποιαδήποτε τελετουργική δραστηριότητα».⁶⁷

Ο Robert F. Palmer,⁶⁸ αυθεντία επάνω σε θέματα ροκ μουσικής, γράφει: «Τα *Bata drums* (drums που χρησιμοποιούνται σε τελετουργίες βουντού), είναι ιερά για το λαό *Yoruba* της Νιγηρίας και της Κούβας: Το πήγαινε-έλα τους, προσφέρει ένα πλαίσιο για τους εσωτερικούς (βασιικούς) ρυθμούς της *rock and roll*.»⁶⁹

"Η ιδέα ότι ορισμένοι τύποι ρυθμών ή η αλληλουχία ρυθμών χρησιμεύουν σαν κανάλια πνευματικής ενέργειας, συνδέοντας την ανθρώπινη ατομική συνείδηση με τους θεούς, είναι βασική στις παραδοσιακές αφρικανικές θρησκείες και στις θρησκείες που προέρχονται από την Αφρική και που είναι διάσπαρτες στην Αμερική. Και είτε μιλάμε από ιστορικής πλευράς, είτε μιλάμε από μουσικολογικής άποψης, οι βασικές συγχορδίες, οι μικρές μουσικές φράσεις, οι φιγούρες με τα μπάσα και οι ρυθμοί των ντραμς που αποτελούν το ροκ, μπορούν να αναζητηθούν τελικά πίσω στην Αφρικάνικη μουσική με πρωτόγονη πνευματική ή τελετουργική φύση. Από μια άποψη, το *rock and roll* είναι ένα είδος βουντού".⁷⁰

Ξετυλίγοντας το μίτο της Αριάδνης, οδηγηθήκαμε από τις ανιμιστικές αφρικανικές τελετές, τους εκστασιακούς χορούς της Ινδίας, των βουντού, σε μια κοινή πανάρχαια μαγικο-θρησκευτική πρακτική, τον σαμανισμό (χρονολογείται από μερικούς στο τέλος της νεολιθικής περιόδου⁷¹ και από άλλους στην παλαιολιθική εποχή: 40.000 – 10.000 π.Χ.⁷²). Ο σαμανισμός είναι μάλλον η πιο αρχαία γνωστή μορφή μαγείας. Έχουμε ίχνη του σε όλο τον πλανήτη. Το επίτομο αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης ορίζει το σαμανισμό σαν μια παραδοσιακή θρησκεία ορισμένων λαών της Βορείου Ασίας σύμφωνα με την οποία τα καλά και τα κακά πνεύματα επεμβαίνουν μέσα από την μεσολάβηση του σαμάν⁷³ (του ιερέα) ενώ το λεξικό της Οξφόρδης για τις Θρησκείες του Κόσμου ορίζει τον σαμάν σαν ένα εμπνευσμένο, εκστατικό και χαρισματικό πρόσωπο, άνδρα ή γυναίκα, που έχει τη δύναμη να ελέγχει τα πνεύματα, συχνά ενσαρκώνοντάς τα, καθώς την ικανότητα να κάνει ταξίδια έξω από το σώμα, και στο «παράδεισο» και στην «κόλαση»... Η λέξη χρησιμοποιείται στις μέρες μας για μεγάλη γκάμα ανθρώπων που πέφτουν σε ύπνωση και σε εκστατικές καταστάσεις και που πραγματοποιούν ταξίδια «έξω από το σώμα τους»⁷⁴.

Ο Σαμάν είναι ο μεσίτης ανάμεσα στους ανθρώπους και τα πνεύματα από τα οποία παίρνει οδηγία και θεραπεύει. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι η έκσταση στην οποία πέφτει με τη χρήση κυρίως του ιερού ντραμ.^{75,76,77,78}

⁶⁷ Maya Deren, *Divine Horsemen: The Voodoo Gods of Haiti* (New York: Vanguard Press, 1953) σελ. 233

⁶⁸ Ο Palmer (1945 – 1997) είναι αμερικανός συγγραφέας, μουσικολόγος, κλαρινετίστας, σαξοφωνίστας, και συνθέτης μπλουζ. Είναι όμως γνωστός περισσότερο για την αρθρογραφία του στα περιοδικά *New York Times* και *Rolling Stone Magazine*. Ο Palmer έχει επίσης δώσει μαθήματα μουσικής στο Yale, και σε πολλά άλλα Πανεπιστήμια. Ήταν ο κύριος σύμβουλος για την τηλεοπτική εκπομπή "History of Rock 'n' Roll" η οποία έτυχε μεγάλης αναγνώρισης.

⁶⁹ Robert Palmer, *Rock & Roll An Unruly History*, Harmony Books - New York, 1995 σελ.46

⁷⁰ Robert Palmer, *Rock & Roll An Unruly History*, Harmony Books - New York, 1995 σελ.53

⁷¹ John A. Grim *The Shaman : Patterns of Religious Healing Among the Ojibway Indians* (Paperback - Jan 1988) σελ.37

⁷² Karl J. Narr (Emeritus Professor of Prehistory and Protohistory, University of Münster, Germany) *Prehistoric religion* Encyclopaedia Britannica.

⁷³ Shorter Oxford English Dictionary (2002, σελ.2787)

⁷⁴ The Oxford Dictionary of World Religions (1997, σελ.884)

⁷⁵ Karina Solovoyova «*Shamanism Among the Peoples of Western and Eastern Siberia*» Russian Museum of Ethnography

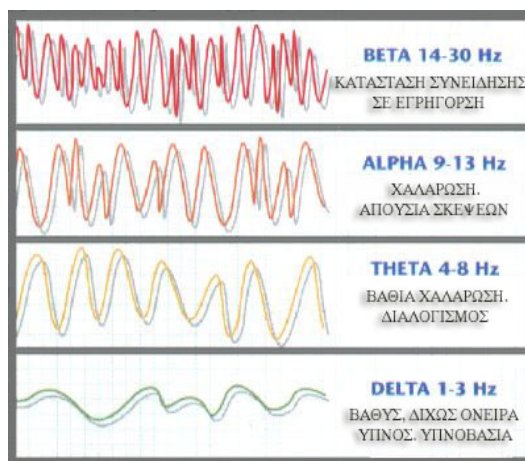
⁷⁶ Michael Berman, *The Nature of Shamanism and the Shamanic Story*, 2007 - Cambridge Scholars Publishing σελ.5

⁷⁷ John A. Grim *The Shaman : Patterns of Religious Healing Among the Ojibway Indians* (Paperback - Jan 1988) σελ.48

Ο επαναλαμβανόμενος ήχος των ντραμς, παρών σε όλες τις προαναφερθείσες τελετές, συμβάλλει στην αλλαγή του επιπέδου συνείδησης των ακροατών επιφέροντας ένα είδος ύπνωσης καθιστώντας τους υπνωτισμένους ευάλωτους στην επιρροή των πνευμάτων. Στην εποχή μας, η εξήγηση είναι και γνωστή και απλή αλλά και χρησιμοποιείται ευρέως η ανακάλυψή της.

Ο εγκέφαλος, ανάλογα με την κατάσταση λειτουργίας του, εκπέμπει τέσσερα είδη ρυθμών, διαφορετικών συχνοτήτων (δείτε και σχέδιο δεξιά):

- **Β λειτουργία (14-30 Hz):** χαρακτηρίζει την διέγερση, την ενεργητική εγρήγορση, τη νοητική δραστηριότητα
- **Α λειτουργία (9-13 Hz):** χαρακτηρίζει την κατάσταση εγρήγορσης χωρίς όμως νοητική ή σωματική δραστηριότητα
- **Θ λειτουργία (4-8 Hz):** χαρακτηρίζει τις καταστάσεις μεταξύ ύπνου και εγρήγορσης (πριν πέσουμε σε βαθύ ύπνο), την έκσταση, τον βαθύ διαλογισμό
- **Δ λειτουργία (1-3 Hz):** χαρακτηρίζει τον βαθύ ύπνο χωρίς όνειρα

Έρευνες απέδειξαν ότι μερικές μουσικές με κύριο χαρακτηριστικό τη χαμηλή συχνότητα και την επανάληψη, αλλάζουν την κατάσταση εγρήγορσης του εγκεφάλου **από την Β λειτουργία στη Θ λειτουργία**, όπου υπάρχει μείωση της ικανότητας αντίδρασης. Στο στάδιο αυτό επικρατεί αποπροσανατολισμός και σύγχυση.^{79,80} Χωρίς να γνωρίζουν πως επιδρούσε, οι σαμανιστές όλων των εποχών έρχονταν σε έκσταση και ως εκ τούτου, σε επικοινωνία με τα πονηρά πνεύματα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι ο σαμανισμός αναβιώνει στις μέρες μας. Πραγματοποιούνται σεμινάρια, μαθήματα για όσους ενδιαφέρονται να βελτιώσουν την επιχείρησή τους, τις σχέσεις τους με τους άλλους κλπ. Ένα επιστημονικό άρθρο τιτλοφορείται ως εξής: «Πως η 400,000 ετών πνευματική παράδοση του Σαμανισμού επιστρέφει στην μοντέρνα επιχειρηματική πραγματικότητα».⁸¹ Και η μαγική τεχνική βασίζεται ακόμα και πάντα στη χρήση του ντραμ.

Δεν είναι μόνο ο σαμανισμός που χρησιμοποιεί σκοπίμως τον ήχο των ντραμς για να αλλάξει το επίπεδο συνείδησης των ατόμων. Η trance music, όπως το λέει και το ίδιο της το όνομα (μουσική ύπνωσης), φτιαγμένη ηλεκτρονικά, έχει σκοπό την μεταβολή του επιπέδου συνείδησης των ακροατών. Παραθέτω τι γράφει η Ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια για την trance: «Σε κάθε περίπτωση, το όνομα [trance music] είναι αναμφίβολα συνδεδεμένο με την ικανότητα της μουσικής να προκαλεί μια αλλαγή στο επίπεδο της συνείδησης γνωστό με τον όρο έκσταση. Τούτη η ενέργεια ορισμένων εκστατικών μουσικών, έχει συνδεθεί με την

⁷⁸ Mircea Eliade (Sewell L. Avery Distinguished Service Professor, Divinity School; Professor, Committee on Social Thought, University of Chicago) *Shamanism* Encyclopaedia Britannica.

⁷⁹ "FEELING THE MUSIC CAN BE DANGEROUS TO YOUR HEALTH" © A Comprehensive Review by Bart P. Billings, Ph.D.

⁸⁰ Wier, Dennis R., *Trance: from magic to technology*. Ann Arbor, Michigan: Trans Media, 1996.

⁸¹ Ross Heaven, *Drums in the boardroom: an alternative perspective*, Stress News January 2001 Vol.13 No.1

εκστατική μουσική που δημιουργούσαν οι παλιοί σαμανιστές παίζοντας παρατεταμένα ντραμς.»⁸²

Απ' όσα αναφέραμε μέχρι στιγμής, είναι σαφές ότι η ροκ μουσική, σαν στυλ μουσικής, είναι πνευματικά αρνητικά επηρεασμένη. Επίσης, η ανάμιξη της, είτε συνειδητά είτε ασυνείδητα, σε μικρό ή σε μεγάλο βαθμό, με μαγικές τεχνικές την καθιστούν επικίνδυνη για τον άνθρωπο και είναι απαγορευμένη από τον ίδιο το Θεό: «Δεν θα βρεθεί σε σένα κανένας, που να διαπερνάει τον γιο του ή τη θυγατέρα του μέσα από τη φωτιά ή που να ασκεί μαντεία ή να είναι προγνώστης των καιρών ή οιωνοσκόπος ή μάγος ή γόης ή ανταποκριτής δαιμονίων ή τερατοσκόπος ή νεκρομάντης. Επειδή, καθένας που τα κάνει αυτά είναι βδέλυγμα στον Κύριο· και εξαιτίας αυτών των βδελυγμάτων, ο Κύριος ο Θεός σου τούς διώχνει από μπροστά σου.»⁸³ και «Έξω, όμως, είναι τα σκυλιά και οι μάγοι και οι πόρνοι και οι φονιάδες και οι ειδωλολάτρες, και κάθε ένας που αγαπάει και πράττει το ψέμα.»⁸⁴

Μια βρετανίδα μάγισσα, μέλος των Wicca, σε μια συνέντευξη που έδωσε στην εκπομπή Taboo της National Geographic (2002), είπε το εξής χαρακτηριστικό: «Ενώ στις άλλες θρησκείες εκείνο που έχει σημασία είναι η πίστη μέσα σου, στη μαγεία αυτό που μετράει είναι το τελετουργικό, εκείνο που πράττεις.» Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: δεν έχει σημασία να πιστεύεις ή όχι στη μαγεία, το γεγονός ότι συμμετέχεις σε μια τελετουργία, ή μιμείσαι τις μαγικές πρακτικές, αυτό αρκεί για τον πονηρό πνευματικό κόσμο. Αυτός είναι ο λόγος, κατά τη γνώμη μας, που η χρήση της ροκ μουσικής έχει τα ίδια αποτελέσματα, ανεξάρτητα αν τα λόγια είναι χριστιανικά ή όχι. Αρκεί να συγκρίνετε τη συμπεριφορά των ακροατών μιας χριστιανικής συναυλίας ροκ και μιας κοσμικής. Δεν θα δείτε καμιά διαφορά.

Μια διαχρονική διαφθορά

Η μουσική ροκ δεν φορτώθηκε με τα πολιτισμικά δρώμενα της επαναστατικής νεολαίας των δεκαετιών του '50 και του '60, όπως μια ουδέτερη γλώσσα θα μετέφερε απλώς ένα μήνυμα, αλλά ταίριαξε σ' αυτά. Και ταίριαξε γιατί είναι εμπνευσμένη από τον ίδιο νου. Αν επιμένουμε να βαπτίσουμε τη ροκ «πολιτισμική γλώσσα» θα την κατατάσσαμε αναμφισβήτητα στην **αργκό**, ένα στυλ γλώσσας που δεν χάνει την χυδαιότητα με τα χρόνια. Σας θυμίζω τα λόγια του Robert Pattison, καθηγητή ανθρωπιστικών επιστημών: «...Το ροκ είναι ελκυστικό επειδή είναι πρόστυχο,... Το ροκ είναι το ουσιωδέστερο συστατικό της πρόστυχιάς. Είναι χυδαίο, βαρύ και κακόγουστο».⁸⁵ Το γεγονός ότι πέρασε σχεδόν μισός αιώνας από τη γέννηση και την μεγάλη επίδρασή της στην κοινωνία, και ότι τα μικρά παιδιά στις μέρες μας αγνοούν όσα προκάλεσε η μουσική ροκ (**βλέπουν και βιώνουν όμως καθημερινά τα αποτελέσματά της**), άραγε αυτό την καθαγιάζει στα μάτια του Θεού; Επειδή οι νεώτερες γενιές δεν έζησαν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και το μίσος των Ες-Ες, αυτό σημαίνει ότι ο ναζισμός ακόμα και στις σύγχρονες μορφές του (νέο ναζί), είναι καλός; Είναι αξιοσημείωτο το ότι ο γερμανικός λαός διατήρησε μέχρι σήμερα στρατόπεδα συγκέντρωσης από το Β' παγκόσμιο πόλεμο, ενώ θα μπορούσε να τα έχει καταστρέψει.

Έχουμε ευθύνη απέναντι στους νέους μας ώστε να ξεσκεπάζουμε κάθε ίχνος αμαρτίας (όπου κι αν αυτό κρύβεται) ώστε να απέχουν από κάθε είδους κακού⁸⁶. Όπως ο λαός Ισραήλ όφειλε

⁸² http://en.wikipedia.org/wiki/Trance_music

⁸³ Δευτερονόμιο 18:10-12

⁸⁴ Αποκάλυψη 22:15

⁸⁵ Robert Pattison, *The Triumph of Vulgarity: Rock Music in the Mirror of Romanticism*, Oxford University Press, 1987, preface, σελ. 4

⁸⁶ Α' Θεσσαλονικείς 5:22 από παντός είδους κακού απέχεσθε.

να θυμάται ακόμα τα δυσάρεστα από την ιστορία του για να διδάξει τα παιδιά του να μην επαναλάβουν τα ίδια λάθη, έτσι κι εμείς. *«Να θυμάσαι, μη λησμονήσεις πόσο παρόργισες τον Κύριο τον Θεό σου στην έρημο· από την ημέρα που βγήκατε από τη γη της Αιγύπτου, μέχρις ότου φτάσατε σε τούτο τον τόπο, πάντοτε στασιάζατε ενάντια στον Κύριο.»⁸⁷*

Η συνείδηση των ανθρώπων άλλαξε γύρω μας. Γι αυτό συνήθισαν τη ροκ μουσική. Δεν έπαψε όμως να είναι αυτό που πάντα ήταν. Ότι ήταν αξιόμημπο πριν σαράντα χρόνια, οι προγαμιαίες σχέσεις για παράδειγμα, δεν είναι πλέον σήμερα για τους ανθρώπους του κόσμου. Η άμβλυση της συνείδησης γίνεται μέρος του πολιτισμού και επηρεάζει όλες τις εκδηλώσεις του. Δεν μπορεί λοιπόν ο χριστιανός να έχει σαν κριτήριο το πώς ο σημερινός άνθρωπος αντιλαμβάνεται την πολιτισμική γλώσσα της εποχής του. Αντιθέτως θα εξετάζει κάθε φορά την ρίζα και την προέλευση κάθε ιδεολογικού ρεύματος στο φως της Αγίας Γραφής, απαγκιστρωμένος από το πώς αυτό προβάλλεται μέσα στον πολιτισμό στον οποίο ο ίδιος ζει. Ο Απόστολος Παύλος προειδοποιεί γι αυτόν ακριβώς τον κίνδυνο: *«Βλέπετε μη σας εξαπατήσει κάποιος διαμέσου της φιλοσοφίας και της μάταιης απάτης, σύμφωνα με την παράδοση των ανθρώπων, σύμφωνα με τα στοιχεία τού κόσμου, και όχι σύμφωνα με τον Χριστό.»⁸⁸* και αλλού λέει *«Τις δε νεωτεριστικές επιθυμίες απόφευγέ τες· και επιδίωκε τη δικαιοσύνη, την πίστη, την αγάπη, την ειρήνη μαζί μ' εκείνους που επικαλούνται τον Κύριο από καθαρή καρδιά.»⁸⁹*

Τα δυο ψευτοδιλήμματα

Η χρήση της Σύγχρονης Μουσικής μέσα στην Εκκλησία του Θεού

Μπορεί η ροκ μουσική και η ΣΧΜ που προέρχεται απ' αυτή να είναι μέσο δοξολογίας και υμνωδίας του πιστού μέσα και έξω από την εκκλησία;

Μετά απ' όλα όσα είπαμε, μπορεί η θυσία αυτή να είναι μια ευάρεστη θυσία ενώπιον του Θεού; Μπορούμε να εξαγγέλλουμε τις αρετές του Θεού με ένα βρώμικο μέσον; Η απάντηση είναι ΟΧΙ. Ας δούμε ωστόσο και από άλλες πλευρές το ζήτημα.

Η μουσική μέσα στην Αγία Γραφή

Η Αγία Γραφή μιλάει για ένα άσμα νέο και μια ωδή νέα, με άλλα λόγια ένα τραγούδι που δεν έχει σχέση με το τραγούδι του παρελθόντος. Το τραγούδι αυτό βγαίνει από μια καινούργια καρδιά από έναν καινούργιο άνθρωπο⁹⁰.

- *«Αινείτε τον Κύριον. Ψάλατε εις τον Κύριον ωδήν νέαν, την αίνεσιν αυτού εν τη συνάξει των οσίων.» Ψαλμός 149:1*
- *«Ψάλλετε εις αυτόν άσμα νέον· καλώς σημαίνετε τα όργανά σας εν αλαλαγμώ.» Ψαλμός 33:3*
- *«κι έβαλεν εν τω στόματί μου άσμα νέον, ύμνον εις τον Θεόν ημών.» Ψαλμοί 40:3*
- *«Ψάλατε εις τον Κύριον άσμα νέον· ψάλατε εις τον Κύριον, πάσα η γη.» Ψαλμός 96:1*

⁸⁷ Δευτερονόμιο 9:7

⁸⁸ Κολοσσαείς 2:8

⁸⁹ Β' Τιμοθέου 2:22

⁹⁰ Β' Κορινθίους 5:17 Όθεν εάν τις ήναι εν Χριστώ είναι νέον κτίσμα· τα αρχαία παρήλθον, ιδού, τα πάντα έγειναν νέα.

Ο Θεός μιλάει για μια ευάρεστη λατρεία, δηλαδή μια αφοσιωμένη υπηρεσία που να είναι σύμφωνα με τα δικά του τα κριτήρια και όχι με τις δικές μας επιθυμίες: *Εβραίους 12:28-29* «Γι' αυτό, παραλαμβάνοντας μια ασάλευτη βασιλεία, ας κρατάμε τη χάρη, διαμέσου της οποίας να λατρεύουμε ευάρεστα τον Θεό, με σεβασμό και ευλάβεια. Επειδή, ο Θεός μας είναι φωτιά που κατατρώει.»

Το ίδιο ισχύει και για την υμνωδία, η οποία να είναι ανάλογη με το Πρόσωπό του και όχι ανάλογη με τα δικά μας τα γούστα.

- «Κατά το όνομά σου, Θεέ, ούτω και η αίνεσίς σου είναι έως των περάτων της γης.» *Ψαλμοί 48:10*
- «Ψάλατε την δόξαν του ονόματος αυτού· κάμετε ένδοξον τον ύμνον αυτού» *Ψαλμοί 66:2*
- «Ψάλατε εις τον Θεόν, ψάλατε· ψάλατε εις τον Βασιλέα ημών, ψάλατε. Διότι Βασιλεύς πάσης της γης είναι ο Θεός· ψάλατε μετά συνέσεως.» *Ψαλμοί 47:6-7*
- «Θέλω σε δοξολογεί εν ευθύτητι καρδιάς, όταν μάθω τας κρίσεις της δικαιοσύνης σου.» *Ψαλμοί 119:7*

Είναι άξιο παρατήρησης ότι όσα σχετίζονταν με τη μουσική για τη λατρεία του Θεού στο ναό, ήταν πολύ αυστηρά καθορισμένα. Ξεχωρίζει η **ιερή μουσική**, εκείνη που **γινόταν μέσα στη σκηνή του μαρτυρίου και στο ναό**, από εκείνη που παιζόταν γενικότερα στο λαό. Εκείνη που παιζόταν κατά τη διάρκεια της λατρείας του Θεού είχε τα εξής χαρακτηριστικά:

Πρώτον, παιζόταν από ξεχωριστούς αφιερωμένους στην υπηρεσία του ναού ανθρώπους, τους Λευίτες που ήταν κάτω από την εποπτεία των Ιερέων. Ο πολύπλευρος ρόλος τους είναι ξεκάθαρα διατυπωμένος^{91,92}. Οι Λευίτες ήταν εκπαιδευμένοι στη μουσική (όργανα και χορωδία)⁹³, πνευματικά ετοιμασμένοι (καθαροί) για την υπηρεσία τους⁹⁴. Η μουσική του οίκου του Κύριου ήταν μια ξεχωριστή υπηρεσία πολύ σοβαρή.⁹⁵ Ήταν συνετοί.⁹⁶ Ήταν κάτω

---

⁹¹ Α' Χρονικών 23:25-31: «Διότι ο Δαβίδ είπε, Κύριος ο Θεός του Ισραήλ έδωκεν ανάπαυσιν εις τον λαόν αυτού, και θέλει κατοικεί εν Ιερουσαλήμ διά παντός· οι δε Λευίται δεν θέλουσι πλέον βασιτάζει την σκηνήν και πάντα τα σκεύη αυτής διά την υπηρεσίαν αυτής. Όθεν κατά τους τελευταίους λόγους του Δαβίδ, οι υιοί Λευί ήσαν απηριθμημένοι από είκοσι ετών και επάνω· επειδή το έργον αυτών ήτο να παρίστανται εις τους υιούς του Ααρών, εν τη υπηρεσία του οίκου του Κυρίου, επί τας αυλάς και επί τα οικήματα και επί τον καθαρισμόν πάντων των αγίων πραγμάτων και εις το να κάνωσι την υπηρεσίαν του οίκου του Θεού· και διά τους άρτους της προθέσεως και διά την σεμίδαλιν εις τας εξ αλφίτων προσφοράς και διά τα άζυμα λάγανα και διά τας τηγανίτας και διά τα φρυγανωτά και διά παν είδος μέτρου· και διά να ίστανται καθ' εκάστην πρωΐαν και εσπέραν, διά να υμνώσι και να δοξολογώσι τον Κύριον· και διά να προσφέρωσιν εις τον Κύριον πάντα τα ολοκαυτώματα εν τοις σάββασιν, εν ταις νεομηνίαις και εν ταις επισήμοις εορταίς, κατά τον αριθμόν, κατά το διατεταγμένον εις αυτούς, πάντοτε ενώπιον του Κυρίου.»

⁹² Όλο το κεφάλαιο 25 του Α' Χρονικών

⁹³ Α' Χρονικών 25:1,7

⁹⁴ Α' Χρονικών 15:12,14: «και είπε προς αυτούς, σεις οι άρχοντες των πατριών των Λευιτών, αγιάσθητε σεις και οι αδελφοί σας, και αναβιάσατε την κιβωτόν Κυρίου του Θεού του Ισραήλ εις τον τόπον τον οποίον ητοίμασα δι' αυτήν· Οι ιερείς λοιπόν και οι Λευίται ηγιάσθησαν, διά να αναβιάσωσι την κιβωτόν Κυρίου του Θεού του Ισραήλ.»

⁹⁵ Α' Χρονικών 6:31-32: «Και ούτοι είναι τους οποίους κατέστησεν ο Δαβίδ επί το έργον της μουσικής του οίκου του Κυρίου, αφού η κιβωτός εύρηκεν ανάπαυσιν. Και υπηρέτουν έμπροσθεν της σκηνής του μαρτυρίου με ψαλτωδίας, εωσού ο Σολομών ωκοδόμησε τον οίκον του Κυρίου εν Ιερουσαλήμ· και τότε κατεστάθησαν εις το υπούργημα αυτών, κατά την τάξιν αυτών.»

⁹⁶ Α' Χρονικών 15:22 «Και ο Χεναίας ήταν ο πρώτος τραγουδιστής των Λευιτών, που κατεύθυνε στο τραγούδι, επειδή ήταν συνετός.» και Α' Χρονικών 25:7 «Και ο αριθμός τους έγινε, μαζί με τους αδελφούς τους, που ήσαν διδαγμένοι στα άσματα του Κυρίου, 288, όλοι ήσαν συνετοί.»

από την ευθύνη και την καθοδήγηση των πατέρων τους⁹⁷ ή, όπως η χορωδία, κάτω από την ευθύνη του πρώτου τραγουδιστή, του Χενανία, επειδή ήταν συνετός⁸⁶. Έψαλλαν καθορισμένα από το Βασιλιά «άσματα αίνεσης και ύμνους προς τον Θεό.»⁹⁸

Δεύτερον, παιζόταν με πολύ συγκεκριμένα όργανα. Ενώ στους ψαλμούς διαβάζουμε για την χρήση μιας πληθώρας οργάνων, ο Δαβίδ μετά από σαφή εντολή του Θεού⁹⁹, καθορίζει πολύ συγκεκριμένα όργανα που θα παίζονται μέσα στο ναό από τους Λευίτες: στις σάλπιγγες που όρισε ο Θεός στον Μωυσή τις οποίες μόνο οι ιερείς χρησιμοποιούσαν, πρόσθεσε ψαλτήρια, κιθάρες και κύμβαλα.¹⁰⁰ Τα ψαλτήρια θεωρούνται από τους ερμηνευτές ότι είναι έγχορδα όργανα, κατά πάσα πιθανότητα άρπα. Η κιθάρα είναι η λύρα που ήξερε τόσο καλά ο Δαβίδ να χρησιμοποιεί.¹⁰¹ Τα κύμβαλα είναι τα γνωστά σε μας κύμβαλα: δυο μεταλλικές στρογγυλές επιφάνειες από χαλκό συνήθως που τις κτύπαγαν μεταξύ τους. Η σημασία αυτού του αυστηρού συνδυασμού φαίνεται και από την σχολαστικότητα με την οποία τηρήθηκε για πολλούς αιώνες. Για παράδειγμα, το 715 π.Χ. όταν ο Βασιλιάς Εζεκίας αναζωπύρωσε την λατρεία του ναού, έδωσε προσταγή να ιεουργήσουν οι Λευίτες με τα όργανα που ήταν καθορισμένα από τον Δαβίδ.¹⁰² Το ίδιο συνέβη μετά από δυόμιση αιώνες όταν ξαναχτίστηκε ο ναός, στα χρόνια του Έσδρα¹⁰³ και το τείχος, σ' εκείνα του Νεεμιά¹⁰⁴.

Στην λατρεία του Θεού λοιπόν, δεν υπήρχε η ελευθερία της επιλογής των μουσικών οργάνων, του στυλ της μουσικής, ή των ατόμων που τα χρησιμοποιούσαν. Υπήρχε σαφέστατη διαφοροποίηση με τα όργανα που χρησίμευαν για τις κοινωνικές και παραδοσιακές εορτές του λαού Ισραήλ. Έπρεπε να είναι ξεκάθαρο στο μυαλό του λαού ότι τα μουσικά όργανα και το στυλ μουσικής που συνοδευόταν με χορούς και λαϊκή διασκέδαση δεν είχε θέση στη λατρεία του Άγιου Θεού.

Αυτή η αρχή, κάτω από το πρίσμα της Καινής Διαθήκης, όχι μόνο ισχύει αλλά ενισχύεται και από τις ακόλουθες πραγματικότητες:

---

⁹⁷ Α' Χρονικών 25:6 «Όλοι αυτοί ήσαν κάτω από την οδηγία τού πατέρα τους, υμνώντας μέσα στον οίκο τού Κυρίου, με κύμβαλα, ψαλτήρια, και κιθάρες, για την υπηρεσία τού οίκου τού Θεού, σύμφωνα με τη διάταξη του βασιλιά στον Ασάφ, και στον Ιεδουθούν, και στον Αιμάν»

⁹⁸ Νεεμιάς 12:27

⁹⁹ Β' Χρονικών 29:25 «Και τοποθέτησε τους Λευίτες στον οίκο τού Κυρίου, με κύμβαλα, με ψαλτήρια, και με κιθάρες, σύμφωνα με την προσταγή τού Δαβίδ, και του Γαδ, του βλέποντα τού βασιλιά, και του προφήτη Νάθαν· επειδή, η προσταγή ήταν από τον Κύριο, διαμέσου των προφητών του.»

¹⁰⁰ Α' Χρονικών 15:16 «Και ο Δαβίδ είπε στους αρχηγούς των Λευιτών, να βάλουν τους αδελφούς τους τούς ψαλτωδούς με μουσικά όργανα, ψαλτήρια και κιθάρες και κύμβαλα, για να ηχούν υψώνοντας φωνή με ευφροσύνη.»

Α' Χρονικών 16:5-6 «... και ο μεν Ιεϊήλ ηχούσε επάνω σε ψαλτήρια και κιθάρες, ο δε Ασάφ σε κύμβαλα· και ο Βεναΐας και ο Ιααζιήλ, οι ιερείς, με σάλπιγγες μπροστά πάντοτε από την κιβωτό τής διαθήκης τού Θεού.»

¹⁰¹ Α' Σαμουήλ 16:16-23

¹⁰² Β' Χρονικών 29

¹⁰³ Έσδρας 3:10 «Και όταν οι οικοδόμοι έβαλαν τα θεμέλια του ναού τού Κυρίου, οι ιερείς στάθηκαν ντυμένοι, με σάλπιγγες, και οι Λευίτες, οι γιοι τού Ασάφ, με κύμβαλα, για να υμνούν τον Κύριο, σύμφωνα με τη διαταγή τού Δαβίδ τού βασιλιά τού Ισραήλ.»

¹⁰⁴ Νεεμιάς 12:27 «ΚΑΙ στα εγκαίνια του τείχους τής Ιερουσαλήμ, ζήτησαν τους Λευίτες από όλους τους τόπους τους, για να τους φέρουν στην Ιερουσαλήμ, για να κάνουν τα εγκαίνια με ευφροσύνη, υμνώντας και ψάλλοντας με κύμβαλα, ψαλτήρια, και με κιθάρες.»

- Ο κάθε πιστός είναι τώρα και ιερέας¹⁰⁵ και ναός του Θεού¹⁰⁶.
- Το σώμα και το πνεύμα του είναι τόπος κατοίκησης του Αγίου Πνεύματος όπου εκεί μέρα νύχτα προσφέρονται πνευματικές θυσίες οι οποίες πρέπει να είναι ευάρεστες στο Θεό.¹⁰⁷
- Ενώ οι αναφορές στη μουσική και στα όργανα είναι πλούσιες στην ΠΔ, στην ΚΔ είναι ελάχιστες για τη μουσική και ανύπαρκτες για τα όργανα στη ζωή της εκκλησίας. Αν η **θέση** της μουσικής ήταν τόσο σπουδαία στη ζωή της εκκλησίας δεν θα έπρεπε να υπάρχει πλουσιότερη αναφορά σ' αυτή όπως υπήρχε στην Παλαιά Διαθήκη; Αφού οι χριστιανοί της πρώτης εκκλησίας ήταν πιο κοντά χρονολογικά και πολιτιστικά στις Ιουδαϊκές θηρησκευτικές παραδοσιακές εκδηλώσεις χαράς και δοξολογίας από μας, δεν θα έπρεπε να είχαν φανεί στη ζωή της εκκλησίας και καταγραφεί στην Καινή Διαθήκη; Πιο κοντά στη λιτή λειτουργία της συναγωγής βρίσκεται η εκκλησία, παρά στις λαϊκές ή έστω θρησκευτικές γιορτές της εποχής του Δαβίδ (όταν χόρευε, λόγου χάρη¹⁰⁸). Σε αρκετές περιπτώσεις δε, είναι πολύ πιθανόν ότι η ΣΧΜ με το παραμορφωμένο ήχο των ηλεκτρικών κιθάρων, τα ουρλιαχτά και τα ακατανόητα λόγια της, τον παλμό των ειδωλολατρικών χορών της και το αισθησιακό λίκνισμα των συμμετεχόντων, θα έφερναν σε μεγάλη αμηχανία τους χριστιανούς της πρώτης εκκλησίας!

Τρεις αναφορές στη μουσική γίνονται μεταφορικά και δεν μας αφορούν.¹⁰⁹ Έχουμε μόνο ελάχιστες αναφορές στην υμνωδία (ο Χριστός με τους μαθητές του το τελευταίο βράδυ,¹¹⁰ ο Παύλος και ο Σίλας μέσα στη φυλακή¹¹¹). Διδασκαλία σχετική με την υμνωδία έχουμε μονάχα σε τέσσερα χωρία.

- Ο Ιάκωβος προτρέπει τους πιστούς να ψάλλουν όταν ευθυμούν¹¹²
- Ο Παύλος προτρέπει τους πιστούς όταν ψάλλουν, να ψάλλουν με το πνεύμα αλλά να ψάλλουν και με το νου¹¹³.
- Τα δυο χωρία που μας διδάσκουν πληρέστερα είναι: Εφεσίους 5:19 «*λαλούντες μεταξύ σας με ψαλμούς και ύμνους και ωδές πνευματικές, άδοντες και ψάλλοντες εν τη καρδιά υμών εις τον Κύριον*» και Κολοσσαείς 3:16 «*Ο λόγος του Χριστού ας κατοική εν υμίν πλουσίως μετά πάσης σοφίας· διδάσκοντες και νουθετούντες αλλήλους με ψαλμούς και ύμνους και ωδές πνευματικές, εν χάριτι ψάλλοντες εκ της καρδιάς υμών προς τον Κύριον.*»

¹⁰⁵ Αποκάλυψη 1:6 «*και όστις έκαμεν ημάς βασιλείς και ιερείς εις τον Θεόν και Πατέρα αυτού, εις αυτόν είη η δόξα και το κράτος εις τους αιώνας των αιώνων· αμήν.*»

Α' Πέτρου 2:9 «*σεις όμως είσθε γένος εκλεκτόν, βασιλείον ιεράτευμα, έθνος άγιον, λαός τον οποίον απέκτησεν ο Θεός, διά να εξαγγελίητε τας αρετάς εκείνου, όστις σας εκάλεσεν εκ του σκότους εις το θαυμαστόν αυτού φώς.*»

¹⁰⁶ Α' Κορινθίους 3:16 «*Δεν εξεύρετε ότι είσθε ναός Θεού και το Πνεύμα του Θεού κατοικεί εν υμίν;*» και Α' Κορινθίους 6:19 «*Η δεν εξεύρετε ότι το σώμα σας είναι ναός του Αγίου Πνεύματος του εν υμίν, το οποίον έχετε από Θεού, και δεν είσθε κύριοι εαυτών;*»

¹⁰⁷ Α' Πέτρου 2:5 «*και σεις, ως λίθοι ζώντες, οικοδομείσθε οίκος πνευματικός, ιεράτευμα άγιον, διά να προσφέρητε πνευματικές θυσίας ευπροσδέκτους εις τον Θεόν διά Ιησού Χριστού.*» και Ρωμαίους 12:1 «*Σας παρακαλώ λοιπόν, αδελφοί, διά των οικτιρμών του Θεού, να παραστήσητε τα σώματά σας θυσίαν ζώσαν, αγίαν, ευάρεστον εις τον Θεόν, ήτις είναι η λογική σας λατρεία.*»

¹⁰⁸ Α' Σαμουήλ 18:6

¹⁰⁹ Ματθαίος 6:2; 11:17; Λουκάς 7:32; 1 Κορινθίους 13:1; 14:7-8

¹¹⁰ Ματθαίος 26:30; Μάρκος 14:26

¹¹¹ Πράξεις 16:25

¹¹² Ιάκωβος 5:13 «*Κακοπαθεί τις μεταξύ σας; ας προσεύχηται· ευθυμεί τις; ας ψάλλη.*»

¹¹³ Α' Κορινθίους 14:15 «*Τι πρέπει λοιπόν; Θέλω προσευχηθή με το πνεύμα, θέλω δε προσευχηθή και με τον νούν. Θέλω ψάλλει με το πνεύμα, θέλω δε ψάλλει και με τον νούν.*»

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες ασμάτων στην υμνωδία της πρώτης εκκλησίας.

- **Οι ψαλμοί:** Προφανώς είναι οι ψαλμοί του Δαβίδ που συνοδευόντουσαν ή όχι από μουσική.
- **Οι ύμνοι:** μικρά ποιητικά κείμενα μελοποιημένα που εξύψωναν το πρόσωπο και το έργο του Κυρίου Ιησού Χριστού. Υπάρχουν τέτοιοι ύμνοι ενσωματωμένοι στην Καινή Διαθήκη. Δείτε Α΄ Τιμοθέου 3:16, Εφεσίου 5:14, Φιλιπησίους 2:6-11, Εβραίου 1:3, Κολοσσαείς 1:15-20¹¹⁴. Ενδιαφέρουσα είναι η ιστορική και έξο-βιβλική μαρτυρία του Πλίνιου του νεότερου (Γάιος Πλίνιος Καϊκίλιος, 61-113 μ.Χ), η οποία φανερώνει την λιτότητα της λατρείας των χριστιανών του πρώτου αιώνα μ.Χ. Σε μια επιστολή που έστειλε στον αυτοκράτορα Τραϊανό το 112 μ.Χ από την Βιθυνία όπου ήταν πρέσβης, αναφέρει ότι έκανε ανακρίσεις για να ανακαλύψει τι είδους εγκλήματα γινόντουσαν στις συγκεντρώσεις των χριστιανών. Προς μεγάλη του έκπληξη βρήκε ότι «...οι χριστιανοί έχουν ως μοναδικό τους ελάττωμα την συνήθεια να συναθροίζονται σε προκαθορισμένες μέρες πριν από την αυγή και να τραγουδούν ύμνους στον Χριστό σαν να είναι αυτός θεός, και δεσμεύονται με όρκους όχι για να εγκληματήσουν αλλά για να μην εξαπατούν, κλέβουν, ή μοιχεύουν, να μην κλονίζεται η εμπιστοσύνη τους και να μην αρνούνται να ανταποδώσουν την εμπιστοσύνη όταν καλούνται να το κάμουν»¹¹⁵
- **Οι πνευματικές ωδές:** είναι τραγούδια με πνευματικό περιεχόμενο (νουθεσία, εμπειρία, ομολογία, κοκ) σε αντίθεση με τα κοσμικά τραγούδια.¹¹⁶

Και στις τρεις αυτές μορφές δεν αποκλείεται η χρήση οργάνων, αλλά το βάρος δινόταν στα λόγια και στον ύμνο (φωνή).

Τα εδάφια αυτά υπογραμμίζουν επίσης:

- ότι η υμνωδία απευθύνεται στο πρόσωπο του Κυρίου. Και λόγω των στίχων (ψαλμοί και ύμνοι) και λόγω της προτροπής που δίνεται (*προς τον Κύριον*).
- ότι η υμνωδία γίνεται μεταξύ των πιστών. «*Αινείτε τον Κύριον. Ψάλατε εις τον Κύριον ωδὴν νέαν, την αίνεσιν αυτού ἐν τῇ συνάξει των οσίων.*»¹¹⁷ Δεν είναι μέσο ευαγγελισμού.
- ότι γίνεται με τη συμμετοχή όλων των πιστών και δεν υπάρχει ξεχωριστή διακονία γι αυτό.
- ότι η υμνωδία εξυπηρετεί τη διδασχὴ και τη νουθεσία των πιστών. Γι αυτό και το εδάφιο στην προς Κολοσσαείς επιστολή ακολουθεί την προτροπή να κατοικεί πλουσίως ο Λόγος του Χριστού μέσα στους πιστούς. Δεν έχει σκοπό τη διασκέδαση, την ψυχική χαλάρωση. Συνεπώς, το μήνυμα πρέπει να είναι ξεκάθαρο, εμπνευσμένο, μεστό από τις βιβλικές αλήθειες.
- ότι είναι η έκφραση μιας εσωτερικής πνευματικής πραγματικότητας που ζει ο κάθε πιστός με τον Κύριο του, γι αυτό και γίνεται ἐκ καρδίας. Ο Θεός λατρεύεται πρωτίστως «*Ἐν Πνεύματι και αληθεία*». Συνεπώς, δεν μπορεί η υμνωδία σαν

¹¹⁴ Ralph P. Martin, "Aspects of Worship in the New Testament Church," *Vox Evangelica* 2 (1963): 6-32. Επίσης Ralph P. Martin, *Worship in the Early Church* (Grand Rapids, MI, 1964) και Robert J. Karris, *A Symphony of New Testament Hymns*, Collegeville, Minn.: Liturgical Press, 1996)

¹¹⁵ The Letters of the Younger Pliny to Trajan, (X, 96)

¹¹⁶ Albert Barnes, *Barnes' New Testament Notes*, και Jamieson-Fausset-Brown, *Commentary Critical and Explanatory on the Whole Bible*

¹¹⁷ Ψαλμός 149:1

διακονία (χορωδία π.χ.) να γίνεται από μη αναγεννημένους ανθρώπους.

Η ΣΧΜ είναι μια ανθρωποκεντρική μουσική

Κλέβει τη δόξα του Θεού

Η Σύγχρονη Χριστιανική Μουσική (ΣΧΜ), από την ίδια της τη σύνθεση (με τη χρήση διαφόρων οργάνων: κιθάρες, ντραμς, πιάνο, βιολιά, κλπ), απαιτεί τη συγκρότηση μιας ορχήστρας. Η ομάδα χρειάζεται έναν μαέστρο να την συντονίζει. Προαιρετική είναι η παρουσία μιας μικρής χορωδίας, αν και στις περισσότερες εκκλησίες όπου υπάρχει αυτό το στυλ υμνωδίας, υπάρχει και χορωδία. Έτσι δημιουργείται μέσα στην εκκλησία η ονομαζόμενη «ομάδα λατρείας», από το αγγλικό «worship team», η οποία κάθε Κυριακή ξεχωρίζει από το υπόλοιπο εκκλησίασμα μπαίνοντας μπροστά του επάνω σε μια εξέδρα οδηγώντας την υμνωδία. Σε πολλές εκκλησίες υπάρχει παράλληλα προβολή φωτεινών διαφανειών και ειδικός φωτισμός για τη δημιουργία μιας καλύτερης ατμόσφαιρας.

Η μουσική που είχε σαν αρχικό σκοπό απλά να υποστηρίξει τις φωνές των αδελφών, γίνεται θέαμα, παράσταση και παίρνει η ίδια τη θέση που ανήκει μόνο στον Κύριο. Κάτι τέτοιο, δεν είναι τυχαίο. Επειδή η ΣΧΜ είναι μια απομίμηση της κοσμικής μουσικής, είναι επόμενο να υψώνει τον άνθρωπο και να κλέβει από το Θεό τη δόξα που του ανήκει. Ο Al Mohler Jr, πρόεδρος του Σεμιναρίου των Βαπτιστικών Εκκλησιών των Περιοχών του Νότου, το 1996, έγραψε τα εξής: *«Η γνήσια Βιβλική λατρεία εκτοπίζεται, συχνά, από το θέαμα, όσον αφορά το τυπικό, και διάφορες προτιμήσεις υποσκελίζουν την απλότητα και τον Θεοκεντρισμό της αληθινής λατρείας. Οι εκκλησίες μας είναι κοσμικές, όσον αφορά τον τρόπο ζωής, τη λατρεία και την ευσέβεια. Πολύ συχνά, βλέπουμε να μετατρέπεται η λατρεία του Θεού σε μια ανθρωποκεντρική θεαματική εκδήλωση.»*¹¹⁸

Αν η ύψωση του ανθρώπου υποβόσκει μέσα στις εκκλησίες που υιοθετούν τη ΣΧΜ, πόσο πιο έκδηλη είναι ανάμεσα στους Χριστιανούς καλλιτέχνες της ΣΧΜ. Εκείνοι είναι που καλλιεργούν στους νέους χριστιανούς την αγάπη για τη ΣΧΜ, αποπροσανατολίζοντας τους από την ζωή του Θεού. Παραθέτουμε τις απόψεις μερικών διάσημων από αυτούς:

«Με σκοπό να ακουστεί, το Common Bond [χριστιανικό συγκρότημα] πρέπει να διαχωρίσει τελείως τον εαυτό του απ' οτιδήποτε ο κόσμος συνδέει με τη θρησκεία» (Ken Samuels από το συγκρότημα Common Bond, CCM Magazine, April 1987, p.13)

«Είμαι τραγουδίστρια δεν είμαι ιεροκήρυκας ... Δεν προσπαθώ να κάνω κανέναν να πιστέψει» (Amy grant, interview in CCM Magazine, Jan. 1989, p.20)

«Ξέρω ότι αν είμαι πολύ εκδηλωτικός για το πιστεύω μου και μιλάω για τον Ιησού, δεν θα επιβιώσω στο ρεύμα. Αλλά, εε! Δεν είμαι ευαγγελιστής, είμαι τραγουδιστής» (cited by Monica Langley, "Rock of Ages," Wall Street Journal, Sept.11, 1991, p. 1)

---

¹¹⁸ Al Mohler Jr, απόσπασμα από το έντυπο που μοίρασε στη συνάντηση της Ένωσης των Ευαγγελικών Ομολογιών, τον Απρίλη του 1996, στο Cambridge, (παρατιθέμενο στο βιβλίο: *Γιατί εγκατέλειψα τη σύγχρονη χριστιανική μουσική* Dan Lucarini, (Εκδόσεις Πέργαμος 2005) σελ.82

«Όταν παίζετε το δίσκο *Against the Law* δεν θα ακούσετε τίποτα να λέει για «Θεό» ή «Χριστό». Το κάναμε επίτηδες. Είχαμε κουραστεί από τους ανθρώπους που επέστρεφαν ζητώντας συγνώμη λέγοντας “δεν μπορούμε να το βάλουμε” επειδή “δεν εξυπηρετεί το σκοπό,” “Το MTV πρέπει να μπορεί να το παίζει, το ραδιόφωνο πρέπει να μπορεί να το παίζει”» (Robert Sweet από το χριστιανικό ροκ συγκρότημα Stryper, CCM Magazine, Aug. 1990, p.10)

«Υπάρχει ένα μεγάλο κομμάτι του Ευαγγελίου που δεν θα πουλήσει ποτέ. Το Ευαγγέλιο είναι καλά νέα, αλλά είναι και κακά νέα: είσαι αμαρτωλός και χωρίς ελπίδα. Πώς μια πολυεκατομμυριούχος εταιρεία δίσκων θα το πάρει κάτι τέτοιο;» (Michael Card, συνθέτης και τραγουδιστής ΣΧΜ)

«Αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο ξεκίνησα να γράφω τραγούδια, γιατί δεν ήθελα να επιβάλλω τη θρησκεία μου σε κανέναν. Μ’ αυτό τον τρόπο το ακροατήριο μπορεί να κάτσει και να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα... Η τέχνη μου και τα συναισθήματα είναι που προσπαθώ να περάσω μέσα από τα τραγούδια μου. Θα ήταν ανόητο για μένα να πω, αυτός είναι ο Θεός: Δεν έχω καμιά απάντηση.» (Amy Grant, τραγουδίστρια ΣΧΜ, συνέντευξη στο the Philadelphia Inquirer, Oct. 21, 1984.)

«Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να πάρουμε χριστιανικές αρχές και να τις κάνουμε κατανοητές. Ακόμα και αν δεν μιλάνε για τον Ιησού δεν πειράζει.» (Amy Grant, Rolling Stones Magazine, June 6, 1985 p.10)

Κάποιος είχε παρατηρήσει : «Από την σκοπιά των στοίχων, η μόνη διαφορά μεταξύ των τραγουδιών της Amy Grant και της Olivia Newton John [κοσμική τραγουδίστρια] που μιλάνε για αγάπη, είναι ότι στα τραγούδια της Amy οι αντωνυμίες είναι με κεφαλαία ...»

Στο δίσκο του σύγχρονου χριστιανού τραγουδιστή Michael W. Smith, *Change your World* υπάρχουν 2819 λέξεις και στο δίσκο, *I'll lead you home* υπάρχουν 2046 λέξεις. Δεν αναφέρεται ούτε μια φορά το όνομα του Ιησού. Και το ερώτημα είναι: «Πως να ελκύσουμε να οικοδομήσουμε νέους στο Χριστό αν δεν προφέρουμε ούτε το όνομά Του;»

Η πραγματικότητα της μετατόπισης της οφειλομένης τιμής από τον Θεό στους ανθρώπους είναι ακόμα πιο φανερή αν παρακολουθήσετε μια συναυλία ΣΧΜ. Η συμπεριφορά του ακροατηρίου (το οποίο αποτελείται από χριστιανούς), δείχνει πόσο οι παρευρισκόμενοι παθιάζονται με την μουσική, με τους τραγουδιστές και με το θέαμα. Φαινόμενο πανομοιότυπο με τις κοσμικές συναυλίες σύγχρονης μουσικής.

Διασκεδάξει αντί να οικοδομεί

Η σύγχρονη μουσική επειδή είναι λαϊκή, είναι φτιαγμένη πρωτίστως για τη διασκέδαση των ακροατών. Διασκεδάξει και δεν ψυχαγωγεί (όπως η κλασική μουσική π.χ.), γιατί είναι μια φτωχή μουσική δημιουργία (φτωχή αρμονία, μονότονη μελωδία), χωρίς βάθος, χωρίς μελέτη, και απλώς δίνει μια αίσθηση ευφορίας που οδηγεί τους ακροατές τις περισσότερες φορές να λικνίζονται και να χορεύουν. Το επιδιωκόμενο είναι να «αισθάνεται καλά» ο ακροατής και να του είναι ευάρεστη. Δεν είναι πρόπον να χρησιμοποιούμε το πρόσχημα της «λατρείας» για να έχουμε μια ώρα μουσικής διασκέδασης μέσα στην εκκλησία.

Το πόσο σημαντικό είναι για μερικούς ανθρώπους το στυλ της μουσικής φαίνεται από το γεγονός ότι δημιουργούν ή επιλέγουν εκκλησία όχι επειδή ανακάλυψαν μια νέα διδασκαλία αλλά με βάση το στυλ της μουσικής στην λατρεία. *Δημιουργείται μια «ενότητα λατρείας» αντί μια δογματική ενότητα*¹¹⁹. Η μουσική γίνεται πιο σημαντική από τη διδαχή γιατί για πολλούς ο σκοπός είναι να βιώσουν κάτι τώρα, παρά να μάθουν κάτι για την Αιώνια Βασιλεία του Θεού.

Το φαινόμενο της μουσικής παράστασης με τη βοήθεια σύγχρονου μουσικού συγκροτήματος, το οποίο περιοριζόταν σε ευαγγελιστικές εκστρατείες και σε λίγες εκκλησίες πριν είκοσι χρόνια, έχει εισχωρήσει σε περισσότερο από τις μισές προτεσταντικές εκκλησίες των ΗΠΑ σήμερα, σύμφωνα με μια έρευνα που πραγματοποίησε ο George Barna.¹²⁰

Η μελέτη που πραγματοποίησε ο καθηγητής κοινωνιολογίας Scott Thumma και οι συνεργάτες του με θέμα *Οι γιγάντιες εκκλησίες σήμερα 2005 (Megachurches Today 2005)*, δείχνει ότι το 80% με 93% έχουν ένα πλήρες μουσικό συγκρότημα με ντραμς, ηλεκτρικές κιθάρες και ηλεκτρονικό πιάνο. Ο Thumma σημειώνει ότι η αύξηση αυτών των εκκλησιών σχετίζεται απόλυτα με την εφαρμογή του σύγχρονου τρόπου λατρείας.¹²¹

Η εκτέλεση μουσικής παράστασης την ώρα της κοινής λατρείας έχει λάβει τέτοιες διαστάσεις που πολλές εκκλησίες καταφεύγουν στις παρακάτω (πρωτάκουστες και μακριά από την ευαγγελική απλότητα της λατρείας) λύσεις:

- Μπορείτε να νοικιάσετε ένα συγκροτήματα ροκ μουσικής που θα οργανώσει την λατρεία της εκκλησίας σας
- Αν τα οικονομικά της εκκλησίας σας δεν σας επιτρέπουν να νοικιάσετε ένα συγκρότημα, μη σας απασχολεί, υπάρχει η λύση της βιντεοσκοπημένης λατρείας την οποία θα προβάλετε σε μεγάλη οθόνη (*iWorship από την Integrity Music.*)
- Αν χρειάζεστε μια εκπαίδευση για το πώς θα οργανώσετε ένα ροκ συγκρότημα λατρείας για την εκκλησία, υπάρχουν πολλά dvd και χριστιανικές σελίδες στο internet που θα σας οδηγήσουν βήμα-βήμα.
- Μπορείτε να καλέσετε ειδικούς ανθρώπους («Συντονιστής εργασιών στην διακονία της λατρείας» είναι ο τίτλος του) στην εκκλησία σας για να σας οργανώσουν καλύτερα τη λατρεία σας.....¹²²

Ο τραγουδιστής της γκόσπελ John Allen, αναγνωρίζει τον κίνδυνο και των συναυλιών: «*Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι το ακροατήριο βρίσκεται εκεί απλώς για να απολαύσει τη μουσική, όχι για να καταβάλλει προσπάθεια να σκεφτεί για οτιδήποτε: και υπάρχει ο πραγματικός κίνδυνος της ανάδυσης «χριστιανών του Greenbelt»¹²³ δηλαδή μισό-αναγεννημένοι, επιπόλαιο αφιερωμένοι έφηβοι των οποίων ο χριστιανισμός έχει λιγότερη αξία από τη διασκέδαση που βρίσκουν στα φεστιβάλ.*»¹²⁴

¹¹⁹ Michael S. Hamilton (Ph.D., Associate Professor of History; Chair of the History Department – Seattle Pacific University), *“The Triumph of the Praise Songs,”* Christianity Today (July 12, 1999), pp. 29-30.

¹²⁰ Ο George Barna είναι χριστιανός κοινωνιολόγος και ίδρυσε από το 1985 την εταιρεία Barna Group η οποία διενεργεί κοινωνιολογικές έρευνες. Η έρευνά του αναφέρεται από τους John Blanchard και Dan Lucarini στο βιβλίο τους *Can We Rock the Gospel?* (Evangelical Press 2006) σελ.17

¹²¹ Scott Thumma, Dave Travis & Warren Bird, *Megachurches today 2005*, Hartford Institute for Religion Research Leadership Network Hartford Seminary (http://hrr.hartsem.edu/megachurch/megastoday2005_summaryreport.html)

¹²² John Blanchard – Dan Lucarini, *Can we rock the Gospel?* (Evangelical Press 2006) σελ.14-16

¹²³ Χριστιανικό φεστιβάλ τεχνών, ιδιαίτερα ροκ μουσικής που λαμβάνει χώρα στο Cheltenham της Αγγλίας κάθε χρόνο

¹²⁴ John Blanchard, *Pop Goes the Gospel: Rock in the Church* (Durham, England, 1991), σελ. 98

Διεγείρει τον παλαιό άνθρωπο

Ο γνωστός ποιμένας και συγγραφέας W. A. Tozer έγραψε χαρακτηριστικά:¹²⁵

“Πολλά από τα τραγούδια σε ορισμένες συγκεντρώσεις, είναι γεμάτα μάλλον από ρομαντισμό, παρά από το Άγιο Πνεύμα. Τόσο η μουσική, όσο και τα λόγια έχουν σαν στόχο να αφυπνίσουν τη λαγνεία. Ο Χριστός περιβάλλεται με μια οικειότητα, που δείχνει τέλεια άγνοια, σχετικά με το Ποιος είναι. Δεν πρόκειται για την γεμάτη σεβασμό οικειότητα, που αισθάνονται οι άγιοι όταν λατρεύουν τον Σωτήρα τους, αλλά για την ξεδιάντροπη οικειότητα των σαρκικών εραστών.»

Η διαπίστωση του Tozer, η οποία καταγράφηκε πριν μισό αιώνα, επιβεβαιώνει εκείνα που βιώνουν πολλές εκκλησίες και μας δίνει αφορμή να αναφέρουμε μια άλλη αρνητική επιρροή της ΣΧΜ: αυτή της σεξουαλικής διέγερσης. Για το ζήτημα της σεξουαλικότητας, ο Dan Lucarini¹²⁶ γράφει: «Σαν τους άλλους Σύγχρονους, ήμουν τυφλωμένος και δεν διέκρινα τις αδιόρατες σεξουαλικές επιδράσεις που ήταν διάχυτες ανάμεσα στους μουσικούς της ομάδας μου, ούτε ήθελα να παραδεχτώ ότι στη μουσική που είχα διαλέξει για τη λατρεία, υπήρχε μια χροιά σεξουαλικότητας. Αν μπορούσα να τα δω αυτά, ειλικρινά δεν θα είχα χρησιμοποιήσει αυτή τη μουσική για να οδηγήσω τους αδελφούς μου στην παρουσία ενός άγιου Θεού.»¹²⁷

«Αλλ’έθεσαν τα βδελύγματα αυτών εν τω οίκω, εφ’ον εκλήθη το όνομά μου, δια να μιάνωσιν αυτόν». Ιερεμίας 32:34

Πρέπει να δούμε την αλήθεια κατάματα και να την πούμε χωρίς υπεκφυγές. Η ροκ μουσική σε οποιαδήποτε μορφή της είναι μίασμα στην πνευματική λατρεία του Θεού. Θέλουμε να διεγείρουμε την οργή του Κυρίου προσφέροντας ξένο πυρ¹²⁸ ή διεφθαρμένο πράγμα;¹²⁹ Τι λόγο θα δώσουν εκείνοι που βαστάζουν τα Άγια του Θεού όταν ωθούν με την σιωπή τους ή την συγκατάθεσή τους το λαό του Θεού να πορνεύει πνευματικά με τους θεούς που προσκυνάει ο κόσμος! Αντιγράφουν, όπως ο Άχαζ, ένα ξένο θυσιαστήριο αφιερωμένο στα είδωλα και το εδραιώνουν μέσα στον οίκο του Θεού. Δημιουργείται έτσι μια σύγχυση. Κάτω από το πρόσχημα της λατρείας του Θεού, λατρεύουν τελικά εκείνο που θέλουν. Η ιστορία επαναλαμβάνεται: «Ούτως εφοβούντο τον Κύριον· έκαμον δε εις εαυτούς εκ των εσχάτων μεταξύ αυτών ιερεις των υψηλών τόπων, οίτινες εθυσίαζον υπέρ αυτών εν τοις οίκοις των

¹²⁵ Wilson Aiden Tozer, *Born After Midnight*, Christian Publications 1959, Camp Hill, PA. σελ 37-38

¹²⁶ Ο Dan Lucarini, υπήρχε για πολλά χρόνια οδηγός λατρείας (Worship leader) σε αρκετές εκκλησίες των ΗΠΑ. Εκείνος έπεισε και βοήθησε πολλές εκκλησίες να μεταβούν από την παραδοσιακή μουσική στη ΣΧΜ, μετά από πολλούς αγώνες. Αφού κατάλαβε την παγίδα που κρύβει η ΣΧΜ για τον εαυτό του και τις εκκλησίες, έγραψε την μαρτυρία του στο βιβλίο που τιτλοφορείται: «Γιατί εγκατέλειψα τη σύγχρονη χριστιανική μουσική». (Εκδόσεις Πέργαμος 2005)

¹²⁷ Dan Lucarini, *Γιατί εγκατέλειψα τη σύγχρονη χριστιανική μουσική* (Εκδόσεις Πέργαμος 2005) σελ.88

¹²⁸ Λευιτικό 10:1-2 «Και λαβόντες οι υιοί του Ααρών, Ναδάβ και Αβιούδ, έκαστος το θυμιατήριον αυτού, έβαλον πυρ εις αυτό, και επ’ αυτό έβαλον θυμίαμα και προσέφεραν ενώπιον του Κυρίου πυρ ξένον, το οποίον δεν προσέταξεν εις αυτούς. Και εξήλθε πυρ παρά του Κυρίου και κατέφαγεν αυτούς· και απέθανον έμπροσθεν του Κυρίου.»

¹²⁹ Μαλαχίας 1:11-14 «Διότι από ανατολών ηλίου έως δυσμών αυτού το όνομά μου θέλει εισθαι μέγα μεταξύ των εθνών, και εν παντί τόπω θέλει προσφέρεσθαι θυμίαμα εις το όνομά μου και θυσία καθαρά· διότι μέγα θέλει εισθαι το όνομά μου μεταξύ των εθνών, λέγει ο Κύριος των δυνάμεων. Σεις όμως εβεηλώσατε αυτό, λέγοντες, Η τράπεζα του Κυρίου είναι μεμιασμένη, και τα επιτιθέμενα επ’ αυτήν, το φαγητόν αυτής, αξιοκαταφρόνητον. Σεις είπετε έτι, Ιδού, οποία ενόχλησις· και κατεφρονήσατε αυτήν, λέγει ο Κύριος των δυνάμεων· και εφέρατε το ηρπαγμένον και το χωλόν και το άρρωστον, και τοιαύτην προσφοράν εφέρατε· ήθελον δεχθή αυτήν εκ της χειρός σας; λέγει Κύριος. Όθεν επικατάρατος ο απατεών, όστις έχει εν τω ποιμνίω αυτού άρσεν και κάμνει ευχήν και θυσιάζει εις τον Κύριον πράγμα διεφθαρμένον· διότι εγώ είμι βασιλεύς μέγας, λέγει ο Κύριος των δυνάμεων, και το όνομά μου είναι τρομερόν εν τοις έθνεσι.»

υψηλών τόπων. Εφοβούνται μεν τον Κύριον, ελάτρευον όμως τους ιδίους αυτών θεούς, κατά τον τρόπον των εθνών, όθεν μετωκίσθησαν.»¹³⁰

Όσοι χρησιμοποιούν τη ροκ μουσική στη λατρεία του Θεού, παραβαίνουν την αρχή του Θεού που διατυπώνεται πρώτα στο Δευτερονόμιο: «Τα γλυπτά των θεών αυτών θέλετε καύσει εν πυρί· δεν θέλεις επιθυμήσει το αργύριον ή το χρυσίον το επ' αυτών, ουδέ θέλεις λάβει αυτό εις σεαυτόν διά να μη παγιδευθής εις αυτό· διότι είναι βδέλυγμα εις Κύριον τον Θεόν σου. Και δεν θέλεις φέρει βδέλυγμα εις τον οίκόν σου, διά να μη γείνης ανάθεμα ως αυτό· θέλεις αποστραφεί αυτό διόλου και θέλεις βδελυχθή αυτό διόλου· διότι είναι ανάθεμα.» Κάθε τι, ακόμα και αξίας στα μάτια των ανθρώπων, που θα μπορούσε να αποσπαστεί από την αρχική του χρήση, αν χρησιμοποιούταν για την ειδωλολατρία είναι βδέλυγμα στον Κύριο. Ο Θεός προειδοποιεί για την παγίδα που κρύβει μια τέτοια παρακοή γνωρίζοντας ότι πίσω από τα είδωλα βρίσκονταν τα δαιμόνια. Την ίδια παρακοή διαπράττει ο χριστιανός που χρησιμοποιεί την μουσική ροκ. Επειδή στα μάτια του αυτή έχει αξία, προσπαθεί να την αποσπάσει από την αρχική της κοσμική χρήση «καθαγιάζοντάς» την. Επειδή όμως αυτή χρησιμοποιείται για να εξυμνεί τις αντίθετες και αντίχριστες αξίες του κόσμου, δεν καθαγιάζεται στα μάτια του Θεού. Παραμένει βδέλυγμα.

Η ίδια αρχή διατυπώνεται επίσης στην Καινή Διαθήκη όταν μιλάει ο Απόστολος Παύλος για τα ειδωλόθυτα τα οποία, λόγω της χρήσης τους στην λατρεία των ειδώλων, ήταν απαγορευμένα όχι λόγω των ειδώλων αλλά των δαιμονίων πίσω απ' αυτά. Η ανηθικότητα, η διαστροφή, οι ακατονόμαστες πράξεις που πλαισίωναν την ειδωλολατρία τότε, συναντιόνται στις τελετουργίες των σατανιστών και σήμερα γιατί ο σατανάς και τα δαιμόνια είναι πίσω από τα είδωλα: «Τι λοιπόν λέγω; ότι το είδωλον είναι τι; ή ότι το ειδωλόθυτον είναι τι; ουχί· αλλ' ότι εκείνα, τα οποία θυσιάζουσι τα έθνη, εις τα δαιμόνια θυσιάζουσι και ουχί εις τον Θεόν· και δεν θέλω σεις να γίνησθε κοινωνοί των δαιμονίων.¹³¹» Στην λατρεία του, ο πονηρός πνευματικός κόσμος απαιτεί την αμαρτία και τη διαστροφή, όπως μαρτυρεί η Doreen Irvine στο βιβλίο της *Η Βασίλισσα της Μαύρης Μαγείας* : «*Όσα συνέβησαν εκεί ήταν τρομαχτικά και μπορούν να χαρακτηριστούν σαν φρικιαστικά και οργιαστικά [...] Έγιναν μάρτυρας όλων των τρομερών πραγμάτων, που ήταν δυνατόν να λάβουν χώρα. Πολύ χειρότερα και οργιαστικώτερα απ' ότι την προηγούμενη φορά [...] Πολλές φορές εμφανιζόταν ο εωσφόρος και μπροστά σ' όλους τους σατανιστές στον ναό [...] Ακούγαμε τη φωνή του να μας λέει: Εγώ είμαι ο εωσφόρος το αφεντικό σας [...] Κάντε το κακό όσο μπορείτε [...] Απολαύστε αυτή τη νύχτα, με ηδονές και επιθυμίες.*¹³² Ο σατανάς που ζητάει μια τέτοια λατρεία είναι εκείνος που ενέπνευσε τη ροκ μουσική γιατί, όπως το είδαμε οι ανήθικοι καρποί της είναι εκείνα που περιμένει από τους προσκυνητές του!

Οι πρεσβύτεροι και οι υπεύθυνοι διακονιών που επιτρέπουν τη χρήση της ΣΧΜ στην εκκλησία ή στα συνέδρια, γίνονται αιτία ώστε ψυχές για τις οποίες πέθανε ο Χριστός να αμαρτάνουν και να κινδυνεύουν να παρασυρθούν από τον κόσμο. Παραθέτουμε μια χαρακτηριστική μαρτυρία μεταξύ των πολλών που υπάρχουν, για τα δυσάρεστα (γνωστά και ομολογημένα) αποτελέσματα της ΣΧΜ στην πνευματική ζωή των νέων. (Περισσότερες μπορείτε να βρείτε στο βιβλίο *How to Conquer the Addiction of Rock Music* – γραμμένο από νέους που βρήκαν την ελευθερία τους (*Institute in Basic Life Principles* – 1993) και στο διαδικτυο <http://www.av1611.org/crock/crockids.html>)

¹³⁰ Β' Βασιλέων 17:32-33

¹³¹ Α' Κορινθίους 10:19-20

¹³² Doreen Irvine, *Η Βασίλισσα της Μαύρης Μαγείας*, (Εκδόσεις Πέργαμος 1985) σελ. 92, 96-97

«Σε όλη μου τη ζωή είχα μια έντονη επιθυμία να ακολουθήσω τον Κύριο με οποιοδήποτε κόστος. Καθημερινά χαιρόμουν να απομνημονεύω τις Γραφές, να προσεύχομαι και να ενθαρρύνω τους άλλους. Όταν ήμουν στην πρώτη Γυμνασίου, η καλύτερη μου φίλη με εισήγαγε στην «Χριστιανική ροκ Μουσική». Στην αρχή δεν μου άρεσε γιατί προκαλούσε μια βαθιά ανησυχία στο πνεύμα μου, αλλά δεν άργησα πολύ να το συνηθίσω. Έγινε σύντομα ένα κομμάτι της ζωής μου και ένιωθα ότι δεν θα μπορούσα να ζήσω χωρίς αυτό. Αυτή η μουσική άρχισε να με αλλάζει σε έναν ιδιοτελές και σαρκικό άτομο. Δημιούργησε ένα εμπόδιο ανάμεσα σε μένα και τους γονείς μου, προκαλώντας μεγάλη πικρία στην οικογένειά μου. Η μουσική έστρεψε τα ενδιαφέροντά μου σε πράγματα του κόσμου. Όσπου έφτασα στο λύκειο έψαχνα απελπισμένα ένα νέο τρόπο ζωής. Αναρωτιόμουν αν υπάρχει η ολοκλήρωση πουθενά. Πως μπορώ να έρθω πιο κοντά στο Χριστό; Γνώριζα ότι Εκείνος είναι η απάντηση, αλλά πώς να Τον βρω; Οι υπεύθυνοι του ομίλου στην εκκλησία με κατεύθυναν σε πιο σκληρό ροκ και παράλληλα στην μελέτη της Βίβλου. Αυτός ο συνδυασμός μου έδωσε ένα «αισθησιακό ευαγγέλιο». Χρησιμοποιώντας το δικό μου ορισμό της χάρις, αισθανόμουν ελεύθερη να εκπληρώνω τις σαρκικές μου επιθυμίες. Οι φίλοι μου κι εγώ δοξολογούσαμε τον Κύριο με «χριστιανική ροκ» μουσική. Μας καθοδηγούσε. Είχε πάρει τον έλεγχο της ζωής μου. Όταν αποφοίτησα από το λύκειο, με βοήθησαν οι γονείς μου να μπω σε μια ιεραποστολική οργάνωση. Έγινα τραγουδίστρια σε ένα ευαγγελιστικό «χριστιανικό ροκ» συγκρότημα στην Ευρώπη. Όμως, τίποτα δεν είχε αλλάξει στη ζωή μου. Παρέμεινα σαρκική και δεν μπορούσα να έχω νίκη στη ζωή μου. Επιθυμούσα βαθιά να γνωρίσω το Θεό, αλλά υπήρχαν τόσοι πολλοί τοίχοι που δεν μπορούσα να διασχίσω.

Ενώ το συγκρότημά μας τραγουδούσε ένα βράδυ στη Ρουμανία, ο Θεός άρχισε να μου δείχνει την καταστροφή που η ονομαζόμενη «χριστιανική ροκ» είχε επιφέρει. Μόλις είχα τελειώσει να τραγουδάω και ο φίλος μου άρχισε να δίνει την ομολογία του το τι ο Θεός είχε κάνει στη ζωή του (υπήρχε μετάφραση). Σήκωσα τα μάτια μου στο πλήθος και είδα τη σύγχυση ζωγραφισμένη σχεδόν σε όλα τα πρόσωπα. Δεν είχαν καταλάβει τους στίχους των τραγουδιών, αλλά είχαν καταλάβει τη μουσική, και εκείνη μετέφερε ένα τόσο διαφορετικό μήνυμα από τα λόγια της ομολογίας. Ο κόσμος πήγε σπίτι του συγχυσμένος. Γύρισα από την Ευρώπη απογοητευμένη και προβληματισμένη. Ταπεινώθηκα ενώπιον του Κυρίου και του ζήτησα να μου δείξει την αλήθεια των δικών Του δρόμων για τη μουσική. Και τώρα Τον ευχαριστώ για την ελευθερία και τη νίκη που μου έδωσε.» Ruthie Fritsch, Όρεγκον.¹³³

Πόσες τέτοιες περιπτώσεις υπάρχουν και θα υπάρξουν ιδιαίτερα στην Ελλάδα αν δεν αντισταθούν στην πλάνη της ΣΧΜ οι υπεύθυνοι ομίλων, εκκλησιών και κάθε διακονίας! Μακάρι να μη γίνει εκείνο που περιγράφει ο Ιεζεκιήλ : «Οι ιερείς αυτής ηθέτησαν τον νόμον μου και εβεβήλωσαν τα αγία μου· μεταξύ αγίου και βεβήλου δεν έκαμον διαφοράν και μεταξύ ακαθάρτου και καθαρού δεν έκαμον διάκρισιν, και έκρυπτον τους οφθαλμούς αυτών από των σαββάτων μου, και εβεβηλούμην εν μέσω αυτών.»¹³⁴

«Και ο Λούθηρος χρησιμοποίησε μουσική κοσμικών τραγουδιών!»

Αυτό το επιχείρημα χρησιμοποιείται κατά κόρον για να δικαιολογηθεί η χρήση της σύγχρονης μουσικής μέσα στην εκκλησία. Και να αλήθευε το γεγονός αυτό, δεν θα ήταν

¹³³ Ruthie Fritsch, Oregon, in *How to Conquer the Addiction of Rock Music* (Institute in Basic Life Principles – 1993) σελ. 32-33.

¹³⁴ Ιεζεκιήλ 22:26

παράδειγμα προς μίμηση. «Αλλά και εάν ημείς ή άγγελος εξ ουρανού σας κηρύττη άλλο ευαγγέλιον παρά εκείνο, το οποίον σας εκηρύξαμεν, ας ήναι ανάθεμα.»¹³⁵

Η αλήθεια είναι όμως τελείως διαφορετική απ' αυτό που θέλουν να παρουσιάσουν.

«Από τις 37 χορωδιακές μελωδίες του Λούθηρου, 15 τις συνέθεσε ο ίδιος ο Λούθηρος, 13 προέρχονται από Λατινικούς ύμνους της Λατινικής λειτουργίας, 4 από Γερμανικά χριστιανικά λαϊκά τραγούδια, 2 ήταν αρχικά χριστιανικά τραγούδια προσκυνητών, 2 είναι άγνωστης προέλευσης και ένα μόνο έρχεται απευθείας από ένα κοσμικό λαϊκό τραγούδι.»¹³⁶

«Το κοσμικό τραγούδι ήταν ένα τραγούδι πριν τη μεταρρύθμιση (και όχι ένα τραγούδι από καμπαρέ) με τίτλο: «Ήρθα από μια ξένη χώρα» και χρησιμοποιήθηκε για τη μελωδία της στροφής του χριστουγεννιάτικου ύμνου : «*Vom Himmel hoch da komm ich her*» (Από τον Ουρανό ψηλά έρχομαι σε σένα).»¹³⁷

Το ενδιαφέρον είναι ότι ο Λούθηρος λίγο αργότερα άλλαξε τη μουσική λόγω της σχέσης που είχε με το κοσμικό τραγούδι επειδή, όπως το λέει ο ιστορικός Paul Nettl, «ο Λούθηρος αισθανόταν άσχημα να ακούει τη μουσική του χριστουγεννιάτικου ύμνου του να τραγουδιέται σε πανδοχεία και σε αίθουσες χορού».¹³⁸ Αυτή την αλλαγή επιβεβαιώνει και ο μελετητής Markus Jenny, ευαγγελικός θεολόγος και μουσικός ιερής μουσικής,¹³⁹ όπως το αναφέρει ο Richard C. Resch στο άρθρο του: «Στην αναζήτησή του για τη σωστή μελωδία του ύμνου *Vom Himmel hoch da komm ich her*, ο Λούθηρος κατάλαβε την δύναμη των κοσμικών συνδυασμών. Σύμφωνα με τον ειδικό μελετητή του Λούθηρου Markus Jenny, το πρώτο πάντρεμα αυτών των στίχων που έκανε ο Λούθηρος με μια μελωδία ήταν «ένα κλασικό παράδειγμα αποτυχίας της απομίμησης». Προσάρμοσε τους στίχους σε ένα χορευτικό κοσμικό τραγούδι που ξεκινούσε με τα εξής λόγια: “Βηματίζω πρόθυμα σ’ αυτό το χορό”. Ο χορός και η μελωδία ήταν στενά συνδεδεμένα με μια χριστουγεννιάτικη τελετή του στεφανιού που έλαβε χώρα στα πανδοχεία. Ο Λούθηρος βρήκε τη σχέση τόσο ισχυρή, που τελικά έγραψε μια καινούργια μελωδία η οποία ήταν απαλλαγμένη από κάθε κοσμική εξάρτηση. Σημείωσε τότε επάνω στο χειρόγραφο ότι η νέα αυτή μελωδία γράφτηκε για να χρησιμοποιηθεί σε Κυριακάτικη λειτουργία και σε παιδιά. Η τροποποίηση του αγαπημένου αυτού ύμνου από τον Λούθηρο είναι ενδεικτική της ευαισθησίας του απέναντι στην επιζήμια δύναμη των κοσμικών επιρροών στην λατρευτική πρακτική της εκκλησίας.»¹⁴⁰

Όπως καταλαβαίνουμε, ο Λούθηρος διόρθωσε το λάθος του μόλις το κατάλαβε. Μακάρι αυτή την αντίδραση να μιμηθούν και εκείνοι που έπεσαν στο ίδιο λάθος χρησιμοποιώντας την σύγχρονη μουσική για τη δοξολογία του Θεού!

Η Σύγχρονη Χριστιανική Μουσική διχάζει αντί να ενώνει

Με βάση την πλούσια πείρα - τριάντα ετών - που έχουν ειδήμονες αδελφοί του εξωτερικού, έχει διαπιστώθει ότι σε όποια εκκλησία έγινε προσπάθεια να αλλάξει ο παραδοσιακός τρόπος λατρείας σε σύγχρονο, προκλήθηκε διχασμός των αδελφών. Επειδή η ροκ μουσική είναι κυρίως η μουσική των νέων, διαπιστώθηκε ο τεμαχισμός της εκκλησίας σε νέους και μεγαλύτερους. Αυτή η ιδέα του χάσματος των γενεών είναι μια κληρονομιά που μας ήρθε

¹³⁵ Γαλάτες 1:8

¹³⁶ Ulrich S. Leopold – Helmut T. Lehmann, *Luther's Works*, Liturgy and Hymns και P.Z.Strodach, *Works of Martin Luther*, VI (ed. Holman, Philadelphia 1932)

¹³⁷ Robert D. Harrell, *Martin Luther, His music, His message*, (Music Ministries – 1980) σελ.18

¹³⁸ Paul Nettl, *Luther and Music*, (Philadelphia: The Muhlenberg press, 1948) p. 48

¹³⁹ Markus Jenny, *Luthers geistliche Lieder und Kirchengesänge*. Vollständige Neuedition. Böhlau, Köln/Wien 1985

¹⁴⁰ Richard C. Resch, "Music: Gift of God or Tool of the Devil," *Logia* 3 (Eastertide/April 1994) no. 2: 36

απευθείας από το πολιτισμό της ροκ. «Η μουσική ροκ, ανέκαθεν έδωσε αφύσικη έμφαση στην «κουλτούρα των νέων» σαν να ήταν μια ξεχωριστή οντότητα μέσα στην κοινωνία και μια τέτοια έμφαση προκαλεί ζημιά στη ζωή της εκκλησίας.»¹⁴¹ Αυτός ο διχαστικός τρόπος σκέψης έχει διαποτίσει τη σημερινή εκκλησία. Οι John Blanchard και Dan Lucarini γράφουν στο βιβλίο τους με τίτλο *Can we Rock the Gospel?*: «Ο πρώην πρόεδρος μιας διεθνούς χριστιανικής τηλεοπτικής εταιρείας, ο οποίος απολαμβάνει βαθιάς εκτιμήσεως, μας έγραψε ότι το μήνυμα που στέλνεται σαφέστατα και δυνατά είναι : “Οι νέοι μετράνε, εσείς όχι. Είναι ένας τρόπος να επιβεβαιωθεί ότι η σοφία των μεγαλύτερων πρέπει να υποχωρήσει μπροστά στις επιθυμίες των νέων”¹⁴²». Πόσες φορές έχω ακούσει, για ζητήματα πρακτικής πνευματικής πορείας (που αφορούν τη μουσική για παράδειγμα), το επιχείρημα: «Οι νέοι θα φύγουν!» εννοώντας ότι αν δεν βάλουμε μουσική ροκ θα «διώξουμε» τους νέους από την εκκλησία, προσπαθώντας μ’ αυτό τον τρόπο να εκβιάσουν τις συνειδήσεις. Δεν σκέπτονται ότι μ’ αυτό τον τρόπο μπορεί να διώξουν τους μεγαλύτερους και δυστυχώς αυτό γίνεται. Ένα ζευγάρι μιας εκκλησίας στην οποία πριν δυο μήνες είχε εισαχθεί η ΣΧΜ στην ώρα της λατρείας, έγραψαν στους John Blanchard και Dan Lucarini την πικρή εμπειρία τους: «...Ο σεβασμός, η ευλάβεια και η ταπεινότητα εξαφανίστηκαν από την εκκλησία μας. Ο ποιμένας είπε σε όσους από μας δεν άρεσε ότι μπορούσαμε να φύγουμε. Και αν κάποιος ρωτούσε κάτι για το νέο αυτό μοντέλο, η απάντησή τους ήταν: “Θα κάνουμε ότι περνάει από χέρι μας για να κρατήσουμε τους νέους”¹⁴³». Τι θλιβερή πραγματικότητα και πόσο μας αγγίζει!

Ακόμα και αν δεν φύγει κανένας από την εκκλησία, ο χωρισμός της σε «νέους και μεγαλύτερους» για κανέναν λόγο δεν ταιριάζει στο πνεύμα του Ευαγγελίου. «Ο δε Θεός της υπομονής και της παρηγορίας είδε να σας δώση να φρονήτε το αυτό εν αλλήλοις κατά Χριστόν Ιησούν, διά να δοξάζητε ομοθυμαδόν εν ενί στόματι τον Θεόν και Πατέρα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.¹⁴⁴» Ο Απόστολος Παύλος συνδέει άμεσα το να «φρονούν το αυτό» με την δοξολογία και αυτή να γίνει «ομοθυμαδόν εν ενί στόματι». Δεν πρέπει λοιπόν η δοξολογία (και η μουσική κατ’ επέκταση) να είναι αφορμή διχασμού μέσα στην εκκλησία, και όμως γίνεται δυστυχώς όταν χάρη των νέων επιβάλλονται σε όλους τέτοιου είδους αλλαγές.

Κάποιοι αντιδρούν

Πολλοί χριστιανοί, απ’ όλες τις χώρες του κόσμου, έχουν αντιδράσει για την είσοδο της ΣΧΜ μέσα στις εκκλησίες όπως προαναφέραμε. Ενδιαφέρον έχει μια επίσημη διαμαρτυρία αγανάκτησης που έστειλαν οι ποιμένες της Ένωσης Ανεξάρτητων Εκκλησιών της Ρωσίας το 1992:

«Για τριάντα χρόνια, υποφέραμε έντονα βασανιστήρια. Τώρα, η ελευθερία φέρνει μαζί της μια άλλη μεγάλη ζημιά στις εκκλησίες μας. Το κακό αυτό προέρχεται από τους χριστιανούς της Αμερικής που στέλνουν μουσική ροκ και ευαγγελιστές συνοδευόμενους από ροκ συγκροτήματα. Οι νέοι μας δεν λαμβάνουν μέρος σε τέτοιες συγκεντρώσεις γιατί έχουμε όλοι συμφωνήσει να μην συμμετέχουμε σε κοσμική διασκέδαση.

Έχουμε μεγάλο βάρος στις καρδιές μας. Πολλοί ήρθαν κρατώντας στο χέρι την Βίβλο και τη ροκ μουσική. Μας προβληματίζει αυτή η εικόνα του χριστιανισμού. Δεν ξέρουμε ποιες λέξεις

¹⁴¹ John Blanchard – Dan Lucarini, *Can we rock the Gospel?* (Evangelical Press 2006) σελ.166

¹⁴² Το ίδιο με τη σημ. 137

¹⁴³ John Blanchard – Dan Lucarini, *Can we Rock the Gospel?* (Evangelical Press 2006) σελ.167

¹⁴⁴ Ρωμαίους 15:5-6

να χρησιμοποιήσουμε για να σας παροτρύνουμε αυτό να σταματήσει. Αποστρέφουμε όλες τις χριστιανικές ροκ μουσικές που φτάνουν στη χώρα μας.

Η ροκ μουσική δεν έχει καμία σχέση με το έργο και την υπηρεσία του Θεού. Είμαστε σφόδρα εναντίον των Αμερικανών Χριστιανών που φέρνουν στη χώρα μας αυτή την ψεύτικη εικόνα «του έργου» του Θεού. Χρειαζόμαστε πνευματικό ψωμί.... και όχι ψεύτικο κέικ. Είναι αλήθεια ότι η μουσική προσελκύει άτομα στην εκκλησία αλλά όχι σε μια ζωή κατά Θεό.

Ήμασταν για δέκα πέντε χρόνια στη φυλακή για τη χάρη του Χριστού. Δεν μας επιτρεπόταν να ακούμε χριστιανική μουσική, αλλά χρησιμοποιούσαν την ΡΟΚ ΜΟΥΣΙΚΗ σαν όπλο εναντίον μας μέρα νύχτα για να καταστρέψει τις ψυχές μας.

Μπορούσαμε να αντισταθούμε μονάχα με περισσότερη προσευχή.

Τώρα, τα πράγματα είναι πιο ελεύθερα. Δεν μας φυλακίζουν πια. Ωστόσο τώρα, οι ίδιοι οι χριστιανοί από την Αμερική βλάπτουν τις ψυχές μας. Δεν επιτρέπουμε τις μουσικές αυτές μέσα στις εκκλησίες μας, αλλά εκείνοι οι «ευαγγελιστές» νοικιάζουν μεγάλα στάδια και μολύνουν τους εφήβους και τους ενήλικες με την ροκ μουσική τους. Εμείς οι υπεύθυνοι και όλη η Ένωση των Ανεξάρτητων Εκκλησιών σας παροτρύνουμε να ενωθείτε σε μας και σας συμβουλεύουμε να βγάλετε την ροκ μουσική από την Αμερική.

Μη βεβηλώνετε τους εφήβους μας μ' αυτήν. Ακόμα και οι άπιστοι αναγνωρίζουν ότι είναι μια ανόσια μουσική. Ονομάζουμε τη μουσική αυτή, «Μουσική από την κόλαση». Παρακαλούμε όλους τους Αμερικάνους να σταματήσουν να δίνουν χρήματα για τη διοργάνωση τέτοιων συναυλιών στη Ρωσία. Θέλουμε μονάχα παραδοσιακή χριστιανική μουσική στις εκκλησίες μας.

Αυτή είναι η ομόφωνη απόφαση όλων των υπευθύνων μας.

*Peter Peters and Vasilij Ryzhuk, Unregistered Union of Churches, Μόσχα, Ρωσία, 15 Απριλίου 1992*¹⁴⁵

Η σύγχρονη μουσική σαν μέσο ευαγγελισμού

Άγια μέσα για έναν άγιο σκοπό

Έχοντας προηγουμένως εξετάσει την ακαταλληλότητα της μουσικής αυτής για την χρήση της μέσα στον οίκο του Θεού, πως μπορούμε να την χρησιμοποιήσουμε για να υπηρετούμε τα σχέδια του Θεού; Ο σκοπός δεν αγιάζει τα μέσα. Ο Θεός έχει άγιους σκοπούς και υπηρετείται με άγια μέσα. «Εάν λοιπόν καθάριση τις εαυτόν από τούτων, θέλει είσθαι σκεύος τιμίας χρήσεως, ηγιασμένον και εύχρηστον εις τον δεσπότην, ητοιμασμένον εις παν έργον αγαθόν.»¹⁴⁶

Ο καθαρισμός και ο αγιασμός είναι προϋποθέσεις για να χρησιμοποιήσει ο Θεός τον πιστό στα έργα που ετοίμασε.

Το μοναδικό περιστατικό όπου βλέπουμε άπιστους να ακούν ύμνους από χριστιανούς είναι στη φυλακή των Φιλίππων όταν ο Παύλος και ο Σίλας προσεύχονταν: «Κατά δε το

¹⁴⁵ Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Life, 21 Μαΐου 1992.

¹⁴⁶ Β' Τιμοθέου 2:21

μεσονύκτιον ο Παύλος και ο Σίλας προσευχόμενοι ύμνουν τον Θεόν· και ηκροάζοντο αυτούς οι δέσμοι.»¹⁴⁷ Δεν έψελναν όμως για να ευαγγελίσουν τους άπιστους, αλλά για να στηρίξουν τις ψυχές τους.

Πουθενά δεν υπάρχει έστω και μια αναφορά στην χρήση της μουσικής σαν μέσο ευαγγελισμού. Εκείνοι που επικαλούνται τον ευαγγελισμό, δεν το κάνουν για να υπερασπιστούν την μουσική γενικά, αλλά ένα συγκεκριμένο είδος μουσικής, τη σύγχρονη. Η εκκλησία χρησιμοποιεί και άλλα μέσα τα οποία δεν φαίνονται μέσα στην Καινή Διαθήκη. Ευθυγραμμίζονται όμως απόλυτα με τη διδαχή της Βίβλου και δεν αμφισβητούνται από κανένα (το κατηχητικό στα παιδιά λόγου χάρη, αρκεί και τα εργαλεία που χρησιμοποιεί να παραμείνουν άγια και βιβλικά).

Η χρήση της ΣΧΜ έχοντας ως στόχο να μεταμορφώσει τους άπιστους σε πιστούς, κατάφερε να μεταμορφώσει πολλές εκκλησίες σε κοσμικές εκκλησίες επιβάλλοντας τελικά τη ΣΧΜ και στην υμνωδία της Κυριακής για να μην απογοητευτούν οι «νέες ψυχές» που ήρθαν από τον κόσμο!..

Το δόλωμα της σύγχρονης χριστιανικής μουσικής

Πουθενά μέσα στο Ευαγγέλιο δεν βλέπουμε τον Χριστό ή τον Παύλο να χρησιμοποιούν δολώματα για να ελκύσουν τους ανθρώπους στο Ευαγγέλιο. Με άλλα λόγια, δεν κοιτάζουμε να προσφέρουμε «τι αρέσει» στους άπιστους για να τους ελκύσουμε στο Ευαγγέλιο.

Χαρακτηριστική είναι όμως η δήλωση του Don Butler, διευθύνοντα συμβούλου της *Gospel Music Association*, επάνω στο θέμα: «*Η μουσική είναι το δόλωμα, το μήνυμα είναι το αγκίστρι. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε διαφορετικό στυλ μουσικής για κάθε ηλικία για να δώσουμε στον κόσμο εκείνο που χρειάζεται. Άπαξ και οι άλλες θρησκείες το ανακαλύψουν, θα έχουμε προβλήματα.*»¹⁴⁸ Δεν ευαρεστείται ο Κύριος σε τέτοιες μεθόδους! «Ο Κύριος βδελύττεται τον σκολιόν· το δε απόρρητον αυτού φανερόνεται εις τους δικαίους.»¹⁴⁹ και «Ο περιπατών εν τη ευθύτητι αυτού φοβείται τον Κύριον· ο δε σκολιός τας οδούς αυτού καταφρονεί αυτόν.»¹⁵⁰

Ο Απόστολος Παύλος βρέθηκε μπροστά στο ίδιο δίλημμα, αλλά δεν έπεσε στην παγίδα: «*Επειδή και οι Ιουδαίοι σημείον αιτούσι και οι Έλληνες σοφίαν ζητούσιν, ημείς δε κηρύττομεν Χριστόν εσταυρωμένον, εις μεν τους Ιουδαίους σκάνδαλον, εις δε τους Έλληνας μωρίαν, εις αυτούς όμως τους προσκεκλημένους, Ιουδαίους τε και Έλληνας, Χριστόν Θεού δύναμιν και Θεού σοφίαν.*»¹⁵¹

Δεν έδωσε ούτε σημεία ούτε σοφία όπως το περίμεναν οι συνομιλητές του, αλλά το Ευαγγέλιο με μόνο όχημα το κήρυγμα του Λόγου. Το ίδιο υποστηρίζει πιο πέρα στην επιστολή του: «ο λόγος μου και το κήρυγμά μου δεν έγινοντο με καταπειστικούς λόγους

---

¹⁴⁷ Πράξεις 16:25

¹⁴⁸ IM, Mar/Apr 1991 p. 27

¹⁴⁹ Παροιμίες 3:32

¹⁵⁰ Παροιμίες 14:2

¹⁵¹ Α' Κορινθίους 1:22-24

ανθρωπίνης σοφίας, αλλά με απόδειξιν Πνεύματος και δυνάμεως, διά να ήναι η πίστις σας ουχί διά της σοφίας των ανθρώπων, αλλά διά της δυνάμεως του Θεού»¹⁵².

Θέλοντας να κάνουμε το ευαγγέλιο πιο ελκυστικό στους ανθρώπους το απογυμνώνουμε από τη δύναμή του που είναι η μεταμόρφωση του ανθρώπου από αμαρτωλό σε έναν άγιο και κατά Θεό άνθρωπο. Εκείνοι που χρησιμοποιούν τη σύγχρονη μουσική μοιάζουν να λένε στο κόσμο: «μοιάζουμε εξωτερικά με σας, ακουγόμαστε σαν κι εσάς, διασκεδάζουμε όπως εσείς, αλλά είμαστε χριστιανοί!» Δεν πείθεται ο κόσμος έτσι! Μην προσπαθούμε να είμαστε αρεστοί στους ανθρώπους για να τους ελκύσουμε στο Χριστό! «...ζητώ να αρέσκω εις ανθρώπους; διότι εάν ακόμη ήρεσκον εις ανθρώπους, δεν ήθελον είσθαι δούλος Χριστού».¹⁵³

Ο John F. MacArthur (Αμερικανός ποιμένας, ευαγγελιστής, συγγραφέας γνωστός και για την ραδιοφωνική εκπομπή *Grace to You*) υποστηρίζει τα εξής: «Η μουσική μας δεν μπορεί να είναι ίδια με εκείνη του κόσμου, γιατί ο Θεός μας δεν είναι ίδιος με τους θεούς τους. Η περισσότερη κοσμική μουσική αντικατοπτρίζει τους κοσμικούς τρόπους, τα κοσμικά στάνταρτ, τις κοσμικές συμπεριφορές, τους κοσμικούς θεούς. Με την προσπάθεια να χρησιμοποιήσουμε αυτή τη μουσική για να προσεγγίσουμε τον κόσμο, χαμηλώνουμε το Ευαγγέλιο για να κηρύξουμε το Ευαγγέλιο. Αν ο κόσμος ακούσει ότι η μουσική μας δεν διαφέρει και πολύ από τις δικές τους μουσικές, θα τείνει να πιστέψει ότι και ο χριστιανικός τρόπος ζωής δεν διαφέρει και τόσο από το δικό τους.»¹⁵⁴

Ο ευαγγελισμός: επικάλυμμα για τις επιθυμίες

Μας κάνει εντύπωση, από τις συζητήσεις που είχαμε τα τελευταία χρόνια με νεαρά άτομα που πίστεψαν στον Ιησού Χριστού και που ήρθαν από τον κόσμο και όχι από τους κύκλους των ευαγγελικών εκκλησιών, ότι η μουσική δεν έπαιξε κανένα ρόλο στη μεταστροφή τους. Δεν αναζητούσαν μουσικές εμπειρίες αλλά μια διέξοδο για την αμαρτία τους. Αντιθέτως, τα ίδια άτομα εξέφρασαν **δυσφορία** όταν άκουσαν «σύγχρονη χριστιανική μουσική» σε εκκλησιαστικό ή συνεδριακό περιβάλλον. Χαρακτηριστική είναι η ομολογία μιας νεαρής γυναίκας, που ενώ η ζωή της στον κόσμο ήταν εμποτισμένη με την ροκ μουσική, μας έλεγε ότι, όταν μπήκε στην εκκλησία για πρώτη φορά και άκουσε τους παραδοσιακούς ύμνους, γαλήνεψε η ψυχή της.

Αυτή η παρατήρηση έγειρε μέσα μας το εύλογο ερώτημα αν τελικά οι άπιστοι θέλουν τη ροκ ή οι πιστοί; Μήπως η ΣΧΜ είναι ένα καπρίτσιο των παιδιών των ευαγγελικών εκκλησιών; Ο John Blanchard γράφει: «Είναι άραγε αλήθεια ότι οι άπιστοι είναι εκείνοι που επιμένουν για τη μουσική; Ή βρισκόμαστε πλησιέστερα της αλήθειας αν πούμε ότι είναι οι νέοι χριστιανοί που την αγαπούν τόσο πολύ και επιμένουν σ' αυτή; Είναι αλήθεια ότι οι άπιστοι φίλοι των χριστιανών αρνούνται ακράδαντα να παρευρεθούν σε ένα ευαγγελιστικό πρόγραμμα παρεκτός αν έχει μουσικό περιεχόμενο; Ή είναι ορθότερο να πούμε ότι δεν τους ρωτήσαμε ποτέ; Δεν είναι η αλήθεια ότι οι νέοι χριστιανοί καλούν τους φίλους τους σε σύγχρονη χριστιανική συναυλία σαν πρώτη επιλογή παρά σαν έσχατη λύση;»¹⁵⁵

¹⁵² Α' Κορινθίους 2:4-5

¹⁵³ Γαλάτες 1:10

¹⁵⁴ *Into rock or On the rock*, <http://christianhelps.org/rockmusic.html>

¹⁵⁵ John Blanchard, *Pop Goes the Gospel: Rock in the Church* (Durham, England, 1991), σελ. 145.

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ο Dan Lucarini (για το Dan Lucarini, βλέπετε σημείωση 126, σελίδα 29): «...Πιστεύω, επίσης, ότι ο πραγματικός λόγος για την αποδοχή της ΣΧΜ στη λατρεία δεν είναι αυτός που ακούμε συχνά, δηλαδή ο ευαγγελισμός αυτών που βρίσκονται εκτός εκκλησίας, αλλά βασίζεται σε μια ανάγκη να ικανοποιήσουμε τις δικές μας επιθυμίες, όσον αφορά τη μουσική που προτιμάμε.»¹⁵⁶

Ο John Lenon, μέλος των Beatles είπε κάποτε : «Ο χριστιανισμός θα εξαφανιστεί, θα χαθεί, θα συρρικνωθεί. Δεν χρειάζεται να επιχειρηματολογήσω γι αυτό. Έχω δίκαιο και το μέλλον θα το αποδείξει. Οι Beatles είναι πιο δημοφιλείς από τον Ιησού σήμερα. Δεν ξέρω ποιος θα φύγει πρώτος: το rock' n roll ή ο χριστιανισμός.[...]»¹⁵⁷

Ο Derek Taylor, πρώην μάνατζερ των Beatles είπε γι αυτούς : «Είναι εντελώς αντίχριστοι. Θέλω να πω, κι εγώ είμαι αντίχριστος, αλλά εκείνοι είναι τόσο αντίχριστοι που με σοκάρουν, πράγμα που δύσκολα μπορεί να γίνει»

Οι ίδιοι οι άπιστοι αντιπαραθέτουν τον χριστιανισμό και τη ροκ, θεωρούν τον Ιησού Χριστό και την ροκ μουσική αντιπάλους. Και παρ' όλα αυτά, υπάρχουν χριστιανοί που προσπαθούν να τα παντρέψουν. Εδώ ταιριάζουν τα λόγια του Κυρίου: «...οι υιοί του αιώνας τούτου είναι φρονιμώτεροι εις την εαυτών γενεάν παρά τους υιούς του φωτός.»¹⁵⁸

Συμβουλές για μια σωστή χριστιανική μουσική

Επειδή η γνώση της αλήθειας πρέπει να έχει πρακτικές εφαρμογές στη ζωή του πιστού, θα προτείναμε, βάσει όλων των προηγουμένων στοιχείων που παραθέσαμε, έναν πρακτικό οδηγό διάκρισης της «πνευματικής» και της «σαρκικής» μουσικής. Αυτός ο χαρακτηρισμός δεν είναι δικός μας, αλλά χρησιμοποιείται από πολλούς ειδικούς συγγραφείς που ασχολήθηκαν με το θέμα αυτό. Πιστεύουμε ότι, αντίθετα με το πνεύμα της πλάνης που διδάσκει στις μέρες μας τη **σχετικότητα** και την **υποκειμενικότητα** σε όλα τα ζητήματα πρακτικής πνευματικής πορείας του χριστιανού και που προκαλεί περισσότερο σύγχυση στους πιστούς, **είναι εφικτή και επιβεβλημένη η χάραξη μιας σαφούς διαχωριστικής γραμμής μεταξύ του σαρκικού και του πνευματικού.** Και αυτή η γραμμή χρειάζεται μέσα στην εκκλησία γιατί τα μέλη της δεν έχουν όλα την πνευματική ωριμότητα ούτε τη γνώση να διακρίνουν από μόνα τους ένα είδος μουσικής.

Εξαρχής να πούμε ότι δεν θα γίνει ο διαχωρισμός μεταξύ της «δοξαστικής» μουσικής και της «ευαγγελιστικής» γιατί δεν είναι βιβλικός διαχωρισμός και εγκυμονεί τον κίνδυνο της μουσικής «δολώματος». Είναι πιο γραφικό να μιλήσουμε για «δοξαστική» μουσική (ας πούμε για την ώρα της Κυριακάτικης υμνωδίας) η οποία θα έχει και το ανάλογο ύφος, και για μουσική «χριστιανικής συντροφιάς» (ας πούμε για ώρες συμμαθητών, συνεδρίων, κλπ) η οποία εκπληρώνει το σκοπό των εδαφίων Εφεσίου 5:18-19 και Κολοσσαείς 3:16, ανεξάρτητα αν τα δυο αυτά είδη μουσικής ψέλνονται δημοσίως ή ιδιωτικά. Και στις δυο

¹⁵⁶ Dan Lucarini, *Γιατί εγκατέλειψα τη σύγχρονη χριστιανική μουσική* (Εκδόσεις Πέργαμος 2005) σελ.22

¹⁵⁷ *Rock 'n' Roll: According to John*, Time, Friday, Aug. 12, 1966

¹⁵⁸ Λουκάς 16:8

περιπτώσεις είναι απαραίτητο να περάσουν με επιτυχία τον έλεγχο των παρακάτω κριτηρίων.

Από τέσσερις διαφορετικές οπτικές γωνίες μπορεί κάποιος να ελέγξει μια μουσική, χωρίς να σημαίνει ότι πρέπει και στις τέσσερις να έχει αρνητικά στοιχεία. Μερικά επικαλύπτονται και μερικά συμπληρώνονται. Η αλήθεια όμως σίγουρα θα αποκαλυφθεί σ' εκείνον που ειλικρινά ζητάει να είναι ευάρεστος¹⁵⁹ στον Θεό παραμερίζοντας τις προσωπικές του επιθυμίες¹⁶⁰.

1. Έλεγχος της μουσικής με βάση το είδος της

Απευθύνεται περισσότερο σ' εκείνους που γνωρίζουν από μουσική και μπορούν να διακρίνουν τα είδη μουσικής. Έτσι, και βάσει όσων είπαμε για την ροκ και τα παράγωγά της σ' αυτή τη μελέτη, θα πρέπει να απορριφτούν τα παρακάτω είδη: rock' n roll, blues-gospel, country, pop/rock, jazz, jazz-rock, hard rock, acid rock, punk rock, heavy metal rock, death metal rock, thrash metal, psychedelic rock, disco, funk, rave, reggae, techno, trance, hip-hop, rap. Η λίστα μπορεί να συμπληρωθεί με όλες τις μουσικές που έχουν ασταμάτητο σφυροκόπημα με ντραμς με επαναλαμβανόμενο παλμό. (Βλέπε το παράρτημα)

2. Έλεγχος της μουσικής με βάση τη σύνθεσή της

Κι αυτό το κριτήριο απευθύνεται περισσότερο στους μουσικούς χωρίς όμως να αποκλείει τους υπόλοιπους.

Σύμφωνα με το *Harvard Dictionary of music*, μια μουσική σύνθεση αποτελείται από τη μελωδία, την αρμονία, το ρυθμό και την ενορχήστρωση.

A. Η μελωδία

Είναι, «ανάμεσα στα διάφορα συστατικά μιας μουσικής σύνθεσης (μελωδία, αρμονία, ρυθμός και ενορχήστρωση), από ιστορικής αλλά και από δημιουργικής πλευράς, αναμφισβήτητα το πιο σπουδαίο.[...] Η μελωδία είναι το μόνο κοινό στοιχείο στη μουσική όλων των εποχών και όλων των λαών, και αυτό εξάλλου, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος και η λυδία λίθος της καλλιτεχνικής ιδιότητας».¹⁶¹ Ωστόσο, «σε μερικούς πολιτισμούς, όπως στην Αφρική, ο ρυθμός πάντα προηγήθηκε της μελωδικής έκφρασης και χρησίμευσε σαν τρόπος επικοινωνίας ή για να δώσει το βηματισμό για μηχανικές μορφές σωματικής δραστηριότητας είτε στη δουλειά είτε σε τελετουργικούς χορούς είτε και στα δυο.»¹⁶²

Στην χριστιανική μουσική, εκείνο που πρέπει να ξεχωρίζει είναι η μελωδία. Όλα τα βιβλικά κείμενα που αναφέραμε στη μελέτη αυτή, τόσο από την Παλαιά Διαθήκη, όσο από την Καινή, συνηγορούν στο γεγονός ότι κύριο συστατικό των ύμνων ήταν η μελωδία.

---

¹⁵⁹ Εφεσίους 5:9-10 «διότι ο καρπός του Πνεύματος είναι εν πάση αγαθωσύνη και δικαιοσύνη και αληθεία· εξετάζοντες τι είναι ευάρεστον εις τον Κύριον.» και «πάντα δοκιμάζετε, το καλόν κατέχετε» Α' Θεσς. 5 :21

¹⁶⁰ Γαλάτες 5:24 «Όσοι δε είναι του Χριστού εσταύρωσαν την σάρκα ομού με τα πάθη και τας επιθυμίας.»

¹⁶¹ *Harvard Dictionary of Music*, (1974 eighth edition, The Beiknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts) σελ. 517-518

¹⁶² Alexander L. Ringer, *The New Grove Dictionary of Music & Musicians*, (Grove's Dictionaries of Music Inc. -January 2, 1995)

Ενώ η αρμονία, η ενορχήστρωση και η εκτέλεση ακόμα είναι περισσότερο καρπός μελέτης, η εφεύρεση μιας «σπουδαίας μελωδίας είναι ο καρπός της φαντασίας και της δημιουργικότητας που κατέχουν μόνο οι πραγματικοί καλλιτέχνες.»¹⁶³
Μια καλή εμπνευσμένη χριστιανική μουσική δεν έχει μονότονη μελωδία, αλλά πλούσια.

B. Η αρμονία

Είναι ο εμπλουτισμός της μελωδίας με το συνδυασμό μουσικών φθόγγων που παίζονται ταυτόχρονα. Αυτές οι νότες δημιουργούν συγχορδίες. Η αρμονία υπακούει σε κανόνες. Οι πλούσιες εναλλαγές στην αρμονία ομορφαίνουν το μουσικό κομμάτι και ικανοποιούν το αυτί. Αντιθέτως, η φτωχή αρμονία ή ακόμα οι πολλές δυσαρμονίες και οι παραφωνίες που συναντιούνται συχνά στη ροκ μουσική, προκαλούν δυσάρεστα αισθήματα στον ακροατή. Στο *Dictionary of Music*, η ροκ μουσική χαρακτηρίζεται ως εξής: «Οι αρμονίες της ποικίλουν ανάμεσα στην κοινή triad (τρεις νότες μαζί) της κλασικής αρμονίας μέχρι την πρωτίστως απαγορευμένη τετράδα και πεντάδα, και σε κάθε είδος δυσαρμονικής αλληλουχίας. Ολόκληρα τραγούδια μπορεί να είναι φτιαγμένα επάνω σε λίγες συγχορδίες, δύο ή ακόμα και μια».¹⁶⁴

Γ. Ο ρυθμός

Είναι αναπόσπαστο κομμάτι της μελωδίας γιατί η κάθε νότα (ο κάθε ήχος) χαρακτηρίζεται από το τόνο της (ντο, ρε, μι κλπ) και από τη διάρκειά της η οποία δίνει το ρυθμό στην μελωδία (άσπρη νότα, μαύρη, κλπ). Όλες οι συνθέσεις έχουν ρυθμό. Οι καλλιτεχνικές συνθέσεις όμως, έχουν πλούσιες εναλλαγές στο ρυθμό.

Αντίθετα, και αυτό πρέπει να διακρίνουμε, η ροκ μουσική έχει ένα συνεχές επαναλαμβανόμενο ρυθμό, που υπερτονίζεται με τη χρήση των ντραμς και δημιουργείται ο παλμός (beat). Επίσης, «ο παλμός αυτός πέφτει στο 2^ο και 4^ο χρόνο του μέτρου αντί στο 1^ο και 3^ο όπως συνηθιζόταν παραδοσιακά»¹⁶⁵.

Όλη η ΣΧΜ δίνει έμφαση στο ρυθμό παρά στα δυο προηγούμενα.

3. Έλεγχος της μουσικής με βάση τα όργανα

Πολύ κοντά με το προηγούμενο κριτήριο είναι εκείνο των οργάνων, και μη σας φαίνεται παράξενο. Ενώ υποστηρίζεται συχνά ότι όλα τα όργανα είναι ουδέτερα, και ο τρόπος χρήσης τους καθορίζει το στυλ της μουσικής, υπάρχουν εξαιρέσεις από αυτό τον κανόνα. Ισχύει μεν ότι ένα μαχαίρι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το φαγητό ή για ένα φόνο, ισχύει δε ότι μερικά μαχαίρια κατασκευάζονται εξ αρχής σαν όπλα, και είναι σπάνιο να χρησιμοποιηθούν για την κουζίνα. Το ίδιο ισχύει για κάποια όργανα. Η ηλεκτρική κιθάρα για παράδειγμα¹⁶⁶, όπως την γνωρίζουμε σήμερα, προσαρμόστηκε και αναπτύχθηκε ειδικά για τις μουσικές ανάγκες της ροκ. Η τελική μορφή της συμπαγής και με δυνατότητες επέμβασης στον ήχο, σχεδιάστηκε για την ροκ. Επειδή ο ήχος της είναι ενισχυμένος κατά βούληση,

¹⁶³ *Harvard Dictionary of Music*, (1974 eighth edition, The Beiknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts) σελ. 518

¹⁶⁴ Christine Ammer, *The Facts on File Dictionary of Music*, (Facts On File Inc., New York – 2004 –rev. of Harper’s Dictionary of Music) σελ. 351

¹⁶⁵ Το ίδιο με το 148

¹⁶⁶ Οι πρώτες μορφές εμφανίστηκαν μεταξύ 1920 -1930. Ήταν κλασική κιθάρα με ηλεκτρομαγνητικούς μετατροπείς συνδεδεμένη σε έναν ενισχυτή.

διαπεραστικός, και έχει την δυνατότητα παραμόρφωσης και αντήρησης, είναι το ιδανικό όργανο της ροκ μουσικής. Παρομοίως, η μπάσα ηλεκτρική κιθάρα, η οποία αντικατέστησε το κοντραμπάσο στα συγκροτήματα, είναι σύμβολο και αναπόσπαστο μέρος της ροκ μουσικής. Τέλος τα ντραμς ή σέτ ντραμς, στην μορφή που την συναντούμε στη σύγχρονη μουσική (αποτελείται από 6 διαφορετικά κρουστά: 5 τύμπανα, και 2 κύμβαλα στην συνηθέστερη μορφή τους) είναι το κατεξοχήν όργανο της ροκ και γενικότερα της σύγχρονης μουσικής.

Αυτά τα 3 όργανα είναι κατασκευασμένα, στην μορφή που τη γνωρίζουμε σήμερα, κυρίως για την ροκ μουσική και αποτελούν μια μπάντα όχι για να παίζουν «Μπετόβεν» αλλά μόνο και μόνο ροκ μουσική. Δεν έχουν βοηθητικό ρόλο σε ένα τραγούδι, όσο σιγά και να παιχτούν, αλλά κύριο ρόλο.

Η παρουσία τους λοιπόν στην υμνωδία μιας εκκλησίας ή ενός συνεδρίου κατευθύνει αναπόφευκτα τους μουσικούς να παίζουν σύγχρονη μουσική, η οποία περιέχει μέσα της τα κατάλληλα στοιχεία (τέμπο, παλμό, επανάληψη, κλπ) για να παιχτεί από τέτοια όργανα. Δεν γίνεται να παίζουν παραδοσιακή ή άλλο είδος μουσικής. Είναι σαν να θέλει ένας οφθαλμίατρος να χειρουργήσει το μάτι ενός αρρώστου με χασαπομάχαιρο!

Σας υπενθυμίζω όσα είπαμε για την θεϊκή αρχή στην οποία υπάκουσε ο Δαβίδ καθορίζοντας αυστηρά ποια όργανα θα χρησιμοποιηθούν για τη λατρεία του ναού. (σελ.23)

Έλεγχος της μουσικής με βάση τους καρπούς της

Ένα άλλο κριτήριο βάσει του οποίου μπορούμε να ελέγξουμε την καταλληλότητα της μουσικής, είναι από τις επιδράσεις που έχει επάνω μας. Αυτό το κριτήριο είναι πιο υποκειμενικό όσο αφορά την ένταση των επιδράσεων και τον αριθμό τους. Ένα όμως ειλικρινές άτομο θα εντοπίσει μερικές απ' αυτές. Επίσης, αυτοί οι κακοί καρποί μπορεί να διαπιστωθούν και στους γύρω μας, ενώ εκείνοι δεν το έχουν ακόμα αντιληφθεί.

Τα παρακάτω κριτήρια ισχύουν τόσο για την «δοξαστική» όσο και για τη μουσική «χριστιανικής συντροφιάς». Η χριστιανική μουσική πρέπει να εξυπηρετεί τον σκοπό της πλήρωσης του Αγίου Πνεύματος¹⁶⁷ ή τουλάχιστον, να μην ωθεί τον πιστό στο αντίθετο, στο περπάτημα σύμφωνα με τη σάρκα.¹⁶⁸

Απαντήστε στις εξής ερωτήσεις:

- Η μουσική αυτή διεγείρει το σώμα μου σε ρυθμικές κινήσεις; Το κούνημα που προκαλεί είναι αποτέλεσμα της «λατρείας μου προς τον Θεό» ή είναι αποτέλεσμα της ίδιας της μουσικής; Τότε η μουσική αυτή απευθύνεται στο σώμα μου πιο πολύ από το πνεύμα μου. Είναι αισθησιακή και σαρκική.¹⁶⁹
- Ανυψώνονται το πνεύμα μου και ο νους μου ταπεινά σε ευχαριστία στο πρόσωπο του Χριστού και του Θεού;¹⁷⁰ Τότε η μουσική είναι εμπνευσμένη.

¹⁶⁷ Εφεσίους 5:18-19 «μη μεθύσκεσθε με οίνον, εις τον οποίον είναι ασωτία, αλλά πληρούσθε διά του Πνεύματος, λαλούντες μεταξύ σας με ψαλμούς και ύμνους και ωδὰς πνευματικάς, ἄδοντες και ψάλλοντες εν τη καρδία υμῶν εις τον Κύριον»

¹⁶⁸ Γαλάτες 5:19-21 «Φανερά δε είναι τα έργα της σαρκός, τα οποία είναι μοιχεία, πορνεία, ακαθαρσία, ασέλγεια, ειδωλολατρεία, φαρμακεία, έχθραι, έριδες, ζηλοτυπίαί, θυμοί, μάχαι, διχοστασίαί, αιρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κώμοι, και τα όμοια τούτων, περί των οποίων σας προλέγω, καθώς και προείπον, ότι οι τα τοιαύτα πράττοντες βασιλείαν Θεού δεν θέλουσι κληρονομήσει»

¹⁶⁹ Εφεσίους 5:19 «...λαλούντες μεταξύ σας με ψαλμούς και ύμνους και ωδὰς πνευματικάς,...» και όχι σαρκικές δηλαδή όπως ο κόσμος χρησιμοποιεί το τραγούδι για να έρθει σε κέφι και να χορέψει.

¹⁷⁰ Ψαλμός 51:17 «Θυσίαί του Θεού είναι πνεύμα συντετριμένον· καρδιαν συντετριμένην και τεταπεινωμένην, Θεέ, δεν θέλεις καταφρονήσει.»

- Με βοηθάει να είμαι ήρεμος και ήσυχος ούτως ώστε να ακούσω τη φωνή του Αγίου Πνεύματος ή με διεγείρει και μου προκαλεί εκνευρισμό με αποτέλεσμα να χρειάζομαι χρόνο για να είμαι δεκτικός στα πνευματικά μηνύματα;¹⁷¹
- Η μουσική αυτή με βοηθάει να κρατήσω το μυαλό μου ξεκάθαρο και σε αγρύπνια πνευματική ή μ' εμποδίζει να συγκεντρωθώ;¹⁷² Σ' αυτό το σημείο να κάνουμε μια παρένθεση και να θυμίσουμε ότι ο νους στον Χριστιανό, είναι το όργανο που εποπτεύει επάνω στις εκδηλώσεις της πνευματικής ζωής. Ο Απόστολος Παύλος εφιστά την προσοχή των Κορινθίων και τους λέει: «*Α' Κορινθίους 14:15 Τι πρέπει, λοιπόν; Θα προσευχηθώ με το πνεύμα, θα προσευχηθώ όμως και με τον νου· θα ψάλλω με το πνεύμα, θα ψάλλω όμως και με τον νου. 19 μέσα στην εκκλησία προτιμώ να μιλήσω πέντε λόγια με τον νου μου, για να κατηγήσω και άλλους, παρά μύρια λόγια με γλώσσα.*» Και ο ψαλμωδός γράφει: «*ψάλατε μετά συνέσεως*¹⁷³». Όποια μουσική ή μέσον έχει σκοπό την αποδυνάμωση του νου του ανθρώπου προέρχεται από τον διάβολο.
- Με βοηθάει να καλλιεργήσω το *αδιαλείπτως προσεύχεσθε*¹⁷⁴ ή δεν μπορώ να συγκεντρωθώ και να προσευχηθώ όταν ακούω τη μουσική ή ακόμα χρειάζομαι χρόνο για να συγκεντρωθώ αφότου την έκλεισα;
- Δημιουργεί και διατηρεί μια αγία ατμόσφαιρα ή διευκολύνει την σαρκική-σωματική οικειότητα και έλξη προς το άλλο φύλο;¹⁷⁵
- Η μουσική αυτή με βοηθάει να κρατάω τις αποστάσεις από τον κόσμο ή θολώνει το ξεκάθαρο τρόπο ζωής μου ως χριστιανού παρασύροντάς με σε δραστηριότητες, τάσεις, εμφάνιση, παρές και απόψεις κοσμικές; Συνδέεται έστω και συνειρμικά με κάποιες κατακριτέες πρακτικές, καταστάσεις, διασκεδάσεις του κόσμου;¹⁷⁶
- Μιλώ για το Χριστό ξεκάθαρα στους ανθρώπους ή ντρέπομαι να πω τι πιστεύω;
- Είμαι εθισμένος στη μουσική που ακούω, δηλαδή μου είναι απαραίτητη στην καθημερινότητά μου ή μπορεί να περάσουν μέρες χωρίς να την ακούσω και να μη μου λείπει;¹⁷⁷
- Η μουσική αυτή υψώνει το Θεό και το έργο του Χριστού στη συνείδησή μου ή υψώνει τον εαυτό της, το καλλιτέχνη ή το συγκρότημα που την παίζει;¹⁷⁸

¹⁷¹ Α' Πέτρου 3:4 «...αλλ' ο κρυπτός άνθρωπος της καρδιάς, κεκοσμημένος με την αφθαρσίαν του πράου και ησυχίου πνεύματος, το οποίον ενώπιον του Θεού είναι πολύτιμον.» Αναφέρεται το εδάφιο στις γυναίκες αλλά η πραότητα και η ησυχία του πνεύματος είναι ευάρεστα το Θεό όπου κι αν υπάρχουν. και Εκκλησιαστής 9:17 «Οι λόγοι των σοφών εν ησυχία ακούονται μάλλον παρά την κραυγήν του εξουσιάζοντος μετά αφρόνων.» και Ησαΐας 32:17 «*Το δε έργον της δικαιοσύνης θέλει είσθαι ειρήνη· και το αποτέλεσμα της δικαιοσύνης ησυχία και ασφάλεια εις τον αιώνα.*»

¹⁷² Α' Πέτρου 5:8 «*Εγκρατεύητε, αγρυπνήσατε· διότι ο αντίδικός σας διάβολος ως λέων ωρούμενος περιέρχεται ζητών τίνα να καταπίη·*» και Α' Πέτρου 1:13 «*Διά τούτο αναζωσθέντες τας οσφύας της διανοίας σας, εγκρατεύεσθε και έχετε τελείαν ελπίδα εις την χάριν την ερχομένην εις εσάς, όταν αποκαλυφθή ο Ιησούς Χριστός·*»

¹⁷³ Ψαλμοί 47:6-7

¹⁷⁴ Α' Θεσσαλονικείς 5:12, και Κολοσσαείς 4:2 «Εμμένετε εις την προσευχήν, αγρυπνούντες εις αυτήν μετά ευχαριστίας,»

¹⁷⁵ Α' Τιμοθέου 4:12 «*Μηδέεις ας μη καταφρονή την νεότητά σου, αλλά γίνου τύπος των πιστών εις λόγον, εις συναναστροφήν, εις αγάπην, εις πνεύμα, εις πίστιν, εις καθαρότητα.*» και Α' Τιμοθέου 5:2 «*πρότρεπε [...] τας νεωτέρας ως αδελφάς μετά πάσης καθαρότητος.*» και Β' Τιμοθέου 2:22 «*Τας δε νεωτερικάς επιθυμίας φεύγε και ζήτει την δικαιοσύνην, την πίστιν, την αγάπην, την ειρήνην μετά των επικαλουμένων τον Κύριον εκ καθαράς καρδιάς.*» και Έξοδος 20:17 «... μη επιθυμήσης την γυναίκα του πλησίον σου...»

¹⁷⁶ Β' Κορινθίους 6:17 «*Διά τούτο. Εξέλθετε εκ μέσου αυτών και αποχωρίσθητε, λέγει Κύριος, και μη εγγίσητε ακάθαρτον, και εγώ θέλω σας δεχθή·*»

¹⁷⁷ Είναι προσωπική πείρα, ότι η μουσική ροκ δημιουργεί ισχυρό εθισμό, όπως τα ναρκωτικά. Πολλοί χρειάζονται βοήθεια για την απεξάρτησή τους. Δείτε το βιβλίο *How to Conquer the Addiction of Rock Music* (Institute in Basic Life Principles – 1993)

¹⁷⁸ Ρωμαίους 12:16 «...Μη υψηλοφρονείτε, αλλά συγκαταβαίνετε εις τους ταπεινούς. Μη φαντάζεσθε εαυτούς φρονίμους.» και Παροιμίες 3:7 «*Μη φαντάζεσαι σεαυτόν σοφόν· φοβού τον Κύριον και έκκλινον από κακού.*»

- Με βοηθάει να παραμένω ταπεινός ενώπιον του Θεού ή μου δίνει μια αίσθηση ισχύος και δυνάμεως;¹⁷⁹

Συμπέρασμα

Εν κατακλείδι αυτής της μελέτης, θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή όλων, πρεσβυτέρων, διακόνων, γονέων, νέων και παιδιών, στους τρομερούς κινδύνους που κρύβει η ΣΧΜ. Μερικοί ήδη την εισήγαγαν και άλλοι σκέπτονται να την εισάγουν για να ικανοποιηθούν μερικοί ή να μη φανούν αναχρονιστικοί. Αυτό όμως αποτελεί έναν νέο Δούρειο Ίππο, που σταθερά, αργά ή γρήγορα, θα αλλοτριώσει την πνευματικότητα του πιστού και της εκκλησίας. Ήδη τα αποτελέσματα είναι ορατά και οι κίνδυνοι επί θύραις. Ο Dan Lucarini, στον επίλογο του βιβλίου του γράφει: *«Γλανηθήκαμε, πιστεύοντας ότι μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε οποιαδήποτε μουσική στις συναθροίσεις μας, και ότι ο Θεός την αποδέχεται. Αυτό είναι ψέμα! Η αποδοχή εκ μέρους μας αυτού του ψέματος, έβλαψε μια ολόκληρη γενιά μεγαλύτερων σε ηλικία Χριστιανών, δημιούργησε σχίσματα μέσα στις εκκλησίες και ενθάρρυνε την ανηθικότητα, την ικανοποίηση του «εγώ»...»¹⁸⁰* Ας παραδειγματιστούμε από τους πιστούς του εξωτερικού (και δεν είναι μόνο ο Dan Lucarini, αλλά είναι πάρα πολλοί) που περπάτησαν αυτά τα μονοπάτια, θέρισαν πικρούς καρπούς και τώρα επιστρέφουν μετανιωμένοι.

Αν και στην κοινότητά μας ο Δούρειος Ίππος έχει ήδη αρκετά θύματα, ελπίζω η μελέτη αυτή με την επενέργεια του Αγίου Πνεύματος να μας βοηθήσει σαν άτομα και σαν εκκλησίες να τον αναχαιτίσουμε και να κινηθούμε προς τη σωστή κατεύθυνση.

---

¹⁷⁹ Ψαλμός 101:5 [...] τον έχοντα υπερήφανον βλέμμα και επηρμένην καρδίαν, τούτον δεν θέλω υποφέρει». και Παροιμίες 11:2 «Όπου εισέλθη υπερηφάνια, εισέρχεται και καταισχύνη· η δε σοφία είναι μετά των ταπεινών.»

¹⁸⁰ Dan Lucarini, *Γιατί εγκατέλειψα τη σύγχρονη χριστιανική μουσική* (Εκδόσεις Πέργαμος 2005) σελ.179

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Είδη Rock/ροκ μουσικής (Στοιχεία από την *All Music Guide* Rovi Corporation)

Art-Rock/Experimental

Prog-Rock
Kraut Rock
Noise-Rock
Neo-Prog
Experimental Rock
Canterbury Scene
Avant-Prog

Guitar Virtuoso
Progressive Metal
Neo-Classical Metal
Album Rock
Aussie Rock
Pop-Metal
Rap-Rock
New Wave of British Heavy

Heartland Rock
Frat Rock
Hot Rod Revival
Retro-Rock
Latin Rock
Bar Band

Dance

Dance-Pop
House
Disco
Urban
Hi-NRG
Acid Jazz
Euro-Dance
Club/Dance
Rave
Garage
Freestyle
Alternative Dance
Latin Dance
Teen Pop
Latin Freestyle
Dance-Rock

Metal

Detroit Rock
Glitter
Punk Metal
Stoner Metal
Scandinavian Metal
Goth Metal
Doom Metal
Symphonic Black Metal
Sludge Metal
Power Metal

Soft Rock

Singer/Songwriter
Adult Contemporary
Soft Rock
Contemporary Pop/Rock

Pop/Rock

Christian Rock
Early Pop/Rock
Contemporary Pop/Rock
Girl Groups
Bubblegum
Teen Idols
Brill Building Pop
Comedy Rock
Baroque Pop
Sunshine Pop
AM Pop
Celebrity
Korean Pop
Pop Idol
Pop

Psychedelic/Garage

Psychedelic
Garage Rock
Acid Rock
Psychedelic Pop
British Psychedelia
Obscuro
Acid Folk

Folk/Country Rock

Country-Rock
Folk-Pop
Singer/Songwriter
Folk-Rock
British Folk-Rock

Europop

Euro-Pop
Euro-Rock
Swedish Pop/Rock

Hard Rock

Blues-Rock
Christian Metal
Hard Rock
Southern Rock
Death Metal
Glam Rock
Grindcore
Heavy Metal
Speed Metal
Hair Metal
Arena Rock
Alternative Metal
British Metal
Boogie Rock
Industrial Metal
Rap-Metal

Rock & Roll/Roots

Rock & Roll
Blues-Rock
Tex-Mex
Instrumental Rock
Rockabilly
Roots Rock
Surf
Pub Rock
Hot Rod
Rockabilly Revival
Surf Revival
Swamp Pop
American Trad Rock
Jam Bands

Foreign Language Rock

Rock en Español
French Pop
Italian Pop
Asian Pop
J-Pop
Japanese Rock
Hong Kong Pop
French Rock
Aboriginal Rock
Korean Pop

British Invasion

British Invasion
Psychedelic
Merseybeat
British Blues
Mod
British Psychedelia
Freakbeat
Early British Pop/Rock